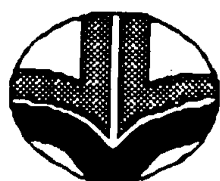
107E JAARGANG — NO.: 295 WOENSDAG 19 DECEMBER 1990

AMIGOE

ISLA ...2 miljoen...

Prekè

Amigoe: Vriend van het jaar!

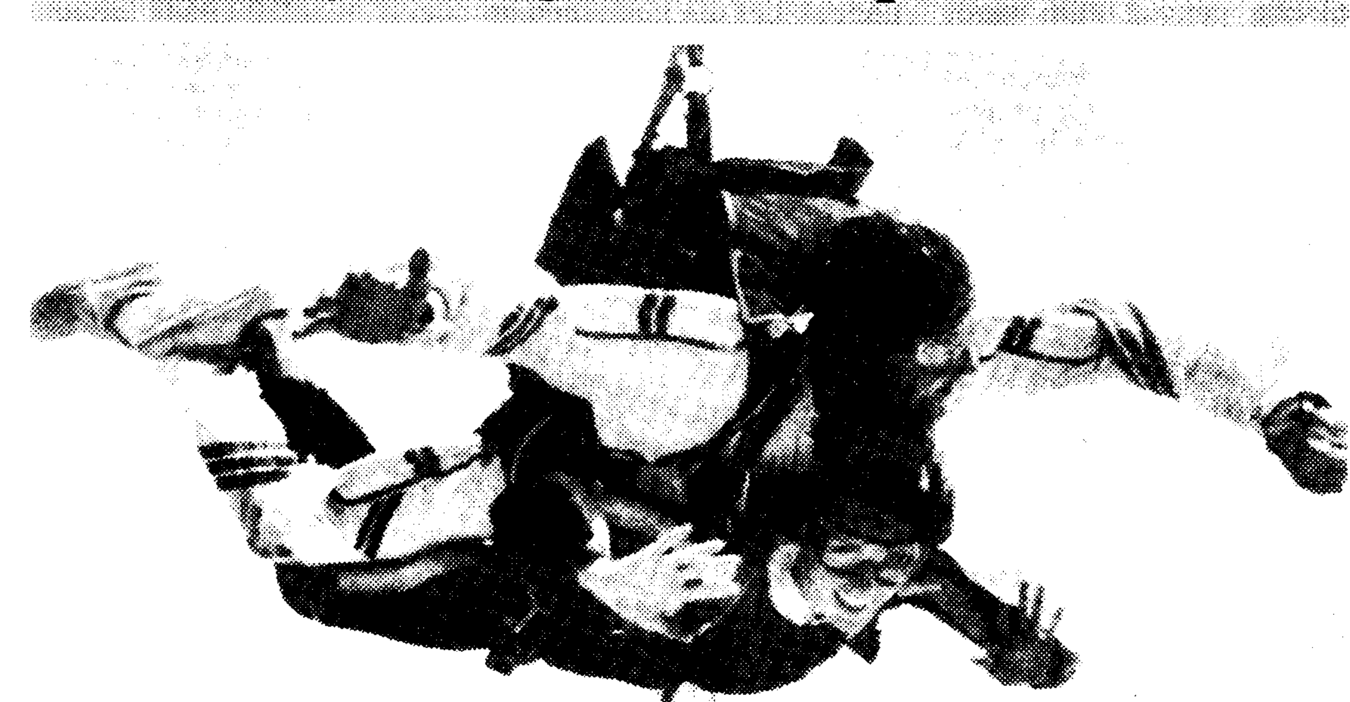
Kuwaytse kerken geplunderd

ROME - Iraakse troepen hebben in Kuwayt de residentie van de apostolische vicaris, mgr Francis Micallef, Carmeliet, geplunderd. Zij hebben ook danig huis gehouden in Rooms-katholieke kerkgebouwen van Ahmadi in Kuwayt. De apostolische vicaris sprak de geruchten tegen dat er door de Iraakse militairen ook een pater Carmeliet zou zijn omgekomen.

Ceausescu verliest in hoger beroep

BUKAREST - Het Roemeense hoogggerechtshof heeft het beroep van de broer van wijlen president Nicolae Ceausescu tegen een gevangenisstraf van vijftien jaar verworpen. Generaal Andruta Nicolae Ceausescu was in juni veroordeeld wegens "poging tot moord" en "aanstichting tot volkenmoord". Hij was er van beschuldigd op 21 december 1989 ten tijde van betogingen in Bukarest zeven mensen te hebben doodgeschoten met een revolver, maar de procureur-militair oordeelde in juni dat er geen "hard bewijs" voor was dat de kogels afgevuurd door de generaal ook doel hadden getroffen.

Verjaardagscadeau op niveau

BRISBANE - Je wordt zeventien en wil je verjaardag vieren samen met je vader: dan stap je in een vliegtuig en je maakt samen met hem een parachutesprong. Dit deed Susan McEvoy (onder) die de 'tandem-sprong' maakte met haar vader Dave McEvoy vanaf een hoogte van 3050 meter. De sprong werd aangeboden als cadeautje door haar vader. Dit verjaardagsfeestje speelde zich af bij Brisbane in Australie.

(AFP-satellietfoto)

KANSEN OP VREDE SLINKEN

Saddam Husayn: dialoog zinloos met VS

Irak houdt aan koppeling vast

ANKARA - De Iraakse president Saddam Husayn sluit overleg met de Verenigde Staten uit als zij vast blijven houden aan de resoluties van de Verenigde Naties, die Irak verwerpt. Dat heeft de Turkse televisie dinsdag gemeld. De vooruitzichten op besprekingen tussen Irak en de Verenigde Staten om een gewapend conflict in de Golf te voorkomen, zijn dinsdag geslonken nadat Baghdad waarschuwingen in de wind sloeg en bezwoer zich niet terug te trekken uit Kuwayt tot het Arabisch-Israelische probleem is geregeld.

"Wij gaan niet naar de VS om bevelen van hen te krijgen. Als (president George) Bush de VN-resoluties tegen ons herhaalt dan heeft het geen zin om erheen te gaan", verklaarde Saddam Husayn in een interview met de Turkse televisie dat vrijdag in Baghdad werd opgenomen. De televisie deelde een uittreksel op schrift uit van het interview dat later dinsdag werd uitgezonden.

Deze besprekingen worden gezien als een laatste kans voor vrede, nu in het Golfgebied ongeveer één miljoen militairen zijn samengebracht. Maar de kans dat ze doorgang vinden leek kleiner na de uitlatingen van de Iraakse president Saddam Husayn. De Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken, James Baker, die zich realiseert dat hij mogelijk de eenduidige Westerse boodschap niet direct aan Saddam Husayn zal kunnen overbrengen, moedigde de Europese Gemeenschap nog aan te pogen de Iraakse leider te overtuigen dat er geen andere mogelijkheid is een verwoestende oorlog te vermijden. Maar de EG-ministers van Buitenlandse zaken besloten dinsdag in Brussel niet de Iraakse minister Tareq Aziz te ontmoeten als die niet eerst met Bush heeft gesproken.

Saddam Husayns opponenten wijzen diens pogingen af om een verband te leggen tussen de invasie in Kuwayt op 2 augustus en regionale problemen, zoals het Israelisch-Arabische conflict. Bush benadrukte de uitvoering van de Veiligheidsraad-resoluties maandag nog eens, en zei dat de Iraakse troepen 15 januari om middernacht "elke vierkante centimeter" van Kuwayts grondgebied moeten hebben verlaten indien Baghdad een vreedzame oplossing wil van de Golfcrisis. De president zei dat als de besprekingen met Irak doorgaan er geen sprake kan zijn van onderhandelen over de VN-resoluties.

GEWELD

"Indien Irak Kuwayt niet ontruimt, zal geweld worden gebruikt", verklaarde de Franse minister van Buitenlandse zaken Roland Dumas in Brussel tijdens een bijeenkomst van de NAVO, waar elke gedeeltelijke regeling in de Iraakse bezetting van Kuwayt van de hand werd gewezen. Baker had maandag gewaarschuwd dat Saddam Husayn mogelijk kort voor 15 januari als "truc" een aantal van zijn troepen uit het emiraat zou weghalen om een militaire actie van de Westerse en Arabische bondgenoten in de Golf.

President Bush erkende dinsdag dat een langdurige oorlog in de Golf de steun onder de bevolking zou kunnen verminderen en beloofde te trachten een eventueel gewapend conflict in de regio kort te houden. "Ik denk niet dat de steun zou blijven als het komt tot een langdurige krachtmeting. Ik denk dat de steun zou slinken, zoals tijdens het conflict in Vietnam", zei Bush tijdens een persconferentie in het Witte Huis.

ALS VIETNAM

De president beloofde alle hem ter beschikking staande mogelijkheden te gebruiken om het risico klein te houden voor de multinationale troepenmacht. "Ik heb begrip voor de vraag of het een zich voortslepende zaak zal zijn. Men hoort over patstelling en dergelijke. Ik geloof daar niet in. De mensen herinneren zich Vietnam, een langdurig conflict. Dit zal, naar mijn mening, niet een dergelijke confrontatie zijn", aldus de president.

Irak heeft een hoge Sovjetgezant dinsdag meegedeeld dat alle Russische technici het land mogen verlaten, ook als hun contracten niet zijn afgelopen. Radio-Baghdad meldde dat de Iraakse minister van Industrie en fungerend Olieminister Husayn Kamel Hassan dit tot de staatssecretaris Vladimir Mordvinov van het Russische ministerie van Handel had gezegd. Maandag had het Sovjetministerie van Buitenlandse zaken in Moskou meegedeeld dat het schadevergoeding wilde betalen aan Baghdad om het geschil op te lossen over het gedwongen verblijf van 2.300 Russische adviseurs.

Tegen Argentijnse muiters:

Doodstraf geëist

BUENOS AIRES - Aanklager Carlos Dominguez heeft dinsdag de militaire rechtbank in de Argentijnse hoofdstad Buenos Aires gevraagd de vijf rebellenleiders van de legeropstand begin december ter dood te veroordelen. Dat is uit militaire bron vernomen.

Dominguez eiste de doodstraf voor de kolonels Mohamed Ali Seineldin en Luis Baraldini, luitenant-kolonel Osvaldo Tevere en de majoors Hugo Abete en Pedro Mercado. Volgens de aanklager hebben de vijf officieren zich schuldig gemaakt aan "muiterij". Verdere informatie is niet bekend daar de rechtszaak achter gesloten deuren plaatsheeft.

De rebellen kwamen op 3 december in opstand tegen president Carlos Menem en bezetten gedurende een dag het militaire hoofdkwartier in Buenos Aires. Bij het neerslaan van de opstand kwamen dertien mensen, vijf burgers en acht militairen om het leven.

President Menem heeft na de opstand verklaard niet te zullen terugdeinzen voor het ten uitvoer leggen van de doodstraf. De verdediging van de rebellenleiders kunnen echter tegen het vonnis in beroep gaan. De burgerrechtsspraak van Argentinie kent geen doodstraf. De vijf officieren worden echter berecht door een miliatire rechtbank die wel de bevoegdheid heeft verdachten ter dood te veroordelen.

Ter voorkoming van meer fouten:

Rechter: zoon van Bush niet meer in bankzaken

WASHINGTON - Een rechter heeft dinsdag geadviseerd de zoon van de Amerikaanse president George Bush beperkingen op te leggen wat betreft werkzaamheden voor de bankwereld. Als directeur van een inmiddels failliete spaarbank heeft Neil Bush zodanig gefaald dat hij niet meer in bankzaken mag van rechter Daniel Davidson.

Het faillissement kostte de Amerikaanse belastingbetalers een miljard dollar. Met de restricties wil Davidson verkomen dat Bush Junior nog meer fouten maakt in door de overheid verzekerde financiele instellingen. De aanbeveling van Davidson is naar het federale bureau voor toezicht op het spaarwezen gestuurd, dat binnen vier maanden een beslissing moet nemen.

Neil Bush heeft overigens ontkend dat hij verkeerd heeft gehandeld als directeur van de Silverado Banking and Savings and Loan association in Denver. De administratieve rechter kwam maandag al tot zijn oordeel, maar heeft de uitspraak pas dinsdag naar buiten gebracht. Hij verklaarde dat Neil Bush betrokken is geweest bij onveilige en onbetrouwbare praktijken.

Nog geen Haags visum voor Bouterse

Shankar hoopt terugkeer vluchtelingen Suriname

SCHIPHOL - President Ramsewak Shankar van Suriname zei bij zijn vertrek dinsdag uit Nederland dat hij nog geen formeel antwoord van de Nederlandse autoriteiten had ontvangen op de visum-aanvraag voorbevelhebber Desi Bouterse.

Hij zei in de wandelgangen gehoord te hebben dat dit hem is geweigerd. Shankar zei dat legerleider Bouterse in opdracht van de regering momenteel bezig is met het voorwerk voor de "nationale verzoening", een programma dat het wantrouwen moet wegnemen tussen alle groepen in Suriname om tot vrede te komen.

Hij hoopte dat ook de vluchtelingen in Frans Guyana snel naar Suriname zullen terugkeren. "We hebben ze nodig", aldus Shankar. Het argument dat de vluchtelingen bang zijn voor het leger deed Shankar af als een smoesje. "Sommigen willen niet terug omdat ze daar een mooi leven leiden. Dat ze pas willen terugkomen als het leger in de kazerne is, is onzin. Want ze hoeven nergens bang voor te zijn", aldus Shankar.

Formatie in Polen verloopt moeilijk

WARSCHAU - De formatiebesprekingen voor een nieuwe Poolse regering stuiten op steeds meer moeilijkheden.

Dit bekende de woordverder van gekozen president Lech Walesa, Andrej Drzycimski. Men is op een dood punt aangekomen nu advocaat Jan Olszeweski zijn formatieopdracht al weer heeft teruggegeven. Deze vond dat hij onvoldoende vrijheid kreeg van Walesa. De moeilijkheden concentreren zich, volgens kringen rondom Walesa, rond de persoon en de rol van de toekomstige minister van Financien Leszek Balcerowicz. Walesa wil deze 'vader van de Poolse economische hervormingen' in zijn nieuwe kabinet houden en hem de vrije hand geven.

Amerikaanse Financiën-minister:

Lig niet wakker van recessie VS

WASHINGTON - De Amerikaanse minister van Financien Nicholas Brady ligt er niet erg wakker van als zou blijken dat de Amerikaanse economie zich in een recessie zou bevinden. In een televisieuitzending zei Brady dat het niet het einde van de wereld betekent als de VS nu een recessie kent.

"No big deal", zo omlijstte hij die situatie. Brady zei dat een eventuele recessie van korte duur zal zijn - minder dan een jaar - voordat de VS daar weer overheen komt. Nu bevindt de economie zich in ieder geval in een situatie van afnemende groei. De resultaten van het vierde kwartaal zullen dat volgens Brady duidelijk maken. Hij zei niet te kunnen voorspellen hoe lang die situatie blijft bestaan, maar de minster verwacht wel dat ergens in 1991 de economie zal aantrekken naar een krachtiger niveau.

De minister van Financien deed een beroep op voorzitter Alan Greenspan van de FED, het systeem van de Centrale banken in de VS, om de rentetarieven te verlagen teneinde de economie wat op gang te brengen. Ondertussen is de disconto inderdaad verlaagd. Hij zei ervan overtuigd te zijn dat er voldoende ruimte voor een dergelijk verlaging is. Verdere maatregelen om de economie uit het slop te halen worden in febrauri volgend jaar bekendgemaakt. Maar die zullen volgens Brady in ieder geval niet bestaan uit belastingverhogingen. "President Bush zal in het fiscale jaar 1992 geen belastingverhogingen invoeren", zo liet hij weten.

ULAANBAATAR - Bij een explosie in een kolenmijn nabij de Mongolische hoofdstad Ulaanbaatar zijn elf doden gevallen. Tien mensen worden nog vermist, zo meldde de Mongolische radio dinsdag. De explosie is vermoedelijk veroorzaakt door mijngas.

Midden Amerika nodigt Gorbastjov uit voor bezoek

PUNTARENAS - President Michail Gorbatsjov is ook uitgenodigd voor een bezoek aan Midden-Amerika.

De leiders van vier staten in Centraal-Amerika menen dat de Nobelprijswinnaar "de invloed en de morele autoriteit" heeft om op te roepen tot het beeindigen van de burgeroorlogen in El Salvador en Guatemala. Na een topgesprek in het Costaricaanse Puntarenas riepen de presidenten van Costa Rica, Guatemala, Honduras en Nicaragua de Salvadoraanse guerrillabeweging FMLN en toe op het vuren onmiddellijk te staken en de wapens neer te leggen.

Fabio Ochoa geeft zich over

MEDELLIN - Fabio Ochoa Vasquez, een van de topmannen van het drugskartel van Medellin, heeft zich dinsdag aangegeven bij de Colombiaanse autoriteiten.

De 33-jarige Fabio Ochoa wordt onder meer gezocht door de Verenigde Staten die ook om zijn uitlevering hebben verzocht. Hij gaf zich aan bij het landgoed van een onderzoeksrechter in Caldas, ten zuiden van Medellin. De Colombiaanse autoriteiten hebben enkele weken geleden toegezegd dat de leden van de drugskartels van Medellin en Cali die zich vrijwillig aangeven niet worden uitgeleverd aan de VS. Van een door zijn familie beschikbaar gestelde video-opname werd deze foto gemaakt waarop men Fabio Ochoa de verklaring ziet tekenen dat hij zich aan de Colobiaanse justitie overgeeft overeenkomstig het aanbod van de regering. Hij is een van de drie gebroeders Ochoa die de eerste viool spelen in het Kartel van Medellin. Fabio Ochoa is ook de eerste van de grote drugsbaronnen die op het aanbod van de Colombiaanse regering ingaat.

(AFP-satellietfoto)

In bezet gebied

16 Palestijnen gewond geraakt

JERUZALEM - In de door Israel bezette gebieden zijn dinsdag zestien Palestijnen gewond geraakt door schoten van Israelische militairen, zo is uit Palestijnse bronnen vernomen.

De hevigste incidenten hadden plaats in het vluchtelingenkamp Nuseirat in de Gazastrook. Daar verwondden Israelische militairen twee gemaskerde Palestijnen en bij de betoging die daarop volgde liepen acht Palestijnen schotwonden op. In een ander vluchtelingenkamp vielen drie gewonden.

Nieuwe technisch directeur Isla

■WILLEMSTAD — *Ir Francisco Javier Larrañaga is de nieuwe technisch directeur van de Isla raffinaderij. Hij vervangt ir Domingo Marsicobetre die terugkeert naar Venezuela voor het vervullen van een andere directiefunctie.*

Het nieuwe Isla-directielid studeerde in 1972 als technisch ingenieur af aan de Universidad Católica Andres Bello in Caracas. Hierna volgde hij een opleiding chemische processen bij het Institut Du Genie Chimique in Toulouse; twee jaar later behaalde hij de titel van chemisch ingenieur bij de Université Paul Sabatier in Toulouse. Hij werkte nadien als hoogleraar in Caracas en gaf verschillende cursussen. In 1981 ging hij werken bij de Venezolaanse olie-industrie; hij bekleedde sindsdien verschillende directieposten. Voor zijn benoeming op Curaçao was hij directeur raffinageplanning bij de Maraven in Caracas ('87) en controle- en evaluatie directeur raffinage-activiteiten van PDVSA ('88).

Dienst Jeugdzaken 20 jaar

Jeugdwerk niet simpel, maar wel noodzakelijk

WILLEMSTAD — 'In dit vak moet je blij zijn met de kleine dingen die je bereikt. Jeugdzaken is geen 'hot news', maar het is wel onmisbaar in de samenleving. De jeugd is voor veel mensen de moeilijkste tijd van hun leven. Ze hebben veel vragen en veel problemen waarop ze een antwoord moeten vinden.' De woorden van een leider van een jeugdorganisatie. Dit jaar bestaat de Dienst Jeugdzaken twintig jaar. Reden voor medewerkers van de Dienst Jeugdzaken om een blik terug in de tijd te werpen. Het jubileum zal niet stilletjes voorbij gaan. Op vrijdagavond 21 december organiseert de dienst een groots feest op de patio van hun gebouw te Pietermaai met dans, toneel en voordrachten.

Dienst Jeugdzaken heeft een overkoepelende, toezichthoudende functie. Vele buurtcentra worden door de dienst begeleid. Jeugdorganisaties als JCC, Hubentut '70, Mangusa, Brakkeput Ariba en de FESEBAKO (Stichting Buurtcentra Curaçao) ontvangen subsidie van het eilandgebied en vallen onder de verantwoordelijkheid van de Dienst Jeugdzaken. In 1970 werd de dienst opgericht. Met de eerste afgestudeerden startten ze een programma. Dit concentreerde zich op sociaal maatschappelijk buurtwerk. Tot 1978 telde de dienst zeventien jeugdleiders. In 1982 werd het team versterkt door dertien jeugdleiders, die speciaal voor dit doel waren opgeleid. De leiders zorgen voor het jeugdwerk in de buurtcentra. Als deze centra na een tijd zelfstandig genoeg zijn wordt het werk overgedragen aan de FESEBAKO. Momenteel telt de dienst dertig professionele jeugdleiders die in de wijken Soto, Boca Sami, Buena Vista, Bonam, Seru Fortuna, Koraalspecht, Kustbatterij en Willibrordus werken. Seru Fortuna is zo ver dat het jeugdwerk in januari door de FESEBAKO, na een intensieve begeleiding van de Dienst Jeugdzaken, wordt overgenomen.

MUZIEK

De jeugdleiders, geassisteerd door veertig vrijwilligers, roepen verschillende middagen per week, na school, ongeveer 800 kinderen in de bovengenoemde wijken bijelkaar. Susy Larmonie, hoofd sektie wijkwerk over de nuttige taak van de leiders: 'De nadruk ligt die middagen op sociale opvoeding van de kinderen. We doen veel spelletjes met ze. De kinderen leren bijvoorbeeld muziek maken. Handvaardigheid en niet te vergeten sporten. Op deze manier houden we de kinderen van de straat en ze leren er nog iets van.' De dienst organiseert elk jaar de bekende 'vakantieplannen' en houdt kampen in Sentro Lagun. Susy Larmonie: 'Tijdens kamperen kan je meer met de kinderen doen, want je hebt ze langer bij je. Het kamp heeft elk jaar een ander thema, bijvoorbeeld creativiteit, het milieu, sexuele opvoeding en het toerisme.' De aktiviteiten die de dienst in de zomervakantie organiseert geniet veel aandacht. De belangstelling was zo groot dat het begrote bedrag voor het 'vakantieplan' niet toereikend was.

Boeis Augusta, hoofd van de Dienst Jeugdzaken, vindt het een goede zaak dat er veel organisaties op Curaçao zijn die zich met de jeugd bezighouden. 'Honderdenvijftig zijn het er. Toch zouden ze onderling meer moeten samenwerken, dan kan er gerichter gewerkt worden. De jeugd moet heel serieus genomen worden. Onderschat de taak van ouders niet. Want kinderen kijken naar de ouderen om hen heen en volgen dat voorbeeld. En de ouderen die de kinderen het meeste zien zijn de ouders.'

Werknemers vestigen record

Twee miljoen manuren zonder ongeluk bij Isla

WILLEMSTAD — De werknemers van de Isla raffinaderij hebben op 19 november om 10 uur 's morgens een veiligheidsrecord gevestigd door 200 miljoen manuren te werken zonder dat er een ongeluk voorviel waarbij tijdverlies werd geleden. Dit is gelijk aan 210 werkdagen, aldus een Isla raffinaderij persbericht waarin staat dat de 2 miljoen ongelukvrije manuren ook op 22 maart 1989 en 25 oktober van dat jaar bereikt werden. Maar dan over 216 dagen. Deze cijfers leveren de Isla twee veiligheidsprijzen: één van moeder PDVSA en één van de British Safety Council.

Van 22 maart '89 tot heden hebben het raffinaderijpersoneel en aannemers zich prima aan de veiligheidsregels gehouden: er deed zich in al die maanden maar één ongeval voor, waarbij tijd 'verloren' werd.

De Isla-directie, vervolgt het persbericht, hecht erg veel waarde aan het veiligheidsaspect op het raffinaderij- terrein: dat heeft zijn weerslag op het personeel en de apparatuur. Een en ander past in het 'Calidad Total-concept' van de firma.

Het nieuwe record op Curaçao was voor de PDVSA-directie aanleiding de Isla voor een tweede maal de Veligheidsprijs toe te kennen. Dat ging gepaard met een complimenteuze brief van de tweede man van PDVSA Frank Alcock.

De Isla komt, zo blijkt, ook in aanmerking voor door de British Safety Council uit te reiken speciale veiligheidsprijs 'Sword of Honour'. Die onderscheiding krijgt de Curaçaose raffinaderij omdat het thuis hoort in het rijtje 30 veiligste bedrijven ter wereld.

Het Isla persbericht wordt besloten met de mededeling dat de directie zich met man en macht zal blijven inzetten voor de verdere bevordering van de veiligheid bij het bedrijf.

St Maartense ambtenaren: ultimatum voor minister

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — Leden van de Bovenwindse ambtenarenvakbond WICSU hebben minister van Arbeid en Sociale zaken, Eithel Pietersz een ultimatum opgelegd: men wil uiterlijk donderdag aanstaande met de minister aan tafel zitten inzake loonaanpassing van de landsoverheidsdienaren op St Maarten.

Over de te nemen stappen indien Pietersz geen gehoor geeft aan het verzoek of de uitkomst van de vergadering niet naar wens is, wordt vandaag wederom door de WICSU-leden in Philipsburg vergaderd.

Voorzitter Pricio Mathilda van WICSU verklaarde aan The Chronicle dat de vakbond al tijden een ontmoeting met de minister in kwestie probeert te krijgen; met de premier idem dito, zonder succes echter. Vandaar dat voor een ultimatum werd gekozen, zei de vakbondsman.

Hij verklaarde dat de kosten van levensonderhoud op St Maarten 42.4% gestegen zijn sins 1980, de vervoerskosten 7.5% omhoog gingen en brandstofprijzen met 8% in 1989. Wat doet de overheid? Die wil de lonen verlagen in plaats van verhogen, aldus Mathilda tegenover de krant.

Hij zei dat het eilandsbestuur van St Maarten anders dan de Landsoverheid wel toegeeft dat de prijzen gestegen zijn en loonaanpassingen daarom nodig zijn. Landsambtenaren moeten echter opdraaien voor allerlei problemen op Curaçao, aldus Mathilda.

Toevallig kwam gisteren een telegram van minister Pietersz waarin staat dat hij bereid is met de vakbond te vergaderen op een door haar te bepalen datum.

Gevraagd welke stappen verwacht kunnen worden indien de vergadering met de minister geen gunstig resultaat oplevert wilde de vakbondsleider niet al te veel zeggen. "Het zou voor iedereen het beste zijn als we de minister vóór donderdag ontmoeten en als hij met een bruikbaar voorstel komt. Het geduld van de ambtenaren raakt op".

Zoals bekend zijn ook een 100-tal leerkrachten (die zijn wel in dienst van de eilandelijke overheid) boos omdat ze hun lumpsum met de Kerst en niet pas volgend jaar willen krijgen. In principe heeft het BC daar niet mee ingestemd en gezegd dat de lumpsum in februari en maart uitgekeerd wordt. Boze leerkrachten bestormden vorige week vrijdag het Bestuurskantoor.

Vuurwerk hel voor dieren

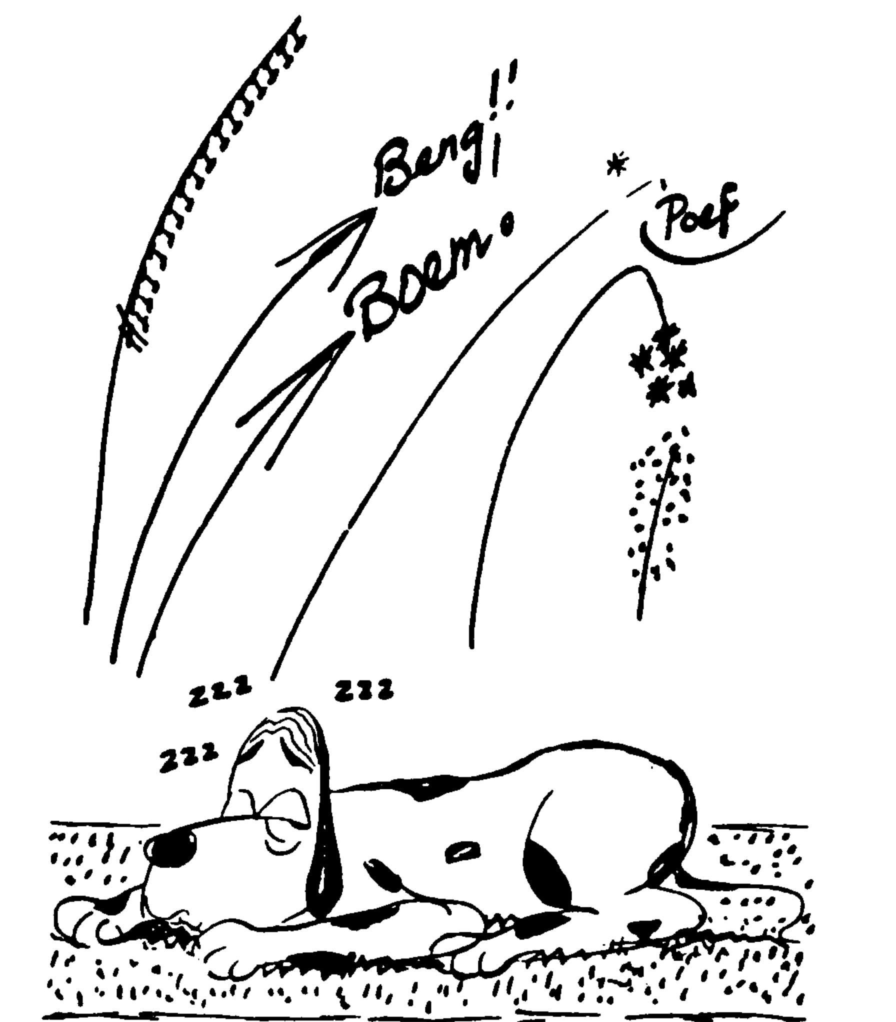
■ WILLEMSTAD — Voor vele dieren is het eind van het jaar een bijzonder onaangename periode. Zodra het lawaai van het geknal en gesis van vuurwerk begint, raken talloze honden en katten in paniek en rennen de straat op.

Het gehoor van deze dieren is veel scherper dan het mensengehoor waardoor het afsteken van vuurwerk door hen als iets heel hinderlijks en zelfs onverdragelijks ervaren wordt. Ook al omdat al dit lawaai voor hen iets onverklaarbaars is, wat zich bovendien nog manifesteert op de meest onverwachte ogenblikken, worden de dieren angstig en voelen ze zich zelfs in hun eigen omgeving niet meer veilig.

Aan het eind van het jaar en ook aan het begin van het nieuwe jaar wordt het Dierenasiel altijd weer geconfronteerd met een groot aantal honden en katten die uit angst voor vuurwerk op de vlucht geslagen is. Helaas hebben de meeste van deze dieren geen halsband om of wel een halsband maar zonder identificatiepenning. De Dierenbescherming doet dan haar best om de eigenaren via de persmedia op te sporen, maar vaak zonder resultaat.

Om problemen te voorkomen, heeft de Dierenbescherming het volgende advies:

- Leer kinderen dat ze geen vuurwerk mogen afsteken in de buurt van dieren;
- Zorg ervoor dat de tuin goed afgesloten is en zorg dat de dieren op een veilige plek zijn. Tijdens de jaarwisseling kunnen ze het best opgesloten worden in een kamer.
- Zorg ervoor dat alle honden en poezen een identificatiepenning met adres en telefoonnummer aan hun halsband hebben. Bij het Dierenasiel kan men naar zo'n penning informeren (tel.: 54300).
- Degenen die uit ervaring weten dat dieren heel bang zijn voor vuurwerk, kunnen kalmeringspillen kopen bij de dierenarts. Men moet dan wel het gewicht van de hond weten, zodat de dierenarts de gewenste hoeveelheid kan geven.

AGENDA CURAÇAO

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster De la Paz, tel.: 290803

NEUTRALE WIJKVERPLEGIN
kantoor [illegible] 64231 geopend van 07.00-17.00 uur; de heeft zuster Schoonhoven, tel.: pageboy 027-053 b.g.g. [illegible] kantoor Bandabou [illegible] Sta 141, tel.: 642535; [illegible] van 17.00 uur; de [illegible] zuster S hoven, tel.: 672[illegible]

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 691343, 691683 en 691838; voor matie over prenatale zorg en zorg rende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere rdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iede dagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGIN DABAO
Fontein 35, tel.: 648077; open va dag t/m vrijdag van 07.00-17.00 17.00 uur bereikbaar zuster Sebel 641013 b.g.g. 601780.

STICHTING VAN HET WITE KRUIS VOOR GEZINSVER GING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17, tel.: 690222: spre maandag, woensdag en vrijdag van 10.00 uur; dinsdag en donderda 14.00-16.00 uur

APOTHEKEN

NACHTDIENST
Otrobanda
Union, Breedestraat [illegible], tel.: 62357
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500

DIVERSEN

HEEFT U hulp nodig bel SO 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: dag, dinsdag, donderdag en vrijd 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur aangetekende stukken een uur van ren.
Suriname: voor gewone stukken: di en vrijdag om 17.30 uur en zaterd 10.45 en 17.00 uur
De Verenigde Staten en Europa zaterdag): voor aangetekende en ge poststukken om 14.45 en 15.45 uur. Het zegelloket is op zaterdag van 15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85 openingstijden van maandag t/m van 08.00-17.00 uur, op zon- en fe gen alsmede op werkdagen na 17.0 voor spoedgevallen tel.: 85917.

CONCERT
20.30 uur van het strijkorkest o.l.v. Gorsira - Centro Pro Arte, Schouwbu z/n.

SEDE PAPIAMENTU
17.00-20.00 uur culturele manifes Sede-gebouw, Scharloweg

DONDERDAG

TOERISTENSCHIP
15.00-23.00 uur 'Crystal Har (SJULTS78 **

Kerstconcert Sta Rosa de Lima

WILLEMSTAD — Voor het achtste achtereenvolgende jaar geeft het koor Santa Rosa de Lima een Kerstconcert in de kerk van Santa Rosa. Dit jaar zullen teksten van de gekozen liederen voor een deel in het teken van de vrede staan. Net als de andere jaren zal het repertoire voor deze avond een internationaal karakter hebben.

Het concert vindt plaats op zaterdag 22 december en het begint om acht uur 's avonds. Toegangskaarten zijn verkrijgbaar bij de leden en aan de ingang van de kerk op de avond van het concert.

Promoties bij MCB

WILLEMSTAD— Bij de Maduro & Curiel's Bank zijn twee mensen bevorderd: Ron Gomes Casseres is de eerste persoon geworden die de (nieuwe) functie van deputy managing director gaat bekleden, terwijl Sideny Bor assistant managing director is geworden. Gomes Casseres wordt door deze benoeming de op twee na hoogste functionaris bij de MCB (na de 'grote baas' general managing director, Lionel Capriles en de managing director). De werkzaamheden van Gomes Casseres noch Bor zullen veranderen.

Hulp voor Antillianen in Utrecht

WILLEMSTAD/UTRECHT — De Stichting Bazhan Karpata, een advies- en informatiecentrum voor Antillianen en Arubanen in de provincie Utrecht, gaat de komende jaren proberen de werkgelegenheid onder deze twee groepen te verbeteren. 32 procent van de Antilliaanse en Arubaanse beroepsbevolking in Nederland is werkloos. Onder Nederlanders is dit percentage veel lager: 4,9 procent.

De werknemers van Bazhan Karpata voeren overleg met allerlei instellingen en gemeentebesturen om Antillianen en Arubanen een betere kans op de arbeidsmarkt te bieden. Ook organiseert de Stichting verschillende aktiviteiten als symposia en projecten. 25 januari vindt er in Utrecht een symposium 'Op weg naar werk' plaats over de kansen van Antillianen en Arubanen op de arbeidsmarkt. Doel van het symposium is om beleidsmakers, werkgevers en arbeidsbureau's inzicht te geven in de problemen die Antillianen en Arubanen hebben bij het zoeken naar werk. Een ander goed initiatief is het tuinbouwprojekt van een Surinaamse organisatie. Het projekt bereidt mensen voor op een baan in de glastuinbouw. De opleiding is alleen toegankelijk voor etnische groepen, die werkloos zijn.

Medewerkers van Bazhan Karpata hebben zelf ook projekten. Twee daarvan zijn: het Projekt Nieuwkomers en het Projekt Langdurig Werklozen. Beiden begeleiden mensen uit de Antillen die op zoek zijn naar werk of scholing. Eén van de problemen die bij het laatste projekt kijken is het feit dat de scholingsprogramma's speciaal voor etnische minderheden zijn. Antillianen en Arubanen staan niet als etnische groep, maar als Nederlander geregistreerd. Bazhan Karpata probeert hiervoor een oplossing te vinden.

Wnd hoofd Kook aan KvK-voorzitter:
Privatisering Selikor geen oplossing voor afvalprobleem

WILLEMSTAD — Een eventuele privatisering van de dienst Selikor, zoals door de voorzitter van de Kamer van Koophandel, Robert Willems, werd voorgesteld is te simplistisch en zal zonder een beleidskader gedoemd zijn te mislukken. Zo stelt het waarnemend hoofd van de dienst Selikor, ir W.M Kook in een open brief aan de voorzitter van de kamer.

Op 8 december jongstleden bracht Willems tijdens het seminair 'Privatization, how much, how soon' naar voren dat hij voorstander is van actief privatiseren van bepaalde overheidstaken. Hoofdmotief hiervoor, aldus Willems, is het vooruitzicht tot het behalen van voordelen.

Als voorbeeld noemde Willems de dienst Selikor, waarvan hij zonder enige onderbouw als inefficiënt betitelt en de indruk wekt als zou de dienst een geldverslindende instantie zijn, aldus Kook.

In het voorstel over privatisering van de inzameling van huishoudelijk- en kantoorafval, vergelijkt Willems abusievelijk de kosten van deze aktiviteit met de totale begroting van Selikor, aldus het waarnemend hoofd.

De dienstverlening van Selikor beperkt zich niet uitsluitend tot het ophalen van huishoudelijk- en kantoorafval, maar ook ander soort afval zoals tuin- en grofvuil, autowrakken, dierlijke kadavers, slachtafval en bedrijfsafval worden opgehaald.

Bovendien verricht Selikor nog andere aktiviteiten, waaronder: het schoonhouden van rioleringen, het ledigen van zink- en beerputten, het onderhouden van faciliteiten voor het verwijderen van afval (waaronder openbare toiletten), het schoonhouden van straten, wegen en pleinen en het elimineren van illegale stortplaatsen. Ook ondersteunt Selikor publieke aktiviteiten door zorg te dragen voor opruiming van vuil en het geven van voorlichting omtrent het milieu.

LANDFILL

Een wezenlijk onderdeel van het afvalbeheer, zei Kook, is de eindverwerking. Momenteel verwerkt Selikor de ingezamelde en aangeboden afvalstoffen door middel van de methode landfill (storten).

De kosten van al de bovengenoemde activiteiten heeft Willems over het hoofd gezien en vergeleken met een enkel onderdeel van de aktiviteiten van Selikor, namelijk de huis- en kantoorafval inzameling.

'Volledigheidshalve wil ik u informeren dat Selikor momenteel het ophalen van huis- en bedrijfsafval voor aanzienlijk minder geld uitvoert dan de nodige 9 miljoen bij de uitvoering van uw voorstel', stelt Kook in zijn open brief aan Willems. Het voorstel van de voorzitter van de kamer, meent Kook, geeft een verkeerde voorstelling van zaken en is derhalve misleidend.

De zorg voor wat de kwaliteit van dienstverlening betreft is begrijpelijk daar het ook het streven van Selikor onderstreept voor wat betreft een efficiënte en optimale bedrijfsvoering. Doch Selikor is zich ervan bewust dat een aparte en minder kostbaar afvalophaalsysteem geenszins de problematiek rond de vuilnisophaaldienst zal verhelpen.

Gezien de maatschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot ondermeer het milieu en de hygiëne en rekening houdend met de sociale, toeristische en industriële ontwikkelingen dient de aanpak van de problematiek van het verzamelen, ophalen, afvoeren en verwerken van afval op Curaçao in een veel ruimer beleidskader gezien te worden.

Allereerst, aldus Kook, dient een optimaal kader gecreëerd te worden, waarin een verantwoorde bedrijfsvoering kan geschieden. Aspekten zoals adequate wet- en regelgeving, optimale mogelijkheden tot aanwending en allocatie van middelen, toezicht op en waarborging van algemeen belang en vooralsnog het verwerven van kennis en inzicht in de afvalproblematiek, zullen uitgediept moeten worden.

De verantwoorde bedrijfsvoering zal zich dan niet uitsluitend op een optimale inzameling concentreren, maar op alle stadia van de afvalbeheersing. Ook zal aandacht besteed moeten worden aan de reorganisatie van Selikor, waarbij ook bekeken wordt in hoeverre de niet produktieve werknemers produktief kunnen gaan functioneren bij verbetering van de werkomstandigheden, aldus het waarnemend hoofd van Selikor, ir W. Kook.

WILLEMSTAD — Ruben E. Page, eilandgedeputeerde voor toerisme, is de winnaar van de 'Know-How Award 1990'. De gedeputeerde krijgt de onderscheiding van dit business tijdschrift donderdagavond uitgereikt tijdens een feestelijke receptie in het Princess Beach Hotel.

Kerst '90 op Hato luchthaven

WILLEMSTAD — Kerst komt eraan, het toerisme hoogseizoen wordt met veel fanfare aangekondigd. De cijfers zijn veelbelovend, maar ja, je kan niet alles hebben op Curaçao. Daar moeten we aan wennen.

Zo had de Curinta, de NV die de luchthaven Hato beheert, het fantastische idee om nú te beginnen met de redecoratie van de vertrekhal en in dat kader een nieuwe VLOER aan te leggen. Toevallig dat de bouwvakantie net begonnen is. TEGELSZETTEN in de vertrekhal, eind december.

De dezer dagen met vertrekkende en transito-gasten druk bezette hal is niet om aan te zien. (foto's) Aan de passagiers werd - ja - óók gedacht: een piepklein deel van de vertrekhal werd voor hen gereserveerd. Ze moeten de 'verkeersinstructies' wel nauwgezet volgen en niet in de grote 'aardebakken' terecht komen. Curinta wordt in 1990 zeker géén bedrijf van het jaar...

Kerstconcert

WILLEMSTAD — The Unity Singers, de voormalige Los Hubeniles, zullen vrijdag 21 december het derde concert geven in de kerk La Birgen del Carmen te Groot Kwartier. De aanvangstijd is half negen 's avonds.

Tevens zal er een optreden verzorgd worden door het kinderkoor Inspirashon en de Woodwind ensemble Adjadjo. Kaartjes kosten tien gulden per persoon en zijn verkrijgbaar aan de pastorie van Groot Kwartier en bij alle deelnemers aan het concert.

Kerstboodschap aan Bush en Saddam

WILLEMSTAD — **'Dear President, As a citizen of this world I am greatly concerned about the increased militarization in the Persian Gulf region. I urgently request you to avoid war at all costs, and to seek peaceful solutions to this conflict.' De kerstboodschap van de Raad van Kerken. De Raad wil de Curaçaose burgers vragen om een brief met deze inhoud naar president George Bush en Saddam Hussain te sturen.**

De Raad wil op het feit wijzen dat op een wereldbijeenkomst van het proces van gerechtigheid, vrede en heelheid dat afgelopen jaar in Basel gehouden werd, kerken wereldwijd hebben afgesproken dat oorlog nooit meer het middel mag zijn om conflicten op te lossen.

'Alleen vreedzame middelen mogen hiervoor worden gebruikt. Het uitbreken van een oorlog zal, mede door de grote aantallen chemische wapens, ontelbare slachtoffers eisen en grote schade betekenen voor het milieu.' Dit schrijft de Raad van Kerken in haar kerstboodschap. De adressen van de twee presidenten staan ook in de brief vermeld. President George Bush, White House, Washington, U.S.A. en President Saddam Hussain, President of the Republic of Iraq, Karadat Mariam, Baghdad, Irak.

Zeventiende verkeersdode

WILLEMSTAD — Wilfred Obispo Paulina, geboren op 13 november 1972 te Curaçao, werd vanmorgen omstreeks 10 uur de zeventiende verkeersdode op Curaçao voor wat 1990 betreft. De overledene was op 22 november 1990 bij een ongeluk ter hoogte van een perceel te Hermanus betrokken.

Hij liep vermoedelijk hersenletsel en schaafwonden op. Hij werd in de intensive care van het St. Elisabeth Hospitaal opgenomen. Vanmorgen kwam het bericht binnen dat hij was gestorven.

Pearl V nog buitengaats

ORANJESTAD — De tanker 'Pearl V', die een scheur heeft opgelopen, lag vanmorgen nog steeds buiten de territoriale wateren ten westen van Aruba.

De expert Nichols en duikers van Peter Divers zijn dinsdag naar de 'Pearl V' gevaren om de opgelopen schade op te nemen. Expert Nichols is bezig een rapport over de schade op te stellen voor de Haven- en Loodsdienst, waaruit onder andere zal moeten blijken of de 'Pearl V' voor reparatie de haven kan binnenlopen of niet. Havenmeester Wim Martinus verwacht in de loop van de dag een duidelijker beeld te hebben over de situatie rond de 'Pearl V'.

Deze onder Liberiaanse vlag varende middenklastanker (53.174 BRT), met ruim tienduizend barrels ruwe olie aan boord, liep tijdens slecht weer de scheur op en besloot naar Aruba te varen voor reparatie.

Bokscommissie huldigt WBC- referee Croes

ORANJESTAD — De Aruba Boxing Commission gaat deze maand nog collega Harry Croes, van Diario, huldigen voor hetgeen hij in de internationale bokswereld heeft bereikt.

Harry Croes werd benoemd tot 'ring official' en is door de World Boxing Council (WBC) als een van de 'judges' aangewezen voor het wereldtitelgevecht tussen de Mexicaan Humberto Gonzalez en de Filipijn Roland Pascua. Dit gevecht is op de 19de van deze maand in Englewood, California. De huldiging door de Boxing Commission is op vrijdag 28 december om acht uur 's avonds bij de woning van Harry Croes te Gas Ariba 3.

Chomai Koolman geëerd

ORANJESTAD — Niet minder dan 45 zangers met 25 groepen nemen op 29 december deel aa[n het] zevende Dandefestiv[al dat] onder leiding van [...] Croes georganis[eerd] wordt.

Ditmaal is het festiv[al ...] de Caiquetioclub. He[t fes]tival werd opgedrage[n aan] Chomai Koolman van [...] mai en zijn groep, die [...] jongs af aan actief de[el ...] aan het uitdragen v[an de] dande-traditie. Als [...] jarige jongen trok hi[j met] zijn vrieden langs de h[uizen] om op Oudejaarsavon[d de] beste wensen aan te bi[eden].

Op Tweede Ker[stdag] komen zangers en [...] bijeen ten huize van [...] Croes - de initiatiefnem[er en] grote motor achter di[t fes]tival - om te loten vo[or de] volgorde waarin zal w[orden] opgetreden.

Waarschuwing "inzamelingen gehandicapten"

ORANJESTAD — [...] stichting de Geest[elijk] Gehandicapte [...] klachten binnen over [per]sonen die langs de hu[izen] gaan voor donaties of [lote]rijen verkopen ten [...] van de geestelijk geha[ndicapten] [...]

Stichting-directeur A[...] leman, brengt in een [commu]niqué naar voren dat [...] acties van de stichting [...] donatie of fundraising [...] zeid moeten zijn v[an een] machtiging van de d[...] waarin de naam en id[...] van de betrokken p[...] vermeld wordt. [...] van misbruik [...] politie op 24000 bellen.

Sponsor AOC

ORANJESTAD — V[...] age Cordia Aruba [...] nomen dat [...] tot [...] van het Arubaans [Olym]pisch Comité (AOC) [...] perslunch zal [...] Schnegvrijdag [...] sta Hotel hierover [...] lichting geven. [...] uitbreiding [...] Cordia [...]

SPOEDIG AAN BEOOGDE CAPACITEIT

General manager Renfrew van Coastal tijdens persbijeenkomst:

1990: wild maar ook zeer leerzaam jaar

ORANJESTAD — Ter afsluiting van het jaar hield Coastal Aruba in Hotel Astoria de laatste persbijeenkomst van het jaar. Coastal heeft sinds haar vestiging steeds een goed en regelmatig contact met de pers onderhouden, mede dankzij Virgil Koolman, die de PR-relaties verzorgt. Ook ditmaal kon de pers vrij vragen stellen, waarop general manager Mike Renfrew de nodige antwoorden gaf. Deze verklaarde dat het beginjaar een 'wild jaar' was, maar toch wel bijzonder leerzaam.

De raffinaderij draait thans op een capaciteit van tachtigduizend vaten, iets minder dan men in eerste instantie van plan was, maar dit komt omdat het bedrijf nog een lading ruwe olie moet afwerken. Volgende week wordt weer een nieuwe lading verwacht en wordt de capaciteit op 100.000 barrels per dag gebracht.

Op Tweede Kerstdag wordt het bedrijf anderhalve dag stil gelegd om een lek in de 'heatexhanger' te kunnen repareren. De raffinaderij heeft nu 235 personen in dienst, hetgeen begin van het jaar weer enigszins zal toenemen. Wat de heropbpuw van het bedrijf betreft, is nu zestig procent gereed, hetgeen in februari weer verhoogd zal worden.

Wat de toekomst betreft, wordt gesproken over de mogelijkheid de produktie op te voeren tot 450.000 barrels, doch hiervoor zijn belangrijke investeringen nodig, aanmerkelijk meer dan reeds geïnvesteerd werd. Het is nog prematuur om deze mogelijke plannen van voorzitter Oscar Wyatt bekend te maken.

Het bedrijf draait nu op een crude unit uit de Lagotijd bekend als unit 5 en genoeg voor de huidige capaciteit. Om die 450.000 te bereiken heeft men zeker twee units meer nodig. Gedacht wordt om mogelijk de combinatie unit acht in gebruik te nemen, die in goede staat verkeert.

Wat de voormalige woonwijk van de Lago te Seroe Colorado betreft - Coastal heeft 38 woningen te huur -heeft Coastal Aruba laten weten bereid te zijn het geheel te beheren.

Ook werd ter sprake gebracht, dat na het sluiten van Lago moeilijk is om op Aruba vaten te krijgen, die gebruikt worden voor huisvuil. Ook Coastal heeft veel lege vaten en weet nog niet hoe ze deze ter beschikking kan stellen van de bevolking. Zodra de vaten leeg zijn, stelt Coastal voor dat de overheid elke woning voor het vuil een drum schenkt. Tegen eind maart zullen er ruim 2.500 vaten beschikbaar zijn hiervoor.

Nonsens

ORANJESTAD — Minister van Justitie mr Hendrik Croes werd dinsdag gevraagd of hetgeen over waarnemend Procureur Generaal van Aruba mr Robert Pietersz geschreven werd waar is of niet. Geschreven werd dat mr Pietersz naar Nederland is vertrokken om een nieuwe Procureur Generaal voor Aruba te zoeken en dat mr Pietersz zelf veel voor deze functie zou voelen. Minister Croes: 'Degene die dat heeft geschreven, heeft nonsens geschreven'.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
DRIVE-IN: 20.30 uur **Narrow Margin** (drama/suspense, 18 jr).

* * * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: del Pueblo, tel.: 21253.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

* * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J. van Veen, Tanki flip 24, tel.: 27100.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter D. Bislip via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

* * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115)**

* * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * *

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA (P.O. Box 1029): tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

TELEARUBA
WOENSDAG: 18.00 X'mas Special: 'Noah's Animals'; 18.25 X'mas Special: 'First Christmas'; 18.50 CNN Sports; 19.05 Showbiz today; 19.30 Salud pa Un y Tur; 20.00 Telenoticias; 20.30 Chistmas Special: 'Candle Light Ceremony'; 21.00 Special: 'Premio Motito/Rufo Wever'; 23.00 Crisis in the Gulf; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

DIVERSEN
SPORT
ZAALVOETBAL: 19.00 Vision vs Gatorade; 20.00 uur Las Vegas Strikers vs YMCA; 21.00 Palleli vs Ajax - Centro di Barrio Savaneta.

* * * * * * * *

DONDERDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 0f 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

Kerstconcert in kerk van Savaneta

ORANJESTAD — Het jaarlijkse Kerstconcert wordt ditmaal niet op Plaza Betico Croes gehouden, maar in de Heilig Hart-kerk te Savaneta, die zijn negentig-jarig bestaan herdenkt. Het concert is vrijdag 21 december om acht uur 's avonds met deelname van acht zangkoren die ieder een eigen programma zullen brengen. Aan het eind zullen de acht koren samen nog een aantal liedjes zingen onder leiding van dirigent Rufo Odor en met begeleiding van het Orkesta Harmonico Arubano. Buiten de kerk zal er een Kerstmarkt worden gehouden waar men diverse artikelen voor de Kerst kan kopen.

Amerindiaanse kalender

ORANJESTAD — Van Barlock Caribbean Oil Corporation nv ontving de Amigoe een exemplaar van de 1991 Shell-kalender 'Amerindian Heritage'. De Shell-kalender is van culturele en informatie waarde en bevat foto's en tekst over de Amerindiaanse archeologische ontdekkingen die in het Caribisch gebied werden gevonden alsmede foto's van Amerindianen in Guyana en Dominica. In totaal zullen 27.000 exemplaren van de Shellkalender in het oostelijk deel van de Cariben worden verspreid aan de pompstations en aan de scholen.

Turken repatrieren

ORANJESTAD — De elfhonderd Turkse gastarbeiders, die werkzaam zijn op het Coastal-terrein, zullen begin volgend jaar geleidelijk aan naar hun land repatriëren.

Eind april moet de laatste groep vertrokken zijn. De Coastal-raffinaderij zal tegen die tijd slechts 257 Arubanen en acht Amerikanen in dienst houden. Zo verklaarde Coastal's general manager Mike Renfrew. Algemeen wordt aanvaard, dat het gedrag van de Turken in de gemeenschap bewonderenswaardig te noemen is en dat de taalbarrière het enige probleem vormt.

Bowling

ORANJESTAD — Camacuri Bowling Center sluit het jaar 1990 af met een 'couple bowling'-toernooi. Dit gebeurt op zaterdag 22 december vanaf acht uur 's avonds. Deelnemers kunnen reeds inschrijven aan de bar van Camacuri Bowling Center. Voor de kampioen en subkampioen zijn Kerstmanden beschikbaar gesteld, terwijl elke deelnemer een ayaca krijgt.

Prijzen voor vis

ORANJESTAD — De directie van Economische Zaken heeft ingaande 1 november dit jaar maximumprijzen ingesteld voor de verkoop van vis. De laatste maximumprijsbepaling was in 1982.

De nieuwe maximumprijs is 5,50 florin per kilo voor tribon, masbango en pisca di kanasta; zeven florin (in het groot) en acht florin (in het klein) voor: balau, boní (tuna), brazil, karite, drals, jahru, ronda, hilisterchi en dorau; acht florin (in het groot) en negen florin (in het klein) voor: kingfish, mulato, picuda, jacupeper, jampau, mero en pargo.

De maximumprijs voor filet is de 'landed costs' plus vijftien procent toeslag (in het groot) en de groothandelprijs verhoogd met 25 procent (in het klein). Het is voorts verboden vissoorten, die niet op de lijst voorkomen, te verkopen zonder eerst overleg te plegen met directie Economische Zaken.

Voogdijraad:

Weinig positieve veranderingen

ORANJESTAD — Het jaar 1990 heeft voor wat de taken en werkzaamheden van de Voogdijraad betreft weinig positieve veranderingen gebracht.

Het aantal zaken waarbij minderjarigen in negatieve zin bij betrokken zijn, bleef ook in 1990 een stijgende lijn vertonen. De Voogdijraad Aruba noemt het zeer positief, dat de ministerraad akkoord is gegaan met de wederopzet en heropening van Kas pa Hubentud, aan de Ecuadorstraat. De stichting Kas pa Hubentud is volop bezig zijn plannen nader uit te werken.

Voorts besliste de ministerraad tot aankoop van een pand aan de J.G. Emanstraat, waarin de Voogdijraad gehuisvest zal worden. De Voogdijraad moet namelijk het pand aan de Oranjestraat 28 binnenkort verlaten.

In zaalvoetbalcompetitie:

"Meeuw" Gomez scoort achtmaal voor Brazil

ORANJESTAD — Arends Construction versloeg Estrella/Lee Tai met 5-3 bij voortzetting van de zaalvoetalcompetitie in de eerste divisie.

Estrella wist op een gegeven moment een achterstand in te lopen en op 3-3 gelijk te komen, maar moest hierna toezien hoe Arends Construction nog tweemaal scoorde. De eindstand werd 5-3 voor Arends Construction. Remy Davelaar scoorde twee doelpunten voor de winnende ploeg.

In de tweede divisie klopte Barak Boys/Ennia tegenstander Formosa Supermarket met 6-4. Barak Boys stond aanvankelijk met 2-4 achter, maar zette hierna een zwaar offensief in dat vier doelpunten opleverde. Daarnaast wist men de tegenstander op nul te houden. Topscorer van de wedstrijd was Edward Ras met drie doelpunten voor Formosa.

Aangevoerd door Francisco (Meeuw) Gomez, die acht doelpunten voor zijn rekening nam, behaalde Brazil/Gabby's een 12-3 overwinning op Tool Boys/Classic Boutique. Voor de Tool Boys was dit de vierde nederlaag uit evenveel wedstrijden.

De competitie wordt vanavond in Centro di Barrio Savaneta voortgezet met drie wedstrijden in de derde divisie: Vision - Gatorade/Neon Aruba (7 uur), Las Vegas Strikers - YMCA Dakota (8 uur) en Palleli - Ajax/Dollar Rent-A-Car (9 uur).

Tof Hofland krijgt eindelijk opvolger

Wim Keman als arbiter naar het WK waterpolo in Perth

WILLEMSTAD - Ruim twintig jaar geleden was Tof Hofland op de Olympische spelen van Mexico (1968) als internationaal waterpolo-scheidsrechter namens de Nederlandse Antillen actief. Op de komende wereldkampioenschappen waterpolo in het Australische Perth (van 3 tot en met 13 januari) is weer eens iemand van de Nederlandse Antillen als zodanig vertegenwoordigd: Wim Keman.

Deze leraar lichamelijke opvoeding van de Protestantse Lagere Technische School aan de Cascoraweg heeft onlangs van de Wereldzwembond (FINA) een uitnodiging ontvangen om in Perth, -waar ook de wereldkampioenschappen voor de andere drie zwem-disciplines van deze bond: het zwemmen, schoonspringen en kunst-zwemmen worden gehouden-, als internationaal scheidsrechter op te treden.

Keman startte zijn arbitrale carrière in 1986 in de Dominicaanse Republiek. Hij floot daar een duel tuusen Colombia en Cuba in het kader van de CAC-Spelen.

Het waterpolo is Keman niet vreemd. Hij is jarenlang eerste keus geweest in het Nederlands zevental en was als zodanig deel aan verschillende wereldkampioenschappen, maar miste de Olympische Spelen (Montreal '76) door een blessure.

Op Curaçao is hij al jarenlang de motor achter het waterpolo. Hij traint en coacht een aantal zeventallen bij De Dolfijnen.

SNEL OMHOOG

In 1986 schoot zijn ster snel omhoog. Een jaar later was hij actief op de Centraal Amerikaanse jeugdkampioenschappen in Puerto Rico. Een jaar later was hij namens de Nederlandse Antillen in Brazilië aanwezig op de Panamerikaanse jeugdkampioenschappen, waar hij zich actief zijn naam als arbiter vestigde.

Hij kreeg vrij snel daarna een uitnodiging van de FINA om op de wereldkampioenschappen waterpolo voor de jeugd in Frankrijk de fluit en de vlag te hanteren. Voor aanvang van dat toernooi (juli 1989) promoveerde hij van C- naar B-scheidsrechter op basis van de goede rapporten, die over hem binnen waren gekomen.

Enkele maanden later kreeg hij een invitatie uit Atlanta, alwaar een groot internationaal senioren-toernooi werd georganiseerd. Ook op dat toernooi 'scoorde' hij veel positieve 'punten'.

1990 werd een voorlopig hoogtepunt in zijn loopbaan. Hij ontving diverse verzoeken om te komen fluiten. Zo werd hij als (neutrale) Antilliaanse arbiter uitgenodigd door Cuba om daar te fluiten in een toernooi, waarmee het nationale team van Cuba zich voorbereidde op het wereldkampioenschap. Ook was hij actief in Puerto Rico op de Panamerikaanse Jeugdspelen.

INVITATIE

Vorige maand ontving hij een invitatie van de CCCAN op de Centraal Amerikaanse Kampioenschappen (28 november tot en met 2 december) in Mexico te komen fluiten. Zijn reis- en verblijfskosten kwamen volledig voor rekening van de organisatie in Mexico.

Hij floot daar samen met de Canadees Larry Crowley als enige van de 11 aanwezige arbiters vier duels. Deze werden alle tot een goed einde gebracht met uitstekende beoordelingen.

Zijn reis naar Australië, welke door medewerking van zijn schoolbestuur en zijn directie mogelijk werd gemaakt, zal Keman zelf moeten bekostigen. De kans dat hij daar te horen krijgt dat hij gepromoveerd is tot A-scheidsrechter is niet geheel denkbeeldig.

Desgevraagd is hij echter zeer voorzichtig: 'De concurrentie is daar natuurlijk erg groot. Alle toppers zijn er aanwezig. Eerst maar eens zorgen dat ik de wedstrijden tot een goed einde breng. Dan hoop ik dat de rest vanzelf zal komen.'

ALGEMEEN / LONDEN

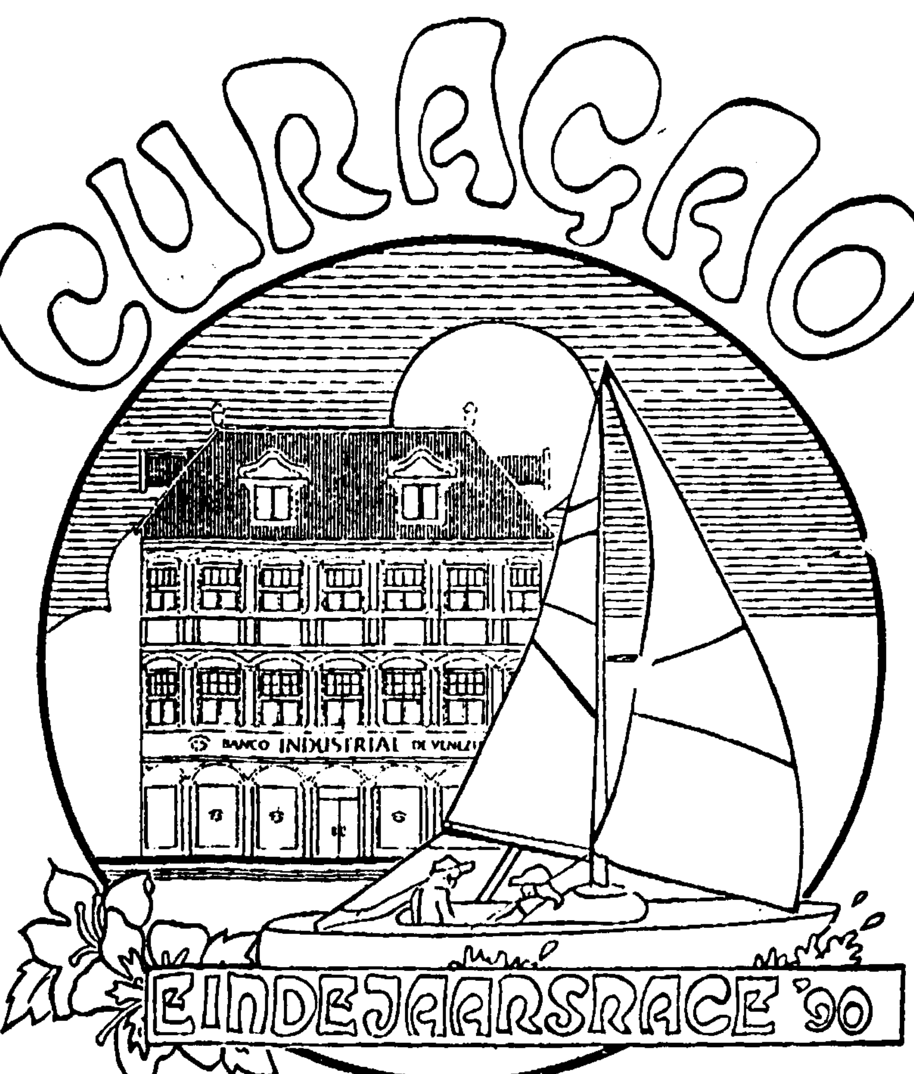
De Engelse sportliefhebbers hebben voetballer Paul Gascoigne gekozen tot sportman van het jaar 1990. De populaire middenvelder van Tottenham Hotspur kreeg de voorkeur boven Stephen Hendry (Snooker) en Graham Gooch (cricket). Golfprof Nick Faldo en speerwerper Steve Backley drongen verrassend genoeg niet door tot de top drie.

* * * * *

AUTOSPORT / LONDEN

De Braziliaan Roberto Moreno heeft een contract ondertekend bij de Formule 1-stal Beretton. De 31-jarige coureur neemt in het team de plaats in van de bij een helicopter-ongeluk zwaar gewond geraakte Alessandro Nannini.

MIKE TYSON hier in een ongewone houding: met de neus heel dicht bij het canvas in zijn verloren duel (KO) tegen James 'Buster' Douglas.

Zeil-spektakel op 30 december

Keerpunt Eindejaarsrace midden in St. Anna-baai

WILLEMSTAD - Ook dit jaar treedt het Van der Valk Plaza Hotel & Casino op als sponsor van de Eindejaarszeilrace, samen met Aerocargo en Banco Industrial de Venezuela. De laatste zeilrace van het jaar is elk jaar weer een bijzonderheid. Het keerpunt van deze traditionele race, - de wedstrijd wordt dit jaar voor de zevende maal georganiseerd-, is namelijk de St. Annabaai.

Aan deze zeilrace kunnen alle vaartuigen deelnemen, welke door middel van een zeil worden voortbewogen. Uiteraard zullen de deelnemende boten niet gelijk van start gaan. Voor elke boot wordt een handicap uitgerekend, waaraan een starttijd is verbonden.

De meest langzame boten vertrekken om 10.00 bij de Zeeverkenners op het Spaanse Water. De snelste vaartuigen, de windsurfers, vertrekken om 12.45 uur. Er wordt dan langs de kust koers gezet naar de Annabaai.

Speciaal voor deze gelegenheid wordt de pontjesbrug opengedraaid. De zeilvaartuigen kunnen dan doorvaren tot voor het gebouw van Banco Industrial de Venezuela, alwaar het keerpunt ligt.

De boei die daar gerond moet worden, bleek in de afgelopen jaren een zeer ongemakkelijke hindernis te zijn. Het kostte vele vaartuigen door de verradelijk draaiende wind ter plekke, erg veel moeite de baai weer uit te komen.

Dit schouwspel is voor fotografen en filmers natuurlijk een prachtige gelegenheid zeer bijzondere plaatjes te schieten. De eerste boten worden rond de klok van half twaalf verwacht. De laatste zeilers hopen twee uur later ook dit keerpunt te hebben bereikt.

In zeven jaar is dit evenement uitgegroeid tot een belangrijke attractie voor de Curaçaose bevolking en de toeristen. Het Van der Valk Plaza Hotel & Casino onderkent dit aspect en wil met de sponsoring de animo voor dit gebeuren vergroten.

Het stelt voor dit evenement dan ook veel prijzen beschikbaar, waaronder een weekeinde-verblijf voor twee personen in een van de Junior Suites van het hotel, inclusief het fameuze 'Hollandse' ontbijt. De overige prijzen bestaan uit brunches en diners voor twee personen, ter waarde van zestig gulden.

Voor de Eindejaars-race, een particulier initiatief van Diane Boudewijns en Ivo van Dooren, kan iedereen zich inschrijven op de captainsmeeting. Deze is op donderdag 27 december op de zeilhaven van Asiento te Brakkeput vanaf 19.00 uur.

Na afloop van de race worden de prijzen uitgereikt. Dit gebeurt tijdens de 'After-sail', waarbij er een barbeque wordt geserveerd, waarvoor op de captains-meeting ook kaarten kunnen worden gekocht.

Voor drie partijen boksen

Inkomsten Mike Tyson in 1991 100 miljoen

LAS VEGAS - De vuisten van Mike Tyson blijven in '91 een vermogen waard. De oud-wereldkampioen in het zwaargewicht verschijnt volgend jaar drie keer in de ring en toucheert daarvoor 60 miljoen dollar, een kleine 100 miljoen gulden.

Iron Mike, IJzeren Mike, treedt op 18 maart in Las Vegas aan tegen de Canadees Donovan Ruddock, die door vrienden 'Razor' (Schermes) wordt genoemd. Het gevecht gaat over twaalf ronden.

Bij winst staat in juni de partij op stapel tegen de winnaar van de partij tussen de Italiaan Damiani en de Amerikaanse Olympisch kampioen Mercer.

In september wordt het echt pay-day. Dan staat 'Het Gevecht van de Eeuw' op het programma tussen Tyson en de winnaar van Holyfield / Foremann. De laatste twee strijden op 19 april in Atlantic City om de wereldtitel in het zwaargewicht.

Dat gevecht wordt door de WBC, een van de drie internationale boksbonden, niet als een officieel titelgevecht beschouwd. De bond zal gerechtelijke stappen ondernemen om wereldkampioen Holyfield zijn titel te ontnemen.

Voor alle drie bonden staat Mike Tyson overigens nummer een op de ranglijst, gevolgd door het 'Schermes' uit Canada. Tyson wil in '91 zijn wereldtitel heroveren. Hij verloor die in februari van dit jaar in Tokyo aan James 'Buster' Douglas, die op zijn beurt door Holyfield naar het canvas werd gestuurd.

Loting kwartfinales bekend

EC II-finale in Rotterdam

ZUERICH - Rotterdam krijgt definitief de finale van het Europese toernooi voor bekerwinnaars.

De daarvoor verantwoordelijke commissie van de UEFA heeft dat in Zürich, waar de loting voor de kwart-finales van de verschillende bekertoernooien werd gehouden, bekendgemaakt.

De eindstrijd van het belangrijkste toernooi, dat van de landskampioenen, wordt in Italië gehouden. Plaats van handeling is Bari, waar eerder dit jaar ook werd gespeeld in het kader van het toernooi om het wereldkampioenschap.

De finales van de UEFA-beker worden als gebruikelijk met uit- en thuiswedstrijd gespeeld.

DE LOTING

De loting voor de kwartfinales voor de drie bekertoernooien had het volgende resultaat:

Europese beker voor landskampioenen: AC Milan (Ita) - Olympique Marseille (Fra), Rode Ster Belgrado (Joe) - Dinamo Dresden (Dui), Spartak Moskou (Sov) -Real Madrid (Spa), Bayern München (Dui) - Porto (Por).

Europese beker voor bekerwinnaars: Legia Warschau (Pol) - Sampdoria (Ita), Manchester United (Eng) -Montpellier (Fra), Dinamo Kiev (Sov) - Barcelona (Spa), Club Luik (Bel) - Juventus (Ita).

Uefa-beker: Bologna (Ita) - Sporting Lissabon (Por), Torpedo Moskou (Sov) - Brondby (Den), Atalanta Bergamo (Ita) - Internazionale (Ita), AS Roma (Ita) - Anderlecht (Bel).

■FRANK RIJKAARD (midden): wil niets over Oranje horen.

Gullit: "Beslist geen druk uitoefenen"

Rijkaard wil voorlopig niets van Oranje weten

SLIEMA - Met de terugkeer van aanvoerder Ruud Gullit is weer tweederde van het Milanese trio beschikbaar voor het Nederlands elftal.

De komst van de derde man, Frank Rijkaard, staat niet voor de deur. Michels stelt dat het eerste signaal van de speler moet komen. "Maar", voegde hij er aan toe, "onze antennes staan scherp gericht op signalen uit Milaan."

Assistent-bondscoach Dick Advocaat wil niets liever dan een onmiddellijke terugkeer. "Omdat het Nederlands elftal natuurlijk behoefte heeft aan de as Koeman-Rijkaard-Gullit-Van Basten.' Advocaat is bereid tot een figuurlijke knieval.

Ruud Gullit is er vast van overtuigd dat niemand van buitenaf het standpunt van Rijkaard zal kunnen veranderen. "Er wordt natuurlijk wel eens over het Nederlands elftal gesproken en dan merk je dat Frank er niet van wil horen. Hij omzeilt het gesprek, hij voelt zich er op dit moment helemaal niet bij betrokken. Hij praat over "jullie". Voor hem gaat het om een heel andere groep.'

"Ik ken Frank al zo lang, ik ben er van overtuigd dat er geen druk op hem moet worden uitgeoefend, er moet niet direct met hem over worden gesproken. Dat heeft geen zin, hij sluit zich dan alleen maar meer af. Het tijdstip waarop Rijkaard weer voor het Nederlands elftal zal spelen, is alleen maar afhankelijk van wat hij zelf wil. Het initiatief moet helemaal van hem uitgaan.'

Dat uitgangspunt staat ook voor Michels. "Hij heeft bedankt, het is dus aan hem om duidelijk te maken dat hij een einde wil aan de huidige situatie.'

GULLIT ANDERS

Lijkt er voorlopig dus geen licht in de zaak Rijkaard, die Michels iets anders inschat dan het recente vertrek van Kieft, bij Gullit, die maandag samen met Van Basten uit Rome naar Malta vloog, is de situatie duidelijk anders.

"Voor de wedstrijd tegen Griekenland heb ik afgezegd omdat ik mij niet fit voelde. Ik weet precies wat mijn mogelijkheden zijn. Bij AC Milan heb ik hetzelfde gedaan. De laatste weken gaat het weer beter, zoals in Tokyo is gebleken. Het was gewoon prettig weer eens op een goed veld te spelen.'

"Ik zit nog in mijn opbouwproces. Daarom speel ik de laatste tijd het meest aan de rechter-kant van het veld. Daar sta je wat minder onder druk, daar kun je de ontwikkeling na een periode van anderhalf jaar het best mee dienen. Ik heb er zelf om gevraagd, het zou niet goed zijn meteen weer in het midden van het veld te staan.'

"Het betekent natuurlijk niet dat ik alleen maar opzij sta. Roma bijvoorbeeld had zondag een sterk blok tegenover onze rechterkant. Dan ga je wat zoeken om daar onderuit te komen, je wilt ruimte voor het spel.

Het is dan logisch dat je uitwijkt naar plekken waar meer gelegenheden zijn. Maar het houdt niet in dat ik na zondag nu al weer zeg: zet mij maar weer op mijn "vaste" plek in het midden van het veld. Zo ver ben ik nog niet.'

■MARIO BEEN: terug in Nederland.

Voor de rest van het seizoen

Been bij Roda JC

KERKRADE - Mario Been voetbalt de rest van het seizoen vrijwel zeker voor Roda JC. Trainer Jan Reker sprak zich uit voor de komst van de middenvelder. Pisa, Beens vorige club, vraagt een half miljoen gulden. Sponsor Nol Hendriks is bereid die neer te tellen.

Het initiatief Been naar Kerkrade te halen is van Hendriks. "Been is een fantastische speler, de transferprijs is redelijk, zijn eisen zelfs heel redelijk", aldus de textielhandelaar, die Been en diens zaakwaarnemer Bob Maaskant naar Limburg hoopt te halen om de transfer af te ronden.

Maaskant zei te wachten op het telefoontje van Hendriks. "Been wil graag naar Roda." Als de partijen overeenstemming bereiken, dient alleen het bestuur de actie goed te keuren.

De overgang moet ingepast worden in de begroting. Volgens Hendriks is dat geen probleem. Eventueel kan de suikeroom Been stallen bij Racing Genk, waar hij ook sponsor is.

Mario Been moest aan het begin van dit seizoen vertrekken bij Pisa. FC Twente toonde belangstelling. maar wilde Been alleen huren. De oud-Feyenoorder wenste niet naar Sheffield Wednesday te vertrekken, mede omdat hij zijn hond niet mocht meenemen.

Pierre Blattler verlaat Roda JC. Hij vertrekt voor 800.000 gulden naar Sankt Gallen in Zwitserland. Alle handtekeningen voor de transfer zijn gezet.

...Boeli van Leeuwen...

Van Leeuwen op uitreiking Rotaryprijs:

'Hemel is in Avila hotel zitten met Jezus, Shakespeare en Mozart'

OP HET TERRAS van het Avila Beach Hotel werd gisteren door de president van de Rotary Club Curaçao, Ed Wilson een onderscheiding, het 'Curaçao Rotary Wheel', uitgereikt aan de bekende Curaçaose schrijver Boeli van Leeuwen. Het was de tweede keer dat deze onderscheiding werd uitgereikt. Vorig jaar viel de eer te beurt aan Edgar Palm voor zijn muziek, dit jaar was het de beurt aan Boeli van Leeuwen voor zijn literair werk.

CULTUUR

De plechtigheid werd geopend door de manager van het Avila Beach Hotel, Nick Moller, een oude vriend van Boeli van Leeuwen en ook lid van de Rotary Club. Hij haalde aan: 'Het doel van de onderscheiding 'The Curaçao Rotary Wheel' is een Curaçaose kunstenaar, wiens werk een belangrijke invloed heeft op de culturele sfeer van onze gemeenschap, te eren, aan te moedigen en meer bekendheid te geven aan zijn werk. Verschillende vormen van kunst kunnen gehonoreerd worden en de ontvangers van de onderscheiding kunnen componisten zijn, musici, schilders, beeldhouwers, dichters, schrijvers, toneelspelers, dansers of vertegenwoordigers van een andere expressieve kunstrichting.'

FILOSOOF

Als schrijver heeft Boeli van Leeuwen verschillende prijzen gewonnen waaronder de Vijverbergprijs, Nick Moller begon niet aan een opsomming van prijzen, maar vroeg zich wel af hoe wereldberoemd Boeli van Leeuwen zou zijn geworden als zijn moedertaal inplaats van het Nederlands Spaans, Frans of Engels was geweest. Boeli van Leeuwen staat niet alleen bekend als een schrijver maar ook als filosoof, een zoeker naar de waarheid, naar het geheim van God, van de mens Jezus, en van de mensen van Curaçao. Vooral dat laatste vond Nick Moller terug in Geniale Anarchie wat door hem als Geniale Literatuur werd gekenmerkt.

Na de toespraak van Nick Moller werd de prijs, die bestaat uit een plakkaat en een enveloppe met inhoud, uitgereikt door voorzitter Wilson. Daarna was het de beurt aan Boeli van Leeuwen zelf.

WANTROUWEN

Boeli van Leeuwen was nogal verbaasd over de toekenning van deze onderscheiding door een serviceclub, daar hij nooit een man van dit soort organisaties is geweest, noch van andere verenigingen of politieke partijen. Er bestaat volgens hem een soort wederzijds wantrouwen, al heeft hij voor diverse clubs lezingen gegeven. Dat die verbazing wederzijds was, bleek uit de woorden van een Rotary-lid dat later vertelde dat ze nooit verwacht hadden dat Boeli van Leeuwen de onderscheiding zou accepteren.

Van Leeuwen nam echter de schuld voor dat wantrouwen op zijn eigen schouders: 'Ik was dikwijls een tamelijk arrogant man, met een tong als een scheermes.' Hij gelooft echter dat de leeftijd hem wat verzacht heeft. Zijn leeftijd baart hem trouwens zorgen. Hij vergeet dingen. Dat gebeurt bij iedereen maar als je ouder wordt ben je altijd bang dat de ziekte van Alzheimer op de loer ligt.

DIEREN

In zijn redevoering vroeg Van Leeuwen zich af waarom zoveel serviceclubs zichzelf identificeren met dieren: de eland, de leeuw, e.d. Hij wordt gefascineerd door deze totemachtige verwantschap die ook bij landen voorkomt. Zo wordt Holland vertegenwoordigd door een leeuw, Frankrijk door een haan, de V.S. en Duitsland door een adelaar en Rusland door een beer. Het meest verwonderde hem echter Denemarken dat een olifant gekozen had.

Zo ging hij met kleine anekdotes verder, maar al heeft volgens Van Leeuwen de tijd zijn tong wat verzacht, zijn oude ironie bloeit nog volop. Hij dankt voor de eer, is er blij mee en gaat daarna in op de etymologie van het woord club. Ook het belang van de uitvinding van het wiel wordt door hem onderstreept, waarbij hij er de nadruk op legt dat het belangrijkste van een wiel de naaf is, het gat in het midden, dus het stuk waar niets is, maakt het nuttig.

WOORDEN

Boeli van Leeuwen ontving zijn prijs omdat hij schrijver is. Een schrijver handelt in woorden zoals hij zelf aangeeft:

'Een Franse schilder vertelde eens aan de dichter Lamartine: 'Ik heb veel goede ideeën voor gedichten', waarop Lamartine antwoord 'Ik heb geen ideeën nodig heb woorden nodig.' We he ben allemaal ideeën en v rassend genoeg, dezelf ideeën. Een schrijver m de woorden leveren in goede volgorde, vermen met metrum en ritme, zo zijn lezer zal zeggen: 'Da het, precies mijn idee.' In beginne, zegt St.Jan was woord en het woord was G Woorden zijn onverwo baar. Zoals Shakespeare 'Niet het marmer, noch vergulde monumenten prinsen zullen deze m tige dichtregels overle (...) Toen me grote trage troffen, kon ik helemaal schrijven. Vele jaren wa letterlijk zonder woord sprakeloos. Dames en he ik ben een man die het ei nadert. En mijn idee van zou zijn te moeten le zoals ik nu ben tot in eeu heid. Mijn idee van heme in een verheerlijkte vorm zitten in het Avila Be Hotel samen met Je Mozart en Shakespeare e luisteren naar muziek hemelse woorden.'

AVILA

Voor Boeli van Leeuwen h het Avila Beach Hotel eigen stukje van zijn h Zijn vader werd geboren het oude landhuis Avila al is het nu een stijlvol ho hij herinnert zich zijn oo en tantes op de br trappen, zijn grootmoeder zijn moeders zuster die d stierf na het verwijderen haar appendix. Het Avil een plaats voor herin ringen en wat is een anders, aldus Van Leeu dan de som van zijn herin ringen.?

HARMONIE

Tenslotte eindigde Leeuwen met een dankw aan Tip Marugg, Care Haseth, Hans Vaders, Ab Salas en zijn vrouw Dor waarna een gezellig sa zijn volgde. Het 'Cur Rotary Wheel' werd in monie uitgereikt en in monie ontvangen. De f politieke Rotarians waren hinderd te komen en Leeuwen vertelde hoe eerst ook een stuk politie zijn speech verwerkt maar besloten had dat toch maar uit te laten. eindelijk werd hij geëerd schrijver!

NEL CASIM

Kerstconcert in Christoffelpark

WILLEMSTAD — Zondag 23 december is er een Kerstochtend in het Christoffelpark. Deze ochtend begint om half negen met een mooie ochtendwandeling aan de bergzijde van het park en wordt afgesloten met een Kerstconcert van het blazersensemble Adjadjo onder leiding van Aya en Iman Landheer. Dit Kerstconcert vindt plaats bij de historische ruïne van Zorgvlied, vlakbij de beruchte slavenpaal.

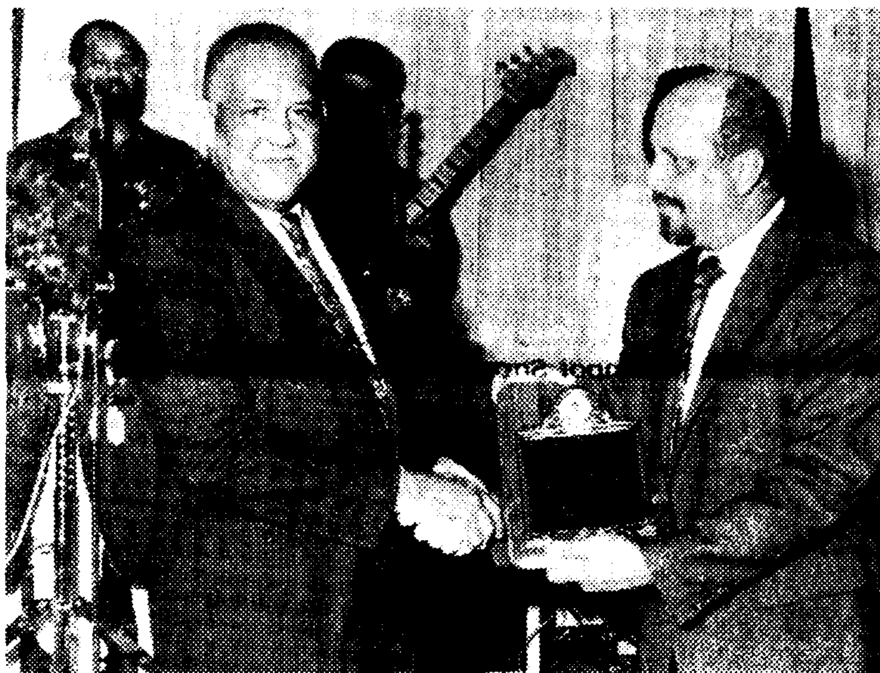
Het Christoffelpark ligt er nu prachtig groen bij als gevolg van de vele regen van de afgelopen tijd. Overal zijn er bloemen en stromen er beekjes en de waterval aan de voet van de Christoffelberg klatert na iedere regenbui. De Kerstwandeling van zondag aan de bergzijde van het park wordt dan ook een unieke belevenis.

Bij de ruïne van Zorgvlied worden de wandelaars onthaald op de klassieke tonen van de jonge blazers van Adjadjo. Adjadjo bestaat al ruim tien jaar onder leiding van het echtpaar Landheer. De groep telt steeds wisselende jonge spelers, waaronder drie fluitisten, twee hobospelers, twee fagôtblazers en twee klarinettisten. Onlangs waren ze nog op toernee in Brazilië. Adjadjo is geen onbekende in het Christoffelpark. Zij is de eerste geweest uit een lange reeks van genodigden tijdens de vele ontmoetingen tussen natuur en cultuur in het Christoffelpark.

Voor meer informatie over deze Kerstochtend in het Christoffelpark kan men naar het park bellen op tel.: 640363. In verband met de feestdagen is het Christoffelpark gesloten op 25 december en op 1 januari 1991. Op 24+31 december is het park open van acht uur 's morgens tot één uur 's middags.

■WILLEMSTAD — Er zijn maar heel weinig mensen die Prudencio Hernandez niet kennen. De meesten kennen hem dan wel als 'Dok'. Dok is al 30 jaar in de weer: hij weet van cultuur en toerisme heel veel af. In het bijzijn van vertegenwoordigers van de Kamer van Koophandel en genodigden, ontving hij een plakkaat uit handen van cultuur-gedeputeerde Dito Mendes.

Onderscheiding voor 'Dok'

Negen jaar cel voor leider smokkelbende

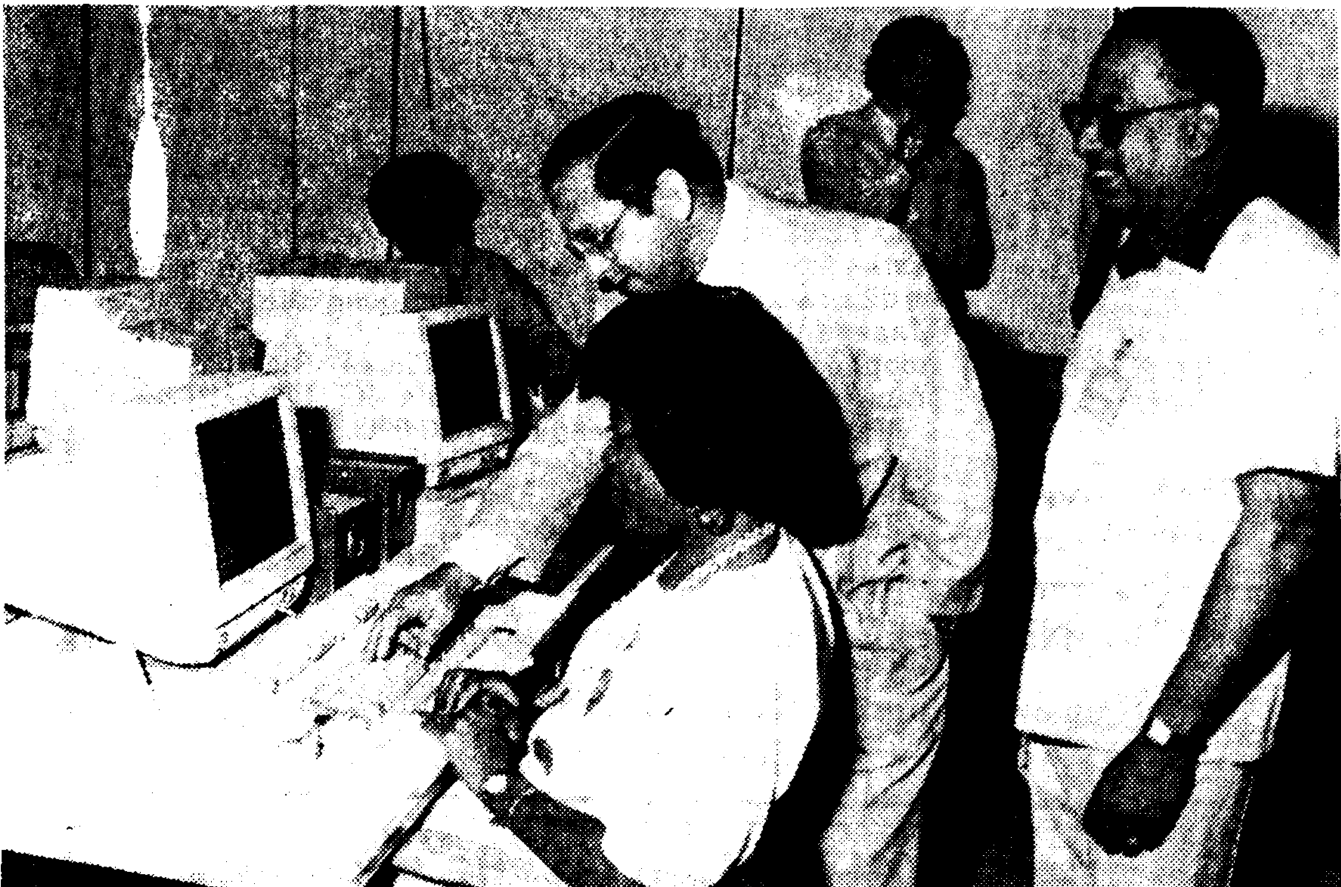
HAARLEM/WILLEMSTAD — De Haarlemse rechtbank heeft dinsdag de 42-jarige G.R. uit Vinkeveen veroordeeld tot negen jaar gevangenisstraf wegens zijn betrokkenheid bij de smokkel van cocaine uit Latijns Amerika. De straf is gelijk aan de eis van de Officier van Justitie.

De Vinkevener wordt beschouwd als de leider van een smokkelorganisatie die vorig najaar werd opgerold. Ook een grondstewardess en een chauffeur van de KLM maakten deel uit van de bende. Zij moesten zorgen dat de drugstransporten ongestoord de douane zouden passeren.

De eerste zending, vorig jaar augustus, werd echter een mislukking. Er reisde weliswaar een vrouw naar Venezuela om een partij cocaine op te halen, maar zij keerde met lege handen in Nederland terug.

Een maand later lukte het wel. Twee koeriers uit Venezuela brachten via Schiphol ruim negen kilo cocaine binnen. De partij werd echter onderschept, omdat de politie op de hoogte was van het drugstransport.

R. heeft bij deze gebeurtenissen een leidinggevende rol gespeeld, aldus de rechter. Naast de celstraf kreeg de man ook een geldboete van zesduizend gulden opgelegd.

WILLEMSTAD — Het ...ngsproces bij het ... burgerlijke stand en verkiezingen is begonnen. Gezaghebber Elmer Wilsoe, onder wie deze onder meer bij verkiezingen vitale dienst ressorteert, drukte het knopje en gaf daarmee het commando.

Het hoofd van de burgerlijke stand Angel Ramirez houdt -voor alle zekerheid - een oogje in het zeil.

THE ISLAND'S PREMIERE LIFESTYLE & TRAVEL MAGAZINE
CURAÇAO
nights
1991
PUNDA CHIC
Hot Fashions To Keep You Cool
YOUNG MAN & THE SEA ■ JEWISH HISTORY ■ THE NIGHT FANTASTIC

■WILLEMSTAD— Na St Maarten Nights en Aruba Nights is nu ook de Curaçao Nights verschenen: een prima verzorgd kleuren tijdschrift in klein formaat over Curaçaose nachten en veel meer: winkels komen aan bod, restaurants, mooie kleding die gedragen wordt door veelal leuke lokale modellen. Het enthousiasme van het bedrijfsleven voor deze publicatie was zo groot dat er geen ruimte overbleef voor het opsommen en beschrijven van de hotels, verklaart Jenny de Windt van Publisidat Antiano, de lokale vertegenwoordiger van uitgever Nights Publication Ltd uit Quebec, Canada. De oplage van de eerste editie van Curaçao Nights bedraagt 115.000 stuks: die werden verspreid in hotels, toeristenbureaus, Hato luchthaven, restaurants, het ITC en andere lokaties waar toeristen komen: 100.000 stuks lokaal, terwijl 15.000 in de VS aan de man worden gebracht via het toeristenbureau in New York. De eerste Curaçaose editie is een beetje mager vergeleken met de Arubaanse en St Maartense versies. Voor de tweede editie zal dat anders zijn, aldus het begeleidend persbericht. In Curaçao Nights worden gasten welkom geheten door gedeputeerde Ruben Page, staat een artikel over winkelen in Punda ("Bon bini bon buys..."), verschijnen enige mooie foto's van Curaçao ("Curaçao Souvernirs"), terwijl ook een plattegrond van de binnenstad werd opgenomen. Een artikel over de joodse gemeenschap komt er ook in voor.

CDU na aftreden van De Maiziere:

CDU: spoed met Stasi-rechtbankzaken

BONN - Vooraanstaande Duitse christen-democraten hebben dinsdag in een reactie op het opstappen van de voormalige Oostduitse premier Lothar de Maiziere gepleit voor een snelle vervolging van voormalige prominente DDR-communisten met een Stasi-verleden. Dat hebben waarnemers gemeld.

De Maiziere trok zich maandag terug uit het kabinet van bondskanselier Helmut Kohl en als vice-voorzitter van de CDU omdat hij ervan wordt verdacht als informant gewerkt te hebben voor de voormalige Oostduitse veiligheidsdienst, de Stasi. CDU-parlementsleden pleitten dinsdag voor de oprichting van een coordinerend bureau dat tot versnelde vervolging van oud-medewerkers van de Stasi moet overgaan.

Secretaris-generaal van de CDU, Volker Ruhe, noemde het opstappen van De Maiziere "tragisch". "En dan te bedenken dat de topfiguren van dat onrechtvaardige Oostduitse regime op min of meer rustige wijze hun leven kunnen voortzetten".

China houdt vast aan kleine gezinnen

BEIJING - China wil ervoor zorgen dat het in 2050 niet meer dan 1,6 miljard inwoners heeft. Dit heeft het Engelstalige Chinese dagblad dinsdag gemeld.

Om dit ambitieuze doel te bereiken moet het gemiddelde aantal kinderen per gezin dalen van 2,35 naar twee, aldus minister Peng Peiyun, verantwoordelijk voor het bevolkingsbeleid. Aanvankelijk had China het aantal inwoners in het jaar 2000 willen beperken tot 1,2 miljard, maar dit cijfer, dat volgens Westerse deskundigen niet haalbaar was, werd al eerder bijgesteld. China telde in juli al 1,33 miljard inwoners.

Het huidige beleid is erop gericht dat gezinnen in de steden zich beperken tot één kind en gezinnen op het platteland tot twee. Dit beleid zal worden voortgezet, aldus mevrouw Peiyun, die echter moest toegeven dat het niet overal een succes was geweest.

Gorbatsjov naar NAVO

BRUSSEL - President Michail Gorbatsjov van de Sovjetunie komt in februari of maart volgend jaar mogelijk naar de NAVO in Brussel. Tijdens de NAVO-top in Londen, dit jaar juli, hadden de leiders van de 16 Westerse landen besloten de president van de SU naar Brussel uit te nodigen. Het is voor het eerst dat een Sovjetleider het NAVO-hoofdkwartier bezoekt.

Brandon zorgt voor trekking

■*WILLEMSTAD - Brandon, zoon van de directrice van Manrique Capriles & Sons nv had onlangs de eer om de winnaar van de Disney-campagne van Johnson & Johnson te trekken. De gelukkige winnares van vier tickets, een week hotelverblijf, alle entree en vijfhonderd dollar zakgeld is: Carina Westerhout, Kaya Hein Stelp 2.*

Uitzichtloos

■*BRUSSEL - De secretaris generaal van de NAVO Manfred Woerner heeft na afloop van de ministers-conferentie in een persbijeenkomst een uiteenzetting gegeven over de door de ministers besproken kwesties. Uiteraard was er veel aandacht voor het Golfconflict dat uitzichtlozer lijkt dan ooit.*

(AFP-satellietfoto)

Golf-spanning: Olie duurder

NEW YORK - De olieprijzen waren dinsdag hoger. Hierbij speelden de oorlogsspanningen en de onbuigzame standpunten in het Golfconflict een rol.

De prijs van de meest verhandelde oliesoort West Texas intermediate voor levering in januari steeg op de Newyorkse termijnmarkt per vat van 159 liter met 81 dollarcent tot 27,86 dollar. De prijs van de in Londen verhandelde Brent-olie voor levering in februari steeg met 33 dollarcent tot 26 dollar.

Offensief van verzet Rwanda

KABALE - Rwandese opstandelingen zijn op verscheidene plaatsen aan de Rwandees-Ugandese grens een offensief begonnen tegen het regeringsleger. Zo hebben Ugandezen die bij de grens wonen verteld. De verzetsstrijders zouden het grensplaatsje Kagima inmiddels ingenomen hebben. Het dorp Kaniga, op enkele kilometers van de grens, werd eerder met mortieren onder vuur genomen.

Paus bij gelegenheid wereldvredesdag:

Gewetensvrijheid is onmisbaar voor vrede

l VATICAANSTAD - Gewetensvrijheid is volgens paus Johannes Paulus II een onmisbare voorwaarde voor de vrede. "Geen menselijke autoriteit heeft het recht in het geweten van een mens in te grijpen" aldus de paus in zijn boodschap ter gelegenheid van 24e Wereldvredesdag op 1 januari 1991.

De paus wijst verder op de nauwe samenhang tussen gewetensvrijheid en godsdienstvrijheid, die hij "de hoeksteen van het gebouw der mensenrechten" noemt. Verder keert hij zich tegen de telkens terugkerende verzoeking dat de mens zichzelf als norm stelt. Met name christenen moeten hun geweten vormen in het licht van de goddelijke openbaring en mogen niet alleen op hun eigen ethisch beoordelingsvermogen vertrouwen.

Religieuze onverdraagzaamheid is volgens de paus een ernstige bedreiging voor de wereldvrede. Daarbij pleegt het hoofd van de RK kerk ook zelfkritiek. "Ondanks de leer van de kerk dat niemand tot het geloof mag worden gedwongen, zijn er in de loop der tijden veel conflicten tussen christenen en aanhangers van andere godsdiensten geweest." Met een citaat over het document over godsdienstvrijheid van het Tweede Vaticaans concilie zei de paus dat af en toe in de kerk een handelwijze voorkwam die in strijd met het Evangelie was.

Ook in deze tijd wordt de godsdienstvrijheid bedreigd. Religieuze intolerantie gaat in grote delen van de werld gepaard met de onderdrukking van minderheden. "Bijzonder moeilijk" is de situatie in die landen waar bepaalde voorrechten van een godsdienst in de grondwet zijn vastgelegd. Verder kan de onverdraagzaamheid het gevolg van fundamentalisme zijn. Tenslotte kent de paus situaties waar "verbitterde leken in naam van respect voor het geweten in feite de gelovigen het recht ontzeggen hun geloof openlijk te belijden".

Verzet tegen Unie-ontwerp in parlement groeit

Terughoudende reacties op Gorbatsjovs referendumplan

MOSKOU - Het voorstel van Sovjetleider Michail Gorbatsjov een nationaal referendum te houden over het unieverdrag heeft een gematigde ontvangst gekregen onder de aanwezigen op het congres van volksafgevaardigden. Tegen het aan de orde zijnde plan voor een nieuw Unieverdrag komt steeds meer verzet. Ook Moldavie zal niet meedoen en evenmin Oezbekistan.

Het voorstel van Gorbatsjov om een nationaal referendum te houden over het Unieverdrag werd dinsdag door een groot deel van de afgevaardigden terughoudend ontvangen. "De benadering is fout", zo meende een raadgever van de president van de Russische federatie, Boris Jeltsin. "Voor een referendum te organiseren, moet Gorbatsjov eerst duidelijk aangeven wat die unie inhoudt".

Een afgevaardigde uit Estland kon zich niet aan de indruk onttrekken dat Gorbatsjov geen duidelijk antwoord heeft op de problemen waar hij mee te maken heeft en dat hij probeert mogelijke oplossingen op de lange baan te schuiven.

IN WINTER

Gorbatsjov liet weten dat het referendum mogelijk nog deze winter kan worden gehouden. Op een vraag van het persbureau TASS wanneer het referendum te verwachten valt, antwoordde de Sovjetpresident dinsdag: "Ik denk deze winter. En zoals de bevolking zal stemmen zo zal het zijn".

Gorbatsjov lijkt op steeds minder steun te kunnen rekenen voor zijn nieuwe Unieverdrag dat de relaties tussen het centrale gezag en de verschillende deelrepublieken moet regelen. Op de tweede dag van het Congres van volksafgevaardigden keerden zich ook Moldavie en Oezbekistan tegen het ontwerpverdrag. Het merendeel van de Moldavische afgevaardigden verliet dinsdag de congreszaal. De Moldaviers waren kwaad omdat Moskou hun oproep negeert op te treden tegen de districten in de deelrepubliek die zich hebben afgescheiden. Aanleiding tot het vertrek was de aanwezigheid op het congres van waarnemers van de twee districten in Moldavie (Gagaoezie en Dnjestr) die zich tot republiek hebben uitgeroepen.

Estland, Letland, Litouwen en Georgie hadden al eerder laten weten het nieuwe verdrag niet te zullen ondertekenen. De Russische federatie en de Oekraine hebben verklaard dat in het nieuwe verdrag de rechten van de republieken versterkt dienen te worden.

BONN - De industrie in het gebied van de voormalige DDR lijkt zich enigszins te herstellen van een maanden-lange periode van scherpe productiedaling. De groei van de industriele productie in september (2,5 procent) heeft zich in oktober voortgezet, hoewel het groeipercentage ten opzichte van de voorgaande maand op slechts één uitkwam.

Van den Broek over bevoegdheden:

Lubbers mag best dirigent zijn

AMSTERDAM - In een interview met het Nederlandse weekblad Vrij Nederland-interview gaat Van den Broek uitvoerig in op de afbakening van bevoegdheden tussen hem en premier Lubbers. Schriftelijke schermutselingen tussen Van den Broek en Lubbers lekten vorige maand uit.

Lubbers wilde op gelijk niveau met Europese staatshoofden en regeringsleiders kunnen onderhandelen en eiste daarom meer bewegingsvrijheid. Van den Broek vond die extra armslag voor de premier niet aanvaardbaar. In het Kamerdebat over de kwestie dreigde hij "zijn consequenties te trekken", hetgeen zoveel wil zeggen als dreigen met opstappen, als er met zijn verantwoordelijkheden geschoven zou worden.

In het VN-interview zegt hij: "Dat is rekbaar geformuleerd, maar ik bedoel het bloedserieus. Nogmaals, ik heb geen hekel aan Ruud Lubbers. Waarom zou ik een hekel aan hem hebben? De minister-president moet goed kunnen functioneren. (...) maar daar is geen overdracht van bevoegdheden voor nodig. Ruud Lubbers mag van mij best de dirigent zijn. Maar hij mag niet vergeten dat een dirigent ook nog zoiets als een concertmeester nodig heeft. Anders kan hij beter solist worden".

Kaarsjes voor slagen bij examen

SEOUL - Ook Buddhisten kennen de gewoonte van het opsteken van kaarsen waarmee het gebed begeleid wordt dat zoon- of dochterlief mag slagen voor het examen. In de Zuidkoreaanse hoofdstad gebeurde dit massaal in de Chokyesa-tempel. Het ging daarbij om het toelatingsexamen tot de universiteit, waarvoor ruim 660 duizend jongelui hebben ingeschreven.
(AFP-satellietfoto)

GROTE DEVALUATIE BEPLEIT

Directeur Ferrier Surinaams wetenschappelijk centrum:

In belang van economie Surinaamse gulden vervangen door Nederlandse

ROTTERDAM - Alleen de Surinaamse daadkracht en het Surinaams verstand kunnen de Surinaamse economie redden, niet de Nederlandse gulden. Dit zei Deryck-John Ferrier dinsdag tijdens een symposium in Rotterdam over de deplorabele staat van de Surinaamse economie. Ferrier is directeur van het Surinaamse centrum voor economisch en sociaalwetenschappelijke studies en ontwikkelingsplanning (CESWO).

Het Ceswo heeft onlangs een studie gepubliceerd over het gezond maken van de economie. Het meest in het oog springende advies van het centrum is het tijdelijk vervangen van de Surinaamse door de Nederlandse gulden. Ferrier meent dat dit kan door het maken van "enkele simpele afspraken" met Nederland. Van een monetaire unie tussen Nederland en Suriname is geen sprake, aldus Ferrier.

Hij heeft voor de gulden gekozen, omdat dit volgens hem verreweg het goedkoopste is. Voor de noodzakelijke geldzuivering en monetaire afspraken zou Suriname geld moeten kunnen lenen, grofweg zeshonderd miljoen gulden, uit Nederlandse ontwikkelingsfondsen voor Suriname. Die zijn sinds 1982 bevroren. De rente die de Nederlandse staat daarop heeft gekregen is er niet aan toegevoegd. Op basis van wederkerigheid zou Suriname voor de lening geen rente hoeven te betalen, meent Ferrier. Daarin schuilt het voordeel van koppeling aan de Nederlandse gulden. Kiest Suriname voor bij voorbeeld de dollar als tijdelijke nationale munt, dan moet daarvoor jaarlijks al gauw tien tot twaalf procent rente worden betaald, aldus Ferrier.

Drs. Marein van Schaaijk van het Nederlandse Centraal planbureau meent dat er een groot aantal diep ingrijpende afspraken moet worden gemaakt om de Surinaamse economie weer op de been te helpen. Er moet onder andere een loonakkoord komen en er moet een lage, vaste prijs komen voor het hoofdvoedsel rijst. De Surinaamse regering moet een geldzuivering doorvoeren en de Surinaamse gulden met grofweg driehonderd procent devalueren. Daarnaast zal Nederland jaarlijks 170 miljoen gulden aan Suriname moeten betalen en eenmalig vierhonderd miljoen gulden voor deviezen. Dan blijft volgens Van Schaaijk de koopkracht gelijk, wordt de export weer rendabel en verdwijnt de parallelmarkt. Door deze markt, een informeel economisch circuit, wordt een klein aantal mensen steeds rijker, ten koste van het merendeel van de Surinamers dat steeds armer wordt. Die tendens zal zich volgens Van Schaaijk in neerwaartse zin doorzetten als er niet snel maatregelen worden genomen.

JERUZALEM - Palestijnen hebben dinsdag de voormalige burgemeester van New York Ed Koch (rechts) met stenen bekogeld toen deze een bezoek bracht aan de oude stad Jeruzalem. Met zijn bezoek wilde Koch laten zien dat Jeruzalem wel veilig is voor Amerikaanse toeristen. Een steen die van een dak werd gegooid, trof Koch, een jood en een uitgesproken voorstander van Israel op het hoofd, en de oud-burgemeester raakte daarbij lichtgewond. Koch was niet uit het veld geslagen. "Dit kan overal gebeuren, zo zei hij tot verslaggevers. Koch en de burgemeester van Jeruzalem, Teddy Kollek, wandelden zonder politie-begeleiding door de nauwe straten van de Arabische markt, waar alle winkels dicht waren vanwege een algemene staking. Na de onlusten op de Tempelberg in oktober, is het toerisme naar Jeruzalem aanzienlijk teruggelopen en burgemeester Kollek probeerde die teruggang tot staan te brengen.
(AFP-satellietfoto)

Koch niet uit veld te slaan

Na Amerikaans disconto-besluit:

Koersen omhoog

NEW YORK - De effectenbeurs van New York heeft dinsdag enthousiast gereageerd op de discontoverlaging alhoewel men die eigenlijk wel in de lucht zag hangen. De Dow Jones-index van dertig industriele fondsen sloot 33,41 punten hoger op 2626,73 en bereikte daarmee de hoogste notering sinds dertien weken. De beurs in Tokyo reageerde ook positief op het discontonieuws uit de Verenigde Staten. De Japanse yen echter moest een stapje terug doen.

Direct nadat bekend werd dat de FED het disconto met een half procent had verlaagd schoot de Dow binnen enkele minuten met 27 punten omhoog. De verlaging wordt door de beurs gezien als een prikkel voor de stagnerende economie en met name voor het bankwezen dat al enige tijd grote zorgen kent.

Gedurende de gehele dag stond de Dow al in de zwarte cijfers waarbij handelaren duidelijk speculeerden op een discontoverlaging. Ondanks harde taal en onbuigzame standpunten van Saddam Husayn speelde de oorlogsspanningen rond het Golfconflict op Wall Street even geen rol. Bovendien werd de aandelenmarkt de gehele dag al gesteund door een hogere obligatiemarkt die ook speculeerde op een discontoverlaging. In totaal werden dinsdag 176 miljoen aandelen omgezet. Van de 2021 verhandelde fondsen noteerden er 971 hoger, 581 lager en bleven er 469 onveranderd.

De koersen op de effectenbeurs van Tokyo zijn vanmorgen (woensdag) gestegen ~~als gevolg van de disconto~~ aankondiging in Washington. De Nikkei-index van 225 industriele fondsen klom met 452,76 punten tot 24.876,78 punten, een stijging van 1,9 procent. De handel was redelijk en er werd een omzet gehaald van 620 miljoen aandelen tegenover slechts 382 miljoen aandelen op dinsdag. Een echte verrassing was de Amerikaanse disconto-verlaging niet. De daling werd verwacht vanwege de verslechtering van de Amerikaanse economie.

De yen moest tegenover de dollar terrein prijsgeven. De dollar noteerde een slot van 133,27 yen tegenover een slot van 133,03 yen op dinsdag. De yen werd getroffen door de verwachting dat de Japanse Centrale bank de rentetarieven zou moeten verlagen na de Amerikaanse disconto-verlaging.

Amnestie voor groep ballingen

De Klerk: ANC moet beslissen

JOHANNESBURG - De Zuidafrikaanse president Frederik de Klerk heeft dinsdag uitgehaald naar het ANC. Hij beschuldigde de anti-apartheidsorganisatie van "achterhaalde retoriek en het voeren van een politiek die het vuur van confrontatie weer doet oplaaien."

"De tijd is gekomen dat het ANC eens werkelijk beslist wat het wil", aldus De Klerk. Hij zei te twijfelen aan de oprechtheid van het ANC om tot een vreedzame oplossing van de politieke problemen in Zuid-Afrika te komen. De Klerk verklaarde voorts dat hij van plan is om meer veiligheidstroepen de zwarte woonoorden in te sturen om de orde en rust te herstellen. Het ANC kondigde afgelopen weekeinde aan dat het in de zwarte woonoorden zwarte zelfverdedigingsorganisaties gaat oprichten om een einde te maken aan het geweld tussen aanhangers van het ANC en de Zulu-beweging Inkatha.

Het ANC verklaarde tijdens het congres tevens dat De Klerk voor 30 april een einde moet maken aan het geweld in de zwarte woonoorden, de politieke gevangenen moet vrijlaten en de politieke ballingen moet laten terugkeren. Het ANC overweegt een hervatting van de gewapende strijd als De Klerk niet aan deze voorwaarden voldoet. De president reageerde dinsdag door te stellen dat hij "niet zal buigen voor de druk" van het ANC.

De Zuidafrikaanse regering heeft dinsdag aangekondigd dat de politieke ballingen die Zuid-Afrika tot 8 oktober dit jaar ontvlucht zijn terug mogen keren. Alle ballingen, ook de leden van voorheen verboden organisaties als het ANC, zullen onmiddellijk worden vrijgesteld van vervolging door justitie. Dit geldt echter alleen voor die mensen die Zuid-Afrika illegaal verlaten hebben en die tijdens hun strijd tegen het apartheidsbewind geen politieke en criminele vergrijpen hebben gepleegd.

SHO... NTOWN
PA ... DI FIESTA

La Palestina

THE BEST MEN'S SHOES IN TOWN !!!

The Many Faces of Time

CITIZEN

GRAND-CAFÉ

Happy Hour
met Live Jazz Musick
van 5 - 7 uur

Changes
MINI MALL

FUN CLOTHING FOR FUN PEOPLE

Changes
MINI MALL

DIVA
Breedestraat 15 (P)
- Exclusieve sortering leren tassen van de bekende merken
* Givenchy
* Long Champ
* Soco
- Kollektie schoenen
- Accessoires
- Kleding voor dames en heren
Vrijdagavond koopavond
Zondag 23 december
1ste en 2e Kerstdag
geopend van 9.00 v.m. - 1.00 uur n.m.

Koop in ...

UNITED COLORS OF BENETTON.
Madurostraat 4
Pas ontpakt op de 2e verdieping
De nieuwe Lente/Zomerkollektie 1991
Het hele jaar door ook tussen de middag geopend
Vrijdag koopavond tot 9.00 uur
Zondag 23 december,
Dinsdag 25 december - 1ste Kerstdag en
Woensdag 26 december - 2e Kerstdag
geopend van 9.00 v.m. - 1.00 uur n.m.

Herenschoenen van het bekende merk
LLOYD
wullsen & wullsen
Vrijdag KOOPAVOND tot 9 uur
Zaterdag NON STOP GEOPEND

Voor de Modebewuste vrouw
Society Boutique
Madurostraat 13, Punda
Vrijdag KOOPAVOND tot 9 uur
Zaterdag NON STOP GEOPEND

"The Real Boutique"
in Punda
Marula
Ontvangen
"Out of this world"
KLEDING
Kom zelf eens langs.
A.s. vrijdag KOOPAVOND tot 9 uur. Zondag OPEN van 9.00 -2.00 uur.
Columbusstraat

Speciaal ... dagen Uw ... verpakking.
In een ...

Voor de feestdagen SJIEKE KLEDING
ontvangen
Onze kollektie is werkelijk iets aparts, iets unieks.
In Punda is:
the old freeport Shop Uw adres
Handelskade
A.s. vrijdag KOOPAVOND tot 9 uur
Zondag OPEN van 9.00 - 2.00 uur.

THE SAINT
HEERENSTRAAT 18
Kleding voor de hele familie
* schoenen
* kedsen
Speciale Offerte
voor de heren
pakken met korte jassen
verschillende offerte
speciaal f. 119.00
pantalons 100% katoen, deftige broeken t/m maat 42, sportieve en geklede hemden, sweaters, spijkerbroeken.
Vrijdag koopavond tot 9.00
Zondag 23 dec open van 9.00-2.00 uur

St Michael
from
MARKS & SPENCER, LONDON
underwear and lingerie
Special X-mas offer
20% off on all
outerwear
St Michael
Heerenstraat 32

NAF - NAF
Heerenstraat - PUNDA
20% minder
dan Europa en de Verenigde Staten
Vrijdag koopavond tot 9.00 uur
Zondag 23 december
1ste en 2de Kerstdag
GEOPEND van 9.00 v.m. -1.00 uur n.m.

Pas binnen
Damesschoenen
model '91
GEOPEND iedere vrijdag
tot 9.00 uur n.m.
exclusive at
Little HOLLAND
Breedestraat 37, Punda
Tel. 611768

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. Nicolaas, tel.: 5520/8686.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

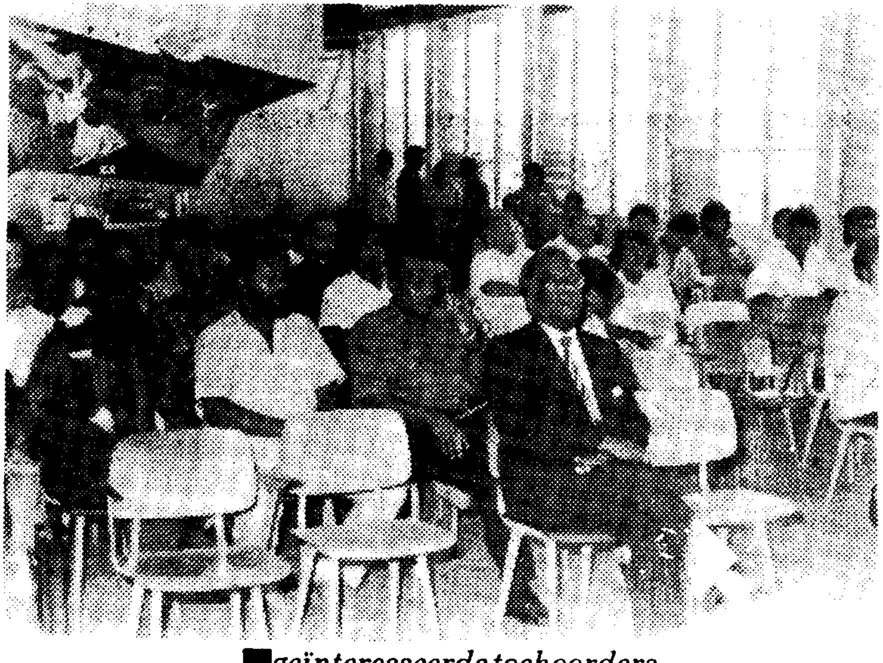
POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Het DUITSE SIEMENS concern is de grootste buitenlandse aandeelhouder geworden van de onlangs voor eenderde geprivatiseerde grootste bank van Portugal, Banco Portugues do Atlantico. Dit eerste deel van de nationalisering van de bank was een groot succes. Siemens verkreeg 0,5 procent van het aandelenkapitaal.

geïnteresseerde toehoorders bij het congres.

POB-leider voor Status Aparte:

'Geringe inwonertal vormt geen bezwaar'

KRALENDIJK — De Bonaireaanse Arbeiderspartij, POB, blijft strijden voor rechtstreekse staatsrechtelijke banden met Nederland. Volgens de politieke partij de enige mogelijkheid om voor de jeugd van Bonaire een betere toekomst te verzekeren. Het geringe aantal inwoners van Bonaire mag nimmer een obstakel zijn om deze rechtstreekse banden met het moederland te verkrijgen, aldus Carmo Cecilia, de partijvoorzitter, tijdens een radiopraatje via het lokale radiostation.

Cecilia wijst er ook op, dat er politici en dagbladen zijn die trachten de bevolking bang te maken voor de status aparte van Bonaire, omdat het eiland door de kleinschaligheid nooit zijn eigen beslissingen zou kunnen nemen.

Carmo Cecilia: 'Dat is niet waar, want bij een gezondere economie van het eiland zal ook het aantal bewoners stijgen. Nu bestaat inderdaad de mogelijkheid dat Bonaireanen op het eiland waar zij geboren zijn ook werk kunnen vinden. Er zal zelfs een zekere mate van immigratie plaatsvinden die meer mensen op Bonaire zal brengen'.

Cecilia gelooft overigens niet dat de economie zal groeien als het eiland steeds afhankelijk van anderen blijft. Daarom zegt Cecilia dat de partij blijft streven naar rechtstreekse banden met Nederland. Op Bonaire zal dan één overheid het voor het zeggen hebben en dat is het eilandsbestuur zonder dat daar een landsregering boven staat die voor Bonaire beslist.

Minister Inderson op drugscongres:

'Kleinschaligheid Bonaire verlicht problemen bij drugspreventie niet'

KRALENDIJK — Tijdens het maandag en dinsdag gehouden congres over 'The development of a drugsprevention infrastructure in Bonaire' heeft gedeputeerde Cai Marsera nogmaals geattendeerd op zijn pogingen Nederland ervan te overtuigen dat er een ontwenningscentrum gefinancierd moet worden. Tegenover de Amigoe verklaarde Marsera al na zijn terugkomst uit Nederland, dat zijn verzoek positief is ontvangen.

Gedeputeerde Cai Marsera is zich wel bewust van de problemen die de laatste jaren door het toenemende gebruik aan drugs zijn veroorzaakt. De verschillende commissies die in de loop der jaren zijn samengesteld, hebben echter tot nog toe te weinig resultaat gehad.

Bij zijn bezoek aan de Verenigde Staten en Nederland in het kader van de PAHO (Pan American Health Organization) wist Marsera aandacht te krijgen voor het probleem dat misschien niet geheel op te lossen is, maar wel binnen de perken gehouden moet worden.

Het tweedaagse congres op Bonaire is een gevolg van de belangstelling van Marsera voor het vinden van een oplossing. Aan het congres in Jeugdhuis Jong Bonaire namen maar veertig mensen deel. Zij hebben echter allen ervaring - direct of indirect -met het probleem. Een belangrijke gast op de vergadering was de vertegenwoordiger van de PAHO, dr Enrique Madrigal, die al eerder, op 10 september, een officieel bezoek bracht aan gezaghebber mr George Soliana en op 26 september een werkbezoek bracht aan Bonaire.

EINDRAPPORT

De opzet van de tweedaagse bijeenkomst was de samenstelling van een rapport dat een duidelijk inzicht wil geven in het probleem en de eventuele aanpak. Daarbij wil de commissie consensus bereiken over de aanpak op interinsulair niveau en coördinatie van de werkzaamheden op Bonaire. Uiteraard wordt er in het eindrapport ook aandacht besteed aan de preventie van het drugsgebruik en de werkzaamheden die verricht moeten worden om tot een goede voorlichting te komen. Ook de benodigde financiën spelen een rol in de besprekingen. De drugspreventie op korte termijn vereist enkele directe maatregelen, de nodige activiteiten en een begroting van de werkzaamheden.

Van de zijde van de eilandelijke overheid was er veel belangstelling. Het voltallige Bestuurscollege was bij de opening aanwezig, terwijl ook minister drs Stanley Inderson en dr Kibbelaar aanwezig waren. Drs Inderson merkte bij de opening onder andere op, dat het gebruik van drugs welhaast epidemische vormen gaat aannemen. Hij betoogde dat het gebruik van drugs niet alleen van grote invloed is op de gebruiker maar ook op diens naaste familieleden.

Inderson herinnerde eraan, dat drie jaar geleden al een plan werd samengesteld voor de Antillen. In 1988 werd er een Nationale adviesraad gevormd. Ondanks het feit dat er inderdaad een masterplan werd opgesteld - en naar de mening van Inderson de plannen in een goede richting gaan - zijn er vandaag de dag nog genoeg problemen op te lossen. Minister Inderson juichte het initiatief van gedeputeerde Marsera toe. Vooral omdat de minister de mening was toegedaan, dat het drugsprobleem in een specifieke situatie - die voor alle eilanden anders kan zijn - aangepakt moet worden.

Minister Inderson van Gezondheidszorg: 'Zowel de PAHO als de regering en met name het BC van Curaçao steunen het preventiebeleid van Bonaire volledig. Bepalend is echter hoe het Bonaireaanse BC en de bevolking zelf van plan zijn uitvoering te geven aan hun streven tot preventie'. De minister was ervan overtuigd dat de deelnemers aan het tweedaagse congres daarop al het antwoord hadden gegeven. Inderson merkte ten slotte op, dat de taak die de drugspreventie-commissie op zich had genomen erg moeilijk was. Hij wees er echter wel op, dat de aanwezigheid van de wijkcentra, vijf scholen en verschillende doktersklinieken er toe konden bijdragen dat er strategisch gewerkt kon worden.

Minister Inderson: 'De infrastructuur voor een goede aanpak is er dus al. Het is echter volledig verkeerd aan te nemen dat Bonaires kleinschaligheid het werken minder moeilijk zal maken. Nu zal een plan moeten worden samengesteld. Dat is belangrijk, maar essentieel zal zijn dat dit plan goed opgezet is, gecoördineerd wordt en vooral het probleem in zijn geheel omvat'.

Minister Inderson liet het overigens niet bij woorden, maar beloofde ook financiële steun uit de daarvoor bestemde internationale fondsen.

Afkickcentrum op komst voor drugsverslaafden

KRALENDIJK — Volgens gedeputeerde Cai Marsera is het BC zich volkomen bewust van het feit, dat er op korte termijn serieus gewerkt zal moeten worden aan drugspreventie. Marsera had daar in september van dit jaar ook al op geattendeerd en heeft verschillende initiatieven op dit gebied genomen. Behalve deelname aan workshops in de Verenigde Staten hebben verschillende personen ook deelgenomen aan vergaderingen op Curaçao.

Marsera zelf heeft een conventie bijgewoond in Washington, waar hij kennis maakte met de directeur van de PAHO, dr Guerra de Macedo, hetgeen uiteindelijk resulteerde in een bezoek van de regionaal adviseur van de PAHO dr Enrique Madrigal, die maandagmorgen tijdens de opening van het drugsseminar een inleiding hield.

In zijn eigen toespraak memoreerde Marsera zijn bezoek aan Nederland waar hij de Nederlandse regering kon overtuigen van de noodzaak van financiële steun. Marsera: 'Financiële hulp bij de drugspreventie is uiterst belangrijk. We mogen daarbij niet uit het oog verliezen, dat één kilo cocaïne op de zwarte markt een waarde van bijna een kwart miljoen vertegenwoordigt: een zeer grote economische kracht. De preventie vraagt daarom dezelfde kracht. Om dus de gemeenschap te mobiliseren, programma's op te stellen, scholen en wijkcentra te activeren is er gewoon geld nodig'.

Gedeputeerde Marsera kreeg trouwens in Nederland meer steun dan hij in eerste instantie verwachtte. Men bleek daar zeer geporteerd voor het project rehabilitatiecentrum en in de loop van 1991 zal er vanuit Nederland een deskundige naar Bonaire gestuurd worden om dit ontwenningscentrum op te zetten en te begeleiden.

Van groot belang achtte de gedeputeerde van Gezondheidszorg het dat met Curaçao een samenwerkingsprotocol kon worden getekend. In dat kader heeft gedeputeerde Monte van Curaçao alle steun gegarandeerd die het drugspreventieteam daar op Bonaire zal kunnen geven. Deze deskundigen van Curaçao waren trouwens ook aanwezig afgelopen maandag en dinsdag.

Op Bonaire is door het BC ook een werkgroep geïnstalleerd. De bedoeling is dat er een preventieplan opgezet wordt volgens welke in 1991 de nodige werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Deze werkgroep zal overigens niet de werkzaamheden van de drugspreventie-commissie overnemen die enkele jaren geleden is geïnstalleerd. Zij krijgt verschillende taken die echter wel gecoördineerd moeten worden. Dat zal dan gebeuren door iemand die full-time in dienst wordt genomen door de overheid.

Domus Cobone keert niet uit

KRALENDIJK — De coöperatie Domus Cobone zal dit jaar geen uitkering doen aan de leden. Het bestuur heeft laten weten dat de gebruikelijke jaarlijkse uitkering, de Fondo Paga Vista, achterwege blijft. Als motief noemt Domus Cobone, dat de verkoop in de naast de Bernarduskerk gelegen winkel sedert oktober 1989 sterk is gedaald. Dat gebeurde nadat het pleintje voor de winkel met stenen paaltjes werd afgezet zodat auto's er niet meer konden parkeren.

***

De voormalige effectenhandelaar Barry Pryor uit Australie is veroordeeld tot een gevangenisstraf van vier jaar. De hooggerechtshof in Melbourne achtte hem schuldig aan verduistering, valsheid in geschrifte en misleiding. Pryor was directeur van Citicorp Scrimgeour Vickers Australia. Hij werd al in 1982 gearresteerd.

Peppered Beef and USA Rice

2	red bell peppers
2	yellow or green bell peppers
2	pounds beefsteak trimmed
3	tablespoons olive oil
1	clove garlic, peeled and finely minced
3	tablespoons finely chopped parsley
	salt
	coarse ground pepper
3	cups hot, mixed USA long-grain and wild rice.

Broil the peppers until charred on all sides. Remove the peppers and place them in a paper bag (to steam) for 10 minutes; removed the charred skin and the seeds. Slice the peppers into thin stripes and reserve. Slice the beef (against the grain) into thin stripes; reserve. Heat the oil in a large skillet. Add the beef and saute rapidly over high heat for 1 to 2 minutes. Reduce the heat and add the peppers, garlic and parsley. Season with salt and pepper; cook over low heat for 10 minutes, stirring the mixture occasionally. Serve immediately over a bed of the rice mixture.

Makes six servings

I.M.

MENSEN

Diergaarde Blijdorp vierde onlangs het vijftigjarig bestaan en kreeg in verband daarmee extra veel bezoek. Dat bracht met zich mee dat het enkele dagen oude olifantje, dochter van Irma en Ramon in het middelpunt van de belangstelling stond. Bernadine vond het best fijn. Op de foto het drietal.

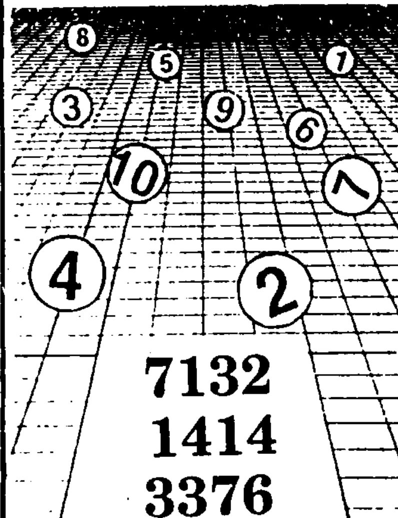
Geen anonimiteit voor officier

De Alkmaarse **Officier van Justitie** mevrouw C. Bosscher-Boon heeft het ANP dinsdag gevraagd haar naam niet meer te publiceren, maar het persbureau wil niet ingaan op dit verzoek.

De Officier van Justitie zegt dat haar verzoek is gebaseerd op overwegingen van persoonlijke veiligheid. Zij trad dinsdag op in een drugszaak "waarin de betrokkenen elkaar de keel afsnijden" en waarin ook naar de officier van Justitie bedreigingen zijn geuit. Ook uit andere zaken zegt de officier bedreigingen te hebben ontvangen.

Volgens de Alkmaarse hoofdofficier van Justitie A. Josephus Jitta gaat het om een individueel verzoek van een officier, waarmee hij het overigens niet eens is "indien het gaat om het publieke optreden van een officier ter terechtzitting". Jitta bevestigt dat "zware" verdachten uit de processtukken doorgaans precies **weten welke officier hen vervolgt**. Mede om die redenen zal het ANP het verzoek niet honoreren.

Wega di Number Kòrsou

7132
1414
3376

Met blijdschap geven wij kennis van de geboorte van onze dochter

SHARI - MICHELLE

Hilde en Marcel Nahr-Franssen
Kaya Berlin 3 *Bonaire 15.12.'90*

Homeopatische- versus geneesmiddelen

Er moeten meer **homeopatische middelen** worden geregistreerd volgens de geneesmiddelenwet. Dat stelt de consumentenbond naar aanleiding van het rapport "pillen als levensmiddel - de speelruimte tussen geneesmiddelen en warenwet" dat door de bond in samenwerking met de wetenschapswinkel voor geneesmiddelen van de Groningse universiteit is samengesteld.

Thans voeren veel fabrikanten van homeopatische middelen in hun advertenties ten onrechte de claim een geneesmiddel te zijn. Dat is volgens de warenwet verboden.

Het onderscheid tussen geneesmiddelen en waren is van belang gezien de negatieve bijwerkingen van geneesmiddelen. Die zijn onder het regiem van de geneesmiddelenwet allemaal onder het licht gehouden voor het betreffende medicijn in de handel komt. Veel homeopatische middelen vallen nog onder de warenwet, en die kent die controle vooraf niet. Het is echter niet altijd zo dat homeopatische middelen even onschuldig zijn als veel mensen denken. Ze hebben soms net zulke negatieve bijwerkingen als geregistreerde geneesmiddelen. Als er hierdoor iets mis gaat kan er volgens de warenwet alleen achteraf worden opgetreden.

Uit het rapport blijkt dat veel fabrikanten van homeopatische middelen hun produkten wel als geneesmiddelen aanprijzen. Uit 43 onderzochte advertenties uit het damesblad Margriet bleken slechts 15 geen geneesmiddelenclaim te voeren. Volgens de consumentenbond ontstaat er voor de gebruiker op die manier een onduidelijke situatie waarin gebruikers van homeopatische middelen denken dat ze geneesmiddelen gebruiken die vooraf zijn gecontroleerd op negatieve bijwerkingen. De consumentenbond wil dat probleem ondervangen door meer homeopatische middelen onder het regiem van de geneesmiddelenwet te brengen.

Wie slank wil zijn moet lijden

De consumentenbond spant een kort geding aan tegen de leverancier van de zogenoemde **easy/slankheidsgordel**. De bond heeft hiertoe besloten na klachten van gebruikers over blessures en verwondingen. Het geding dient woensdag voor de president van de rechtbank in Breda, aldus een woordvoerder van de bond.

Het apparaat is een rubberen band dat op de blote huid gedragen moet worden. Door de warmte die eronder ontstaat, zou vet worden afgebouwd. Maar volgens de consumentenbond hebben nogal wat mensen na het dragen geklaagd over blauwe plekken, bulten, brandblaren en zelfs tweedegraads brandwonden.

De consumentenbond eist van fabrikant garant-o-matic onder meer dat de gordel uit de handel wordt genomen. Verder zou het bedrijf alle kopers moeten aanschrijven om hen de mogelijkheid te bieden de gordel tegen terugbetaling van de koopsom in te leveren. In de bladen waar voor de rubberen band wordt geadverteerd, wil de bond een rectificatie.

Garant-o-matic het bedrijf dat de slankheidsgordel importeert, wijst de beschuldigingen van de consumentenbond van de hand. Woordvoerder de Nooijer: "we hebben tot nu toe zo'n 50.000 exemplaren van de gordel verkocht en daarover hebben ons tot nu toe geen klachten bereikt. De enige klacht die we kennen is die uit de consumentengids."

Walkmans voor Golftroepen

Japan gaat de soldaten van de multinationale troepenmacht in het Golfgebied helpen de verveling te verdrijven. In het kader van de Japanse bijdrage aan de troepenmacht, stuurt het land 10.000 **walkmans**, geschonken door Japanse bedrijven.

Japan heeft een boodschappenlijst ontvangen van de Amerikaanse troepen in Saudi-Arabie en doet zijn best alles spoedig te regelen, aldus de woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken. Op de lijst staan goederen met een totale waarde van 300 miljoen dollar, waaronder vrachtwagens, bulldozers en personenauto's. Tachtig procent van die goederen zouden in de Verenigde Staten worden gemaakt, aldus de woordvoerder.

Priester veroordeeld

De uit Nederland afkomstige **'radiopriester'** Jan van den Brule is dinsdag in Gottingen (BRD) in hoger beroep tot een boete van 2.400 mark (ruim 2650 gulden) veroordeeld. Met een geheime zender gaf hij kerkdiensten door voor "oude en zieke gemeenteleden die op deze wijze de verkondiging van Gods woord konden volgen".

Sinds 1984 had Van den Brule, die tijdens de Korea-oorlog telegrafist was, de kerkdiensten uit de Maria verkondiging-kerk te Breitenberg bij Gottingen uitgezonden. "Als de mensen niet in de kerk kunnen komen, moet de kerk bij de mensen komen."

Van Den Brule (65) had er talloze huiszoekingen in zijn pastorie voor over om zijn illegale activiteiten te kunnen voortzetten. Tenslotte had hij in 1988 "met een slecht geweten" zijn bisschop gehoorzaamd die hem opdroeg ermee op te houden.

Het bisdom Hildesheim, dat de uitspraak betreurde, wil proberen zulke uitzendingen wettelijk mogelijk te maken. De advocaat kondigde aan bij het hooggerechtshof te laten onderzoeken of de betreffende wet niet in strijd met de grondwet is.

NBC

WOENSDAG
21.00 Unsolved Mysteries
22.00 The Fanelli Boys
22.30 Dear John
23.00 Hunter.

TBS

WOENSDAG
16.05 Tom & Jerry's Funhouse
16.35 The Flintstones
17.35 Brady Bunch
18.05 Laverne & Shirley
18.35 Good Times
19.05 Beverly Hillbillies
19.35 Andy Griffith
20.05 Happy Days
20.35 The Jeffersons
21.05 Movie: 'Man called Horse' (19.. Richard Harris)
23.20 Movie: 'Triumphs of a ... called Horse' (1983, richard H...
01.20 Movie: 'Capone' (1975, ... Gazarra)
03.20 Movie: 'Dillinger' (1973, ... Oates)
05.30 I Love Lucy
06.00 Hogan's Heroes
06.30 Gomer Pyle.

HBO

WOENSDAG
15.00 The Toy (PG)
17.00 Wonderful Wizard of ... 'Deadly Desert'
17.30 Earth to Kids: Guide to ...ducts for a Healty Planet
18.00 Batman™ (PG13)
20.00 Inside the NFL
21.00 The Godfather, Pt II (R)
24.30 1st & Ten: 'If I didn't ... Football'
01.00 America Undercover: 'Best ... on Skid Row'
02.00 Dead Man Out
03.30 Hell High (R)
05.00 To be Announced
06.35 Billy Crystal: 'Midnight Tr... Moscow'.

TELECURAÇAO

WOENSDAG
17.00 Ora pa mucha;
18.00 Charlie the Clown, patras ... Sirko Magiko;
18.30 Informe deportivo ... Hector Rosario;
18.45 Nieuws in het Nederlands
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Dimenshon Artistiko ... Maritza en Richard;
20.00 Telenotisia;
20.30 Kòrsou dorná na lus ... Hermanito;
20.40 Hogan's Heroes;
21.00 Christmas Special;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Telenovela: 'Pacto ... Sangre';
22.35 Samenvatting Telenotisia;
22.40 Planeta 3: 'La SIDA';
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

* * * * * *

Japan leent INDON... 1,24 miljard dollar ter ... ciering van sociale en ... mische ontwikkeling... gramma's. De lening ... een looptijd van dertig ... en draagt een rente van ... procent. Het is de ... lening die Japan ooit ... een enkel land heeft ... strekt.

***

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen) 672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

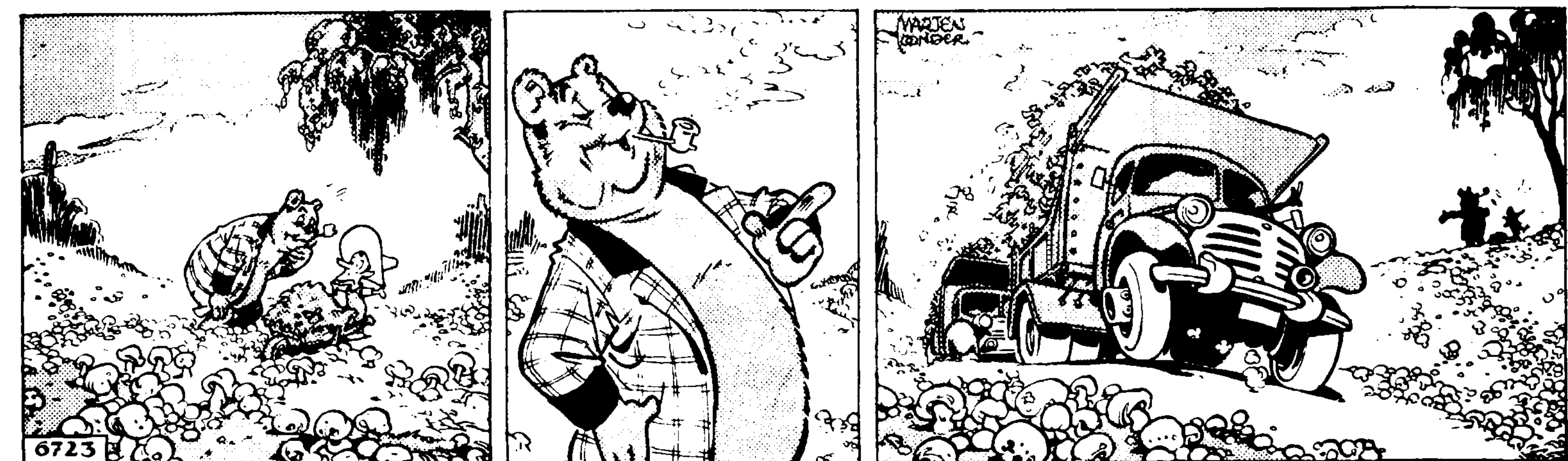
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Platmaker door Marten Toonder

6723 — Heer Bommel had intussen niet stil gezeten. Reeds vroeg in de ochtend kon men hem op de heide aantreffen waar Pee Pastinakel tussen de gifzwammen doende was.

'Het wordt te veel', zei het ventje. 'Bij gewone groei kan ik het wel redden met de bree. Maar ze worden aangeplant en dat kan ik niet bijhouden'.

'Natuurlijk niet', gaf heer Olie begrijpend toe. 'Dat gaat boven uw krachten. Die blaadjes moeten worden fijn gemaakt en over de paddestoelen gestoven worden. Dat zei Tom Poes tenminste. Zonder hulp kan dat maanden gaan duren!'

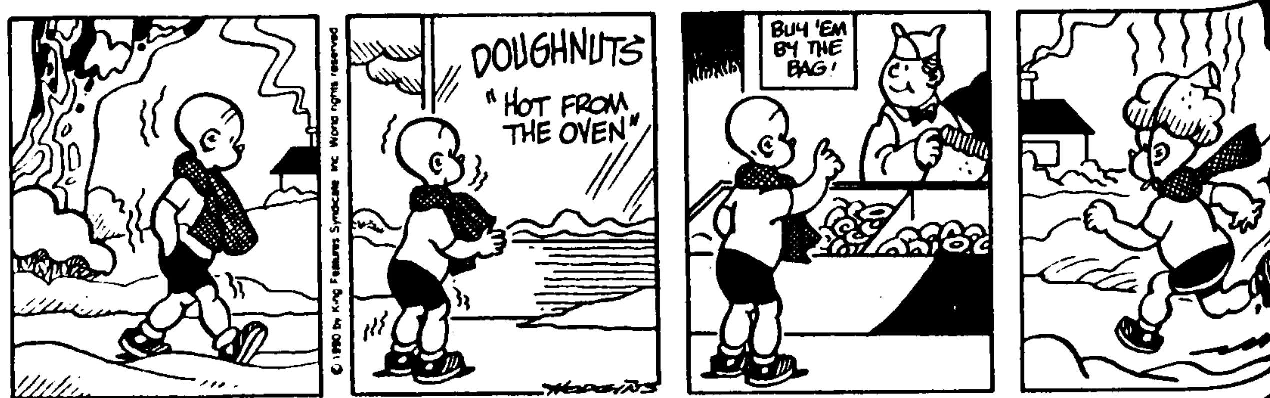
'Er is geen hulp', zei Pee moedeloos. Doch nu richtte heer Bommel zich fier op en er verscheen een mooie glimlach op zijn gelaat.

'Oho', sprak hij. 'U vergeet dat een heer altijd klaar staat om het onrecht te bestrijden, ook al moet hij daarvoor zijn ereburgerschap opgeven als u begrijpt wat ik bedoel. De hulp komt van mij, heer Pastinakel! Voor een Bommel speelt geld geen rol en door zijn groot denkraam weet hij nog wel andere manieren'.

Het mannetje keek hem niet begrijpend aan en nu wees heer Ollie op enige grote vrachtauto's die over een heuvel voorbij daverden.

'Ziet u die?' vroeg hij fier. 'Twee wagenladingen vol! Gistermiddag telefonisch besteld bij een breeverbouwer in het buitenland. Die gaan nu naar een elektrische molen om gemalen te worden en daarna zal ik eigenhandig de bestuiving ter hand nemen — ook al staat men te trappelen om mij het ereburgerschap uit te reiken!'

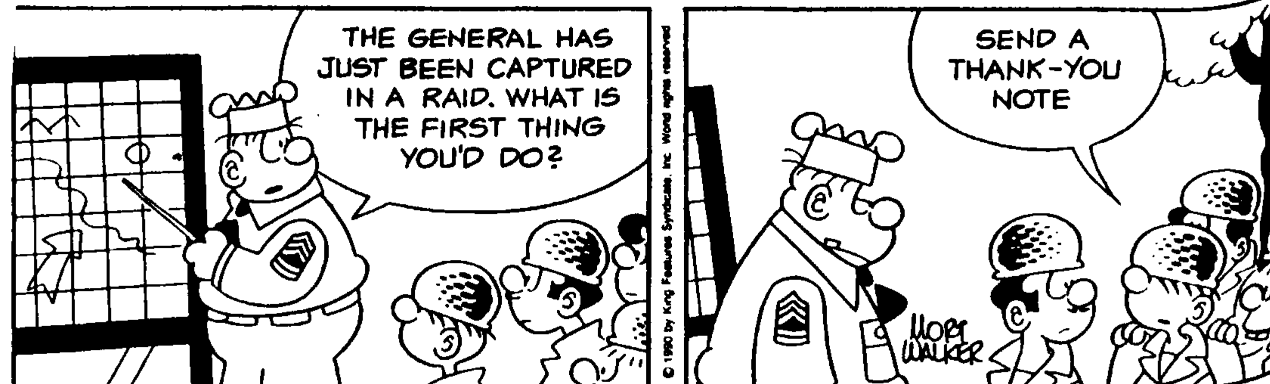
HENRY ® By Dick Hodgins

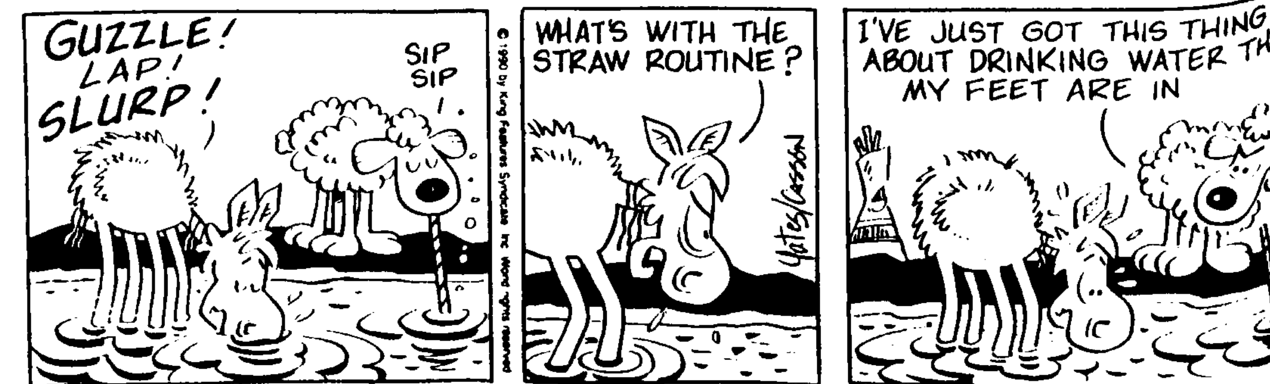
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

...euwen ...elstraf

...rid - Een recht... in Madrid heeft ... de vijf leden ... beruchte ETA-...ndo 'Madrid' ver...ld tot in totaal ...jaar gevangenis-...

...nnis van de recht... heeft betrekking op ...re bomaanslag in ... 1986, waarbij vijf ...van de Guardia civil ... leven kwamen en ...nderen werden ... De vijf waren ...al voor andere ter...che aanslagen tot ...uizend jaar cel ver... In Spanje wordt ...ke misdaad apart ...raf opgelegd waar... gevangenisstraffen ...r hoge waarden ... oplopen. Daarvan ...chter maar maxi... dertig jaar te ... uitgezeten.

...Y - Bij een botsing ...een Greyhound-bus ...vrachtwagens zijn in ...n van de Verenigde ...ven mensen uit de ...ood en hebben zes...eren verwondingen ...n. Vijf van hen ver... levensgevaar. Vol... getuige reed een ...vrachtwagens op de ...e weghelft.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt en vandaag overwegend droog. In de komende nacht en morgen overdag kans op een enkele plaatselijke bui. Matige tot vrij krachtige oostelijke wind (tussen acht en 22 knopen).

WEEROVERZICHT:
De aangevoerde lucht, die gedurende de afgelopen 24 uur vrij droog werd, zal naar verwachting in de komende 24 uur weer geleidelijk aan vochtiger worden. Als gevolg hiervan zal het weer vandaag droog en vrij zonnig blijven. Morgen overdag kan weer een plaatselijke bui tot ontwikkeling komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Station	Het weer (Vanmorgen 08.00 L.T.)	Max (Afgelopen 24 uur)	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	29	25	0.0
Bonaire	licht bewolkt	31	25	0.0
Curaçao	licht bewolkt	30	24	0.0
St Maarten	licht bewolkt	27	25	0.8
St Eustatius	licht bewolkt	26	22	0.1
Amsterdam	motsneeuw	00	-0	sp
Boston	licht bewolkt	16	8	4.8
Caracas	half bewolkt	25	15	0.1
Chicago	geheel bewolkt	3	-3	0.0
Detroit	zwaar bewolkt	7	-1	4.1
Miami	vrijwel onbewolkt	28	20	0.0
New York	geheel bewolkt	13	9	7.4
Philadelphia	zwaar bewolkt	18	6	3.0
Port of Spain	licht bewolkt	32	21	0.0
San Juan	licht bewolkt	29	23	0.0

Stockmarkets - NEWS

NEW YORK	PREV.	18-12	FRANKFURT	PREV.	18-12	AMSTERDAM	PREV	18-12
DOW JONES	2593	2626	DAX INDEX	1475	1477	CBS GEN.INDEX	95.70	95.80
AM.BRANDS	39.50	39.25	ASKO	971.50	962.00	ABN-AMRO	31.50	31.70
AM.EXP.	21.25	21.00	BASF	213.60	214.00	AEGON	100.20	100.70
ANHEUSER B	42.25	42.25	BMW	415.00	414.00	AHOLD	136.70	136.70
ATT	30.63	31.00	COMMERZBANK	244.50	243.50	AMEV	47.20	47.40
BORDEN	29.00	30.00	DAIMLER BENZ	590.50	591.00	AKZO	76.70	77.20
CAMPBELL S	58.00	58.50	DEUTSCHE BANK	627.00	627.50	BOLS	175.50	176.00
CHRYSLER	12.88	13.25	HOECHST	222.50	224.00	BUHR.TET.	46.10	46.90
CITICORP	13.38	13.13	KAUFHOF	500.00	499.50	DAF	18.70	18.60
COCA COLA	48.00	48.13	MAN	303.00	301.20	DSM	87.30	87.80
DIGITAL	57.13	57.25	PREUSSAG	278.50	276.00	ELSEVIER	74.00	73.70
DUPONT	37.00	37.00	SIEMENS	612.80	610.50	FOKKER	32.20	32.50
EAST.KODAK	41.63	41.88	VW	357.00	356.50	GIST BROC.	29.70	29.70
EXXON	51.00	50.88				HAGEMEYER	106.20	106.00
FORD	25.63	25.63				HEINEKEN	138.50	138.60
GEN.ELECT.	55.38	55.88	LONDON			HOOGOVENS	55.20	54.80
GEN.MOTORS	33.88	34.75				KLM	20.30	20.40
HEINZ	34.13	34.75	FT-100 INDEX	2157	2161	KNP	37.00	37.20
HOMESTAKE	16.25	16.25				NEDLLOYD	37.60	37.80
IBM	111.50	111.75	ARGYLL	2.48	2.51	NMB	39.50	39.80
KELLOGG	75.50	76.00	BARCLAYS BANK	3.48	3.50	NAT.NED	49.40	48.80
MC DONALDS	29.13	29.63	BASS	10.51	10.48	PHILIPS	21.00	20.90
MERCK	86.50	86.25	BRITISH STEEL	1.16	1.17	ROBECO	87.10	86.70
MINNES.MNG	84.13	85.00	BRITISH TEL	2.89	2.90	ROLINCO	81.30	81.30
MOBIL CORP	57.63	57.50	BTR	3.35	3.31	RORENTO	60.20	60.10
NCR	87.75	87.50	CADBURY	3.27	3.28	RODAMCO	56.00	54.30
PFIZER	80.13	80.38	CABLE & WIRE	4.48	4.53	ROYAL DUTCH	[illegible]	130.20
P.MORRIS	50.75	51.25	GRAND MET	6.46	6.54	UNILEVER	149.70	150.00
QUAKER	50.88	51.13	MARKS & SPENCER	2.22	2.23	VMF STORK	43.00	42.40
SEARS	26.13	26.50	REDLAND	5.61	5.59	VOC	43.40	43.60
UP JOHN	39.25	39.00	TATE & LYLE	3.69	3.72	VNU	84.50	84.50
USX	30.63	30.50				WESSANEN	63.90	63.80
WOOLWORTH	29.75	30.25						
			TOKYO					
GOLD	376.80	377.60				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	24047	24424			
SILVER	3.95	3.92				TSE 300	3233.0	3235.9
			BRIDGESTONE	1080	1080			
CRUDE OIL	27.05	27.05	CANON	1330	1330	ALCAN	19.38	19.25
			DAI-ICHI KANGYO	1920	1960	BELL	39.88	40.00
US$/Yen	133.10	133.15	DAIWA SEC.	1160	1170	BANK OF MO	12.88	12.63
			HITACHI	1120	1150	GEN.PAC.	20.13	20.25
US$/DMARK	1.49	1.49	HONDA MOT.	1280	1290	[illegible]	28.38	28.00
			JAPAN AIRLINES	1140	1130	LAIDLAW	20.75	21.13
GBP/US$	1.93	1.93	NEC	1310	1320	MOORE	26.63	26.25
			NOMURA SEC.	1770	1800	NORANDA	17.00	17.13
US$/NLG	1.68	1.67	NIPPON STEEL	448	[illegible]	PLACER DOME	17.00	17.50
ECU/US$	137.80	138.05	MAZDA	650	641	POWER CORP.	16.25	16.38
CAN/US$	86.36	86.47	SONY	5960	6060	ROYAL BANK	23.00	23.75

Reizigers die op vliegvelden in de Europese Gemeenschap het slachtoffer worden van OVERBOEKING door luchtvaartmaatschappijen krijgen binnenkort een gegarandeerde schadevergoeding. De Europese ministerraad zal daartoe maandag regels aanvaarden. Passagiers die ondanks een reservering geen plaats krijgen, ontvangen van de luchtvaartmaatschappij 140 dollar bij een korte vlucht en 280 dollar bij een lange. Voorwaarde is dat het niet is gelukt binnen twee uur een stoel op een andere vlucht te vinden. De nieuwe regels moeten nog worden voorgelegd aan het Europese parlement en worden daarna definitief goedgekeurd door de ministers.

...r invloed renteverlaging:
...ollar en pond ...teren lager

...ERDAM - De ...e Amerikaanse ... woensdag ...d. Op de wissel... Amsterdam ... de dollar om tien ...,6605 tegenover ... van Nf 1,6730 ... Op de valuta... New York sloot ... dinsdag ... ...ling van de dollar ... ...een stuwende ... koersverloop ...ling nog beperkt

Het pond sterling was ook lager. Om tien uur noteerde het ... in Amsterdam op Nf 3,2245. Dinsdag sloot de munt op Nf 3,2375. Volgens het Britse dagblad The Times zouden hoge ambtenaren van het Britse ministerie van Financiën hebben gezegd dat ook in Groot-Brittannie de rente naar beneden kan nu de inflatie in het land in november is gedaald.

Goud werd goedkoper. Op de markt in Zurich werd woensdag geopend op 376,70 dollar per ounce (31,1 gram). ... de slotprijs 377,50 dollar per ounce.

...or-verzet ... Midden-...-oproep

...DOR - In El ... ...opoep is ... een top van ... Honduras, Nica... ...sta-Rica in San... ...staatshoofden ver... ... verklaring ... ...iets constructiefs

...predikant ...vermoord

... De 65-jarige ... voorganger Hos... ...mand Iranian is ... door ophan... het leven gebra... ...nadat hij ... ten noord... ... gemeente wilde ... Ook van een ...predikant, Mehdi ... al vijf jaar ...zit, is de laatste ...eer vernomen. Er ...van een scherpere ... van christenen in

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN CENTRALE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GELDIG OP WOENSDAG 19 DECEMBER 1990 EN TOT NADER ORDER:

US DOLLAR	1.77	1.78	1.80
CAN DOLLAR	1.52	1.54	1.56
PND STERLING	3.375	3.43	[illegible]
NED GLD	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
ZW FRANCS	140.30	141.02	141.82
FR FRANCS	34.03	35.13	35.83
DUITSE MARK	120.03	120.75	121.55
IT LIRE	1.27	1.57	1.63
JAPANSE YEN	132.36	133.22	134.02
SUR GLD	[illegible]	100.07	102.59
AR FLORIN	98.00	100.00	100.20

KOERSEN VAN DE GEMIDDELDE OBLIGATIELENINGEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN UITGEGEVEN DOOR HET DEPARTEMENT VAN FINANCIEN EN GELDIG VANAF HEDEN 19 DECEMBER 1990 EN TOT NADER ORDER.

12 %	OBLIGATIELENINGEN PER 88/92	101.77
9 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1987/2002	95.00
8.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1994/98	98.62

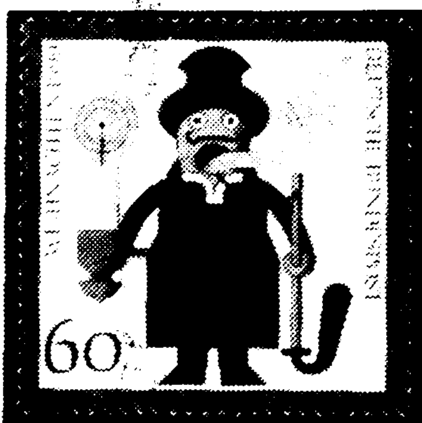
DE AANKOOP VAN OBLIGATIELENINGEN KAN GESCHIEDEN BIJ HET LOKALE BANKWEZEN.

A IGOE

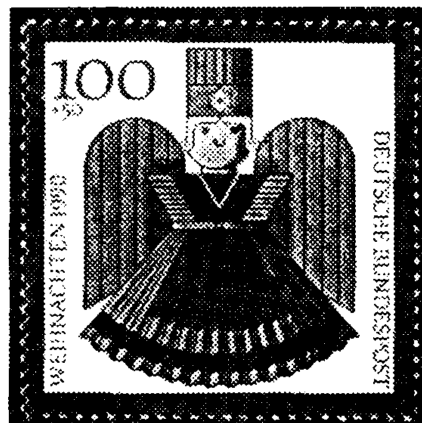
FRST

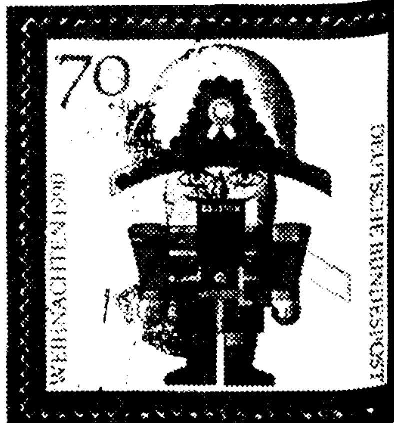
RANT

Kerstzegels: jaarlijks een lawine van uitgiften

= door Victor Hafkamp =

VEEL POSTEMPLOYEES kijken tegen de laatste weken van het jaar op als tegen een berg. Dankzij de jaarlijks terugkerende kerstkaartenneurose stapelen de wenskaarten en -brieven zich in december op als een rijstebrijberg. Het sorteren en bezorgen van alle goede wensen kost de PTT-ers uren extra werk. De postdirecties wrijven zich daarentegen in de handen. De inkomsten uit postzegels zijn tegen de jaarwisseling doorgaans niet gering. In Nederland bleken de in 1987 ingevoerde 'december'-reductiezegels een daverend succes. Veel Nederlanders kochten zo'n vel goedkope zegels die hun een reductie van tien procent op het normale frankeringstarief garanderen. Ook dit jaar gingen de vellen met twintig zegels zonder 'boven- en onderkant' grif van de hand. De zegels van 50 cent (normaal tarief 55 cent) mogen nog tot en met oudejaarsdag gebruikt worden voor kerst- en nieuwjaarswensen (kaart of envelop met kaart binnen Nederland). Vanaf 1 januari moet er tot het normale tarief worden bijgeplakt.

Ook op de Nederlandse Antillen kwamen decemberzegels uit (30 en 100 cent). De zegel van 30 cent is gewijd aan het 'Bon Bisinja-project' van de Lions Club Curaçao.

De Ierse post kent eveneens een uitgifte met zegels

tegen gereduceerd tarief. Op 15 november kwam in de Ierse republiek een 'bonus-velletje' uit dat bestaat uit twaalf zegels van 26 pence. De prijs bedraagt 2.86 pond. De reductie dus 26 pence. De zegel toont een kindje dat voor zijn bed een gebedje opzegt. Daaromheen een typisch kerstentourage: een wat kitscherig ontwerp. Ook gaf Ierland tegelijkertijd drie zegels uit (26, 30 en 50 pence) met ontwerpen, gebaseerd op optische kunst, gekozen uit de bezienswaardigheden van de Chester Beatty bibliotheek.

Het aantal kerstuitgiften groeit met het jaar. Dat is mede te danken aan de ontwikkelingen in Oost-Europa. De instorting van het communistische systeem betekende tevens het einde van het taboe op religieuze ontwerpen en dus ook op kerstzegels. In Tsjechoslowakije verscheen een zegel van 50 heller voor het kerstfeest, de eerste van het land. Hongarije gaf al eerder enkele kerstzegels uit. Dat land was trouwens het eerste met het uitgeven van kerstzegels. In 1943 bracht het er drie in omloop.

LITOUWEN

Vermoedelijk zullen binnen enkele jaren diverse Sovjetrepublieken hun eigen zegels hebben. Litouwen kwam op 7 oktober met twee zegels (5 en 10

kopeken), voorlopig alleen nog geldig voor gebruik in eigen land en voor poststukken naar Estland en Letland, de andere Baltische republieken. De zegels zouden uitstekend in een collectie kerstzegels passen, want ze laten de afbeelding zien van een engel die met een lamp de kaart van Litouwen verlicht. Er staat ook een kruis op, waarmee het rooms-katholieke staatje zijn geloof uitdraagt. De zegels zijn overigens ongeperforeerd en ongegomd.

Een blik op de vele kerstuitgiften van 1990 leert dat de ontwerpers opnieuw weinig origineel zijn geweest. Veel afbeeldingen zijn van religieuze aard. Ierland noemde ik al, maar het is bepaald niet het enige land. Nieuw-Zeeland bee-

ldde op zegels van 40 cents, 1,1.60 en 1,80 dollar de aartsengel Gabriël, cherubijnen en serafijnen af.

En Spaans Andorra (er is ook een Frans Andorra) liet zijn keuze vallen op een beschermengel, zoals die is afgebeeld in een parochiekerk van het Pyreneënstaatje. Engelen zien we ook op het schilderij 'La vita nuova' (het nieuwe leven) van de schilder Emidio Vangeli, afgebeeld op een Italiaanse zegel van 600 lire. De engelen zijn in aanbidding van het pas geboren kind. De tweede Italiaanse zegel (750 lire) geeft de visie van de schilder 'Pellegrino' weer van de aanbidding door de herders. Het fresco is te zien in San Daniele del Friuli un Udine.

Oostenrijk heeft 'De geboorte van Christus' naar een afbeelding op het Verduner Altaar in het Stift Klosterneuburg op een zegel van 5 schilling gereproduceerd. Het is een werk van de 'meester van Verdun'. In Liechtenstein kwamen drie zegels (35, 50 en 90 rappen) uit met 'de boodschap van de engel', 'de geboorte van Christus' en 'Driekoningen' als thema's uit het kerstverhaal. De ontwerpen van de zegels zijn ontleend aan een schildering in Bendern.

KRIBBE

De kribbe is natuurlijk een veel voorkomend motief op de kerstzegels. Het eiland

Malta in de Middellandse Zee heeft drie soorten traditionele Maltese kribben afgebeeld op zegels van 3+1, 10+2 en 25+3 cents. Ook San Marino liet zijn keuze vallen op kribben en toont op twee zegels van 750 lire details van de beroemde kribbe Cuciniello in het San Martino-museum in Napels.

Erg mooi zijn de vijf kerstzegels van het Vaticaan (50, 200, 650, 750 en 2500 lire) met afbeeldingen, ontleend aan een schilderij van Sebastiano Mainardi. Een engelenkoor, Sint Jozef, het kind Jezus, de madonna en de

aanbidding van het kind door Maria zijn de onderwerpen. Reproducties van schilderijen leveren vaak mooie plaatjes op, maar zijn wel de gemakkelijkste oplossing voor een serie kerstzegels. Maar voor die oplossing kozen onder meer: Ascension (werken van Dino Felici en Giacomo Gritti -8, 18, 25 en 65 pence), Samoa (Bellini en Correggio -18, 50, 55 sene en 3 dollar), Grenada (acht werken van Raphael), de Turks en Caicos-eilanden (acht werken van Rubens), Nevis (vier werken van Rubens), Saint Vincent (acht werken van Ruben) Gambia (vier werken van Raphael) en Lesotho (ook acht werken van Rubens).

WINTER

Hoewel in een groot deel van de wereld rond de kerstdagen hoge temperaturen de bevolking naar de kusten drijven, schijnt kerstmis in het algemeen toch te worden verbonden met kou, winter en sneeuw. Dat is natuurlijk voor een deel te wijten aan het verhaal over het kerstkind in de kribbe dat in bittere nachtelijke kou ter wereld kwam. Maar ook aan de activiteiten van 'Father Christmas', de kerstman die in wintersporttenue op een door rendieren getrokken slede door de besneeuwde vlakte trekt. Wintertaferelen komen dan ook veel op kerstzegels voor.

Vooral in de Skandinavische landen, waar inderdaad rond 25 december de kou regeert. In Finland kwamen zegels van 1.70 en 2 mark uit. De tweede zegel toont de kerstman met zijn ren-

dier. Op het andere exemplaar werken dwergen mee om de pakjes van de kerstman in orde te brengen. Het eiland Man in de Ierse Zee (tussen Engeland en Ierland) bracht een kerststripje van vier zegels (14, 18, 34 en 37 pence) uit met kinderen die zich amuseren in een sneeuwlandschap. De Britse post zorgde voor vijf onvervalste wintertaferelen op zegels van 17, 22, 26, 31 en 37 pence met jeugdige schaatser en kinderen die sleetje rijden.

In IJsland dansen kinderen in de kerstmacht rond de kerstboom of brengen — met een sterrenhemel als achtergrond — kerstliedjes ten gehore (25 en 30 Kronen). De kerstzegel van Tsjechoslowakije laat alleen een huisje in de kerstnacht zien. Gibraltar beeldde de kerstman en andere typische kerstsymbolen af op vier zegels.

Een tropisch eiland als Norfolk in de Stille Oceaan heeft wel de kerstman afgebeeld bij diverse activiteiten,

maar heeft het winterse landschap natuurlijk achterwege gelaten. Father Christmas wandelt er wel op schoorstenen, zoals bij ons Sinterklaas doet en is zelfs bij plankzeilers actief (38, 43, 65 en 85 cent). Een werkelijk tropische kerstnacht toont het eilandgebied Micronesië (ook in de Pacific). Het gaf een velletje van negen zegels uit met een beeld van Micronesiërs die in de kerstnacht naar de kribbe met het kind trekken.

KINDERTEKENINGEN

Kindertekeningen op kerstzegels doen het in het algemeen goed. Noorwegen liet kinderen de ontwerpen verzorgen van twee kerstzegels van 3.20 Kronen. Ze kozen natuurlijk voor het maken

van een sneeuwpop maken en voor een kerkje met kerstboom en sterren.

Kerken zijn trouwens ook een dankbaar thema voor de kerstontwerpen. Het Kanaaleiland Jersey bracht er vier in beeld op zegels van 14, 18 34 en 37 pence. Vijf locale en Britse kerken zijn te zien op de kerstuitgifte van Saint Helena, het eiland waar Napoleon in ballingschap stierf. De zegels hebben een frankeerwaarde van resp. 10, 13, 20, 38 en 45 pence. Een van de afgebeelde kerken is de beroemde Saint Paul's Cathedral in Londen.

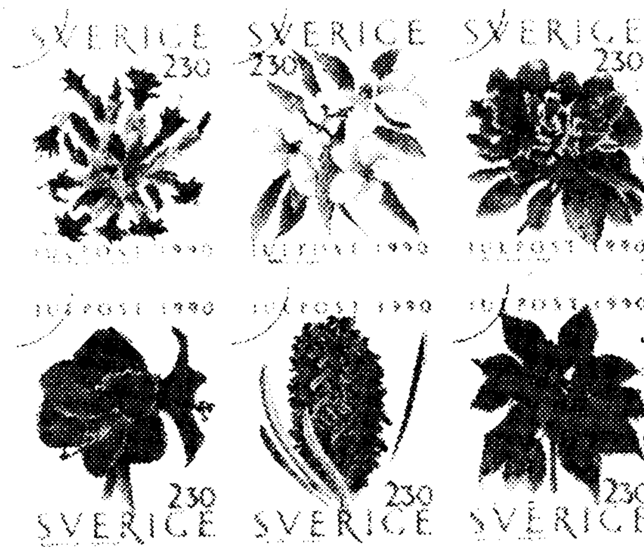
België beperkte zich tot één zegel (10 frank) voor de kerst- en nieuwjaars-correspondentie. Op het winterlandschap van Jozef Lucas

ontbreekt het kerkje niet. Luxemburg kent geen specifieke kerstzegels, maar geeft in het late najaar de 'Caritas'-zegels uit. De toeslagen op de zegels zijn — net als bij de kinderzegels het geval is — bestemd voor liefdadige instellingen. De zegels zouden overigens in de reeks kerstuitgiften niet misstaan. Er staan kapellen op afgebeeld in Vianden, Echternach, Grentzingen en Kaundorf (9+1, 12+2, 18+3 en 25 franc).

FLORA EN FAUNA

Sommige posterijen wijken helemaal af van de gebruikelijke kerstafbeeldingen. Ze brengen zegels uit met flora en fauna, maar drukken er wel op af dat het om 'Kerstzegels' gaat. Volgens de liefhebbers zijn dat onechte kerstuitgiften. Zweden presenteerde een speciaal kerst-

boekje met twaalf zegels (zes verschillende ontwerpen met echte kerstbloemen, zoals de kerstster en de kerstroos). Botswana in Afrika en Belize in Midden-Amerika kwamen ook met vier resp. zes zegels met louter bloemen. En dan is er ook nog het Kersteiland (Christmas Island) in de Indische Oceaan. Het eiland kwam met vier waarden (38, 43, 80 cents en 1.20 dollar) met voorbeelden van locale flora. Christmas Island dankt zijn naam aan de zeevaarder James Cook die in 1777 de archipel in de kerstnacht ontdekte. Het Kanaaleiland Guersney heeft — zoals elk jaar — weer een velletje kerstzegel in de omloop gebracht. De twaalf zegeltjes zijn dit maal bedrukt met vogelsoorten die in de wintertijd voorkomen.

'Brasilia in de kersttijd' heet de bijdrage van de Braziliaanse post aan de vele kerstuitgiften 1990. De stad bestaat dertig jaar. Daarom heeft de Braziliaanse post op

twee zegels van 15 cruzados nachtelijke opnamen van de stad afgedrukt. De eerste zegel toont een gigantische verlichte kerstboom. (voor kerstkalen-plaatjes onderweg).

VOORKEUR

Tot slot nog iets over de kerstzegels van Duitsland en de grote Engelstalige gebieden, zoals de Verenigde Staten, Canada en Australië. In de Verenigde Staten komen elk jaar twee kerstzegels uit. Een met een religieus en een met een profaan ontwerp. De consument kan zelf kiezen waaraan hij de voorkeur geeft. De zegel met religieus ontwerp (25 cents) toont dit maal de madonna met kind van Antonello, een schilderij uit de National Gallery.

Canada beeldde op vier kerstzegels werken van Canadese kunstenaars af. Op een van de zegels (45 cents) is het beeld 'moeder en kind' van de Inuit-Indiaan Lukta Qiatsuk afgebeeld. Australië beeldde op zegels van 38, 43 en 80 cents Australische diersoorten, zoals de koala en de possum af op ontwerpen die — alleen dankzij de kerststerren — gedachten aan het kerstfeest wekken. De prijs voor de aardigste kerstuitgifte mag in de categorie niet-religieuze ontwerpen — naar Duitsland gaan. De Duitse post liet haar keuze vallen op kunstnijverheid voorwerpen: vier beeldjes. De vier zegels (50+20, 60+30, 70+30 en 100+50 pfennig) hebben kleurrijke ontwerpen van onder meer gestileerde engeltjes.

VANDAAG het tweede katern van de AMIGOE KERSTEDITIE 1990. Hierin onder meer:

*** Een artikel van Victor Hafkamp over de lawine van kerstzegels die elke jaar weer verschijnen. Voor sommige mini-staatjes een welkome bron van inkomsten. Voor grotere landen een mooie gelegenheid om iets fraais te laten zien op het gebied van postzegelontwerpen. pag.2**

*** Casa Manita is een internaat voor de opvang en begeleiding van schoolgaande kinderen met opvoedingsproblemen. Over dit moeilijke maar dankbare werk sprak Nel Casimiri met directrice Lucy Martes en voorzitter van het bestuur Jules Tunk. pag.3**

*** Niets is zo boeiend als de zee. Altijd in beweging en vol geheimen. Nu eens kalm als een lammetje, dan weer woest als een ontembaar roofdier. Over de zee en zeelui gaat het verhaal 'De Wijding' van de Poolse schrijver Joseph Conrad, voor de Amigoe vertaald en bewerkt door Bart Bredero pag. 6**

*** Ernesto Rosenstand schreef voor de kerstkrant het verhaal 'E Companashi ku a bai'. Herinneringen aan het Aruba van vroeger en over tijden die veranderen. pag. 9.**

Lay out: Solange Isselt
Ontwerp voorpagina: Yvette Brandt
Eindredactie: Norbert Hendrikse

ORGANISATORISCHE VERANDERINGEN OP TIL
Lucy Martes: 'Met zeer hart laten we ze gaan'
Casa Manita wil geen internaatskinderen kweken

door
Nel Casimiri

'ALLES DRAAIT om de kinderen', zo begon het gesprek met Lucy Martes en Jules Tunk over Casa Manita, het kinderinternaat aan de Grenadiersweg. Lucy Martes is directrice van het kinderhuis en Jules Tunk is de voorzitter van het bestuur. Casa Manita is een particuliere instelling, die gesubsidieerd wordt door het eilandgebied Curacao. Er worden schoolgaande kinderen opgenomen met opvoedingsproblemen, kinderen die tijdelijk om sociaal-edukatieve redenen niet in hun eigen milieu kunnen worden opgevoed. Het is een internaat zowel voor jongens als voor meisjes, jongens van 4-9 jaar en meisjes van 4-17 jaar. Vroeger werden de pupillen bij Casa Manita aangemeld of geplaatst doordat er een enkelvoudige problematiek was ontstaan veelal buiten het kind zelf om. De ouders waren overleden of waren gescheiden, er was sprake van ziekte in het gezin of iets dergelijks. Het kind zelf functioneerde vrij normaal.

Thans is de reden voor plaatsing meestal een meervoudige problematiek van uit de hand gelopen situaties. Voorbeelden daarvan zijn gezinnen waarin alcohol of drugs een grote rol spelen, waar ook de kinderen bij betrokken raken. Daardoor komen er kinderen in Casa Manita terecht die geestelijk en/of lichamelijk verwaarloosd zijn, agressief gedrag vertonen, incestervaringen hebben gehad o.i.d. Deze groep jongeren met ieder hun eigen probleem vereist een andere aanpak en men kan niet meer volstaan met alleen opvang en verzorging. Het is noodzakelijk deze jongeren her op te voeden en te begeleiden. In zeer veel gevallen is er ook een behandeling nodig.

BEGRIP

Hoewel Casa Manita bij bijna iedereen op Curaçao een begrip is, is de betekenis van dat begrip vaak vaag en niet ingevuld. Over Casa Manita gaat dit interview met Lucy Martes en Jules Tunk.

'Alles draait om de kinderen. Alle vernieuwingen worden gedaan om het werk met de kinderen zo zinvol mogelijk te maken.'

Komen er vaak nieuwe kinderen?

'Neen, eigenlijk niet. Onze grootste wisselingen vinden plaats aan het eind en het begin van het nieuwe schooljaar. Op dat moment komen en vertrekken kinderen. In juni en juli vertrekken ze en met de start van het nieuwe schooljaar komen de nieuwe kinderen. Wij laten ze ongeacht de situatie thuis altijd hun schooljaar afmaken'.

En de kinderen die vertrokken zijn, ziet u ze nog wel eens terug?

Lucy Martes: 'Soms, meestal als er een aanleiding is, bijvoorbeeld als ze trouwen of kinderen krijgen. Maar ook kinderen die het hier heel erg vervelend vonden of met de pest in weg gingen, komen wel terug. Je ziet ze soms jaren niet meer en dan toch, na jaren, komen ze weer even op bezoek, om te vertellen hoe het gaat. Het verschil is dat we nu andere kinderen hebben. Als ze bij ons weggaan gaat het meestal niet goed met ze. En dan hebben ze ook niets te vertellen als ze terugkomen. De kinderen blijven nu ook veel langer dan vroeger in Casa Manita en ze gaan soms terug terwijl er geen oplossing voor ze is gevonden. Ze gaan weg omdat ze te oud worden of omdat ze het internaatsleven moe zijn geworden. Meestal horen we wel iets van ze. Nu hebben we zelfs een zoontje van een meisje dat zelf ook hier is geweest. Ja, ook voor verwaarlozing. De geschiedenis herhaalt zich.'

UPGRADING

Jules Tunk: 'Om de hulpverlening zo goed mogelijk te kunnen geven, zijn we bezig met een programma van upgrading van het personeel. Daarvoor hebben we een bijdrage gekregen van Sede Antias.'

Lucy Martes: 'Toen ik hier kwam bleek dat veel leidsters zich na hun oorspronkelijke opleiding niet verder ontwikkeld hadden in dit vak. Je moet bijblijven, alles wordt steeds complexer. Dat hebben we samen besproken en daarvoor hebben we die steun gekregen. De afgelopen maanden zijn er b.v. cursussen geweest over incest en verwaarlozing. Er wordt tegenwoordig veel meer van een persoon geëist. Daarom is een kinderbeschermingdiploma niet meer voldoende. De mensen zien dat zelf ook in en willen meer, maar hoe doen we dat? We hebben een upgrading programma gemaakt, maar dat is nog niet afgerond. In mei en oktober zijn er trainingen georganiseerd voor internaatswerkers met vragen als: Hoe is je houding? of: Wat zou je kunnen bieden? We proberen zo om de mensen een betere bagage te geven om hulp te kunnen geven. Maar het is niet voldoende, er dienen nog een aantal zaken te gebeuren.

Foto Ken Wong

LUCY MARTES met een aantal van 'haar' kindertjes.

Zo zijn bijvoorbeeld de groepen te groot. Er zitten nu 24 of 25 kinderen in een groep. Met alleen een zorgfunctie lukt dat wel. Maar het probleem ligt anders. De kinderen vragen meer, er is meer nodig. Met zulke grote groepen kun je de kinderen niet individueel begeleiden, noch ze de aandacht geven die nodig is. Als je een kind aandacht geeft, zijn er meteen 24 anderen die je geen aandacht kunt schenken. Om het geheel toch zo goed mogelijk te laten gaan, geef je de kinderen te veel verantwoordelijkheid, een verantwoordelijkheid die ze eigenlijk niet kunnen dragen.

Ze kunnen wel verantwoordelijkheid dragen als ze zelf de ruimte hebben, maar niet als ze zelf in de problemen zitten.'

Jules Tunk: 'Ik heb dat zelf ook geconstateerd toen ik een inventarisatierapport opstelde voor instellingen en hulpverlenende instanties in 1978. Eén van de grote problemen, behalve dan dat men het niet inziet, is de logistiek. Het is niet alleen een geld, hoewel meer subsidie natuurlijk meer personeel betekent. Casa Manita telt twee groepen van 24/25 kinderen.

Als we deze kinderen verdelen over vier groepen, zitten we met de ruimte. Dat is het grote probleem waarmee alle internaten, behalve het GOG, mee te maken hebben. Bij het GOG hebben ze groepen van 12 tot 14 kinderen. Zij hebben meer ruimte, meer middelen.'

Maar gaat het daar ook niet om andere kinderen? Dat zijn toch kinderen die in aanraking zijn geweest met justitie?

Lucy Martes: 'Het gaat om dezelfde kinderen. Wij hebben ook kinderen die hier door justitie geplaatst worden. Het is niet alleen een kwestie van geld. Het gaat ook om erkenning. Bij ons worden de problemen niet als zodanig erkend. Straks als de kinderen van ons in de gevangenis terechtkomen, worden ze wel erkend. De mensen weten niet wat ze creëren! We kweken een generatie die moeilijk zal worden. En als je er nu wat geld insteekt...'

Jules Tunk: 'Er zitten op de MAVO's en HAVO's maar weinig jongeren die in de sociale vakken verder willen studeren. We hebben laatst iemand in dienst genomen die hier verder gevormd kan worden en later de MBO-opleiding kan gaan volgen als die weer van start gaat. Maar er is weinig interesse vergeleken bij de jaren 70/72 toen de Sociale Academies overstelpt werden met leerlingen. Als we nu iemand vinden met een MBO-diploma zullen we zo snel mogelijk proberen die in dienst te nemen, snel, anders pakken de andere internaten hem of haar weg.'

GROOT VERLOOP

Lucy Martes: 'Er is bij alle internaten een groot verloop in personeel. Dat gaat soms om persoonlijke redenen, maar de druk is te groot. Er wordt zoveel geëist van de groepswerker en de betaling is ook niet om over naar huis te schrijven. Je eist zoveel van ze. Vaak willen ze het opgeven, maar dan proberen ze het toch weer en weer.'

Jules Tunk: 'Een manier om de druk wat te verlichten is de structuur en de faciliteiten beter te maken. Als dat lukt, krijg je al andere resultaten.'

Lucy Martes is nu bijna drie jaar directrice van Casa Manita. Zij heeft dertien jaar in Nederland gewoond. Daar heeft zij eerst maatschappelijk werk gestudeerd en daarna haar VO-opleiding gedaan. Tenslotte keerde zij naar Curaçao terug. Eerst vond zij geen werk, maar na twee maanden kon zij aan de slag bij San Fernando. Na een jaar bij San Fernando, is zij naar Casa Manita verhuisd. In Nederland werkte zij ook in een tehuis.

Lucy Martes: 'Toen ik er pas was, waren alle kinderen door de week hier en ze gingen elke vrijdag naar huis en kwamen zondags terug. Maar wat ik merkte was dat, weer door de verandering van de problematiek, het niet goed werkte. We moesten iedere maandag weer opnieuw beginnen. Dan maar liever de kinderen hier houden. Vorig jaar november zijn we begonnen met een weekendgroep. Dat zijn kinderen die hier wonen en maar één keer in de maand verplicht naar huis gaan of naar een pleeggezin. Dat doe ik omdat ik wil dat deze kinderen tenminste één keer per maand kunnen 'proeven' wat een normale gezinssituatie is. Een inter-

Vervolg op pag. 4

Vervolg van pag. 3

naat is een internaat, het is niet echt.'

INTERNAATSKIND

'Als je dat niet doet, krijg je helemaal van die internaatskinderen, die alleen het wij kennen, het ons. Niets is van mij, er bestaat geen ik. Dat merk je vaak. In een internaat is geen ruimte voor individualiteit. Toch is dat wel nodig. Ze missen al zo veel dingen die wij ze niet kunnen geven. Anderszijds kunnen wij ook iets voor de kinderen doen. Wij leggen de nadruk op zoveel mogelijk onderwijs. Elk kind moet naar school! Daarnaast is er een verplicht huiswerkuurtje. We proberen het onderste uit de kan te halen. Veel van onze kinderen zitten echter met een achterstand, ze gaan naar scholen voor moeilijk of zeer moeilijk lerende kinderen, naar de huishoudschool en het beroepsonderwijs. Van de vijftig kinderen gaan er maar twee naar de MAVO. Zelf denk ik dat de kinderen thuis nooit voldoende zijn gestimuleerd en die achterstand kun je, denk ik, niet meer inhalen. Ook het peil van het onderwijs is laag en daalt nog steeds. Toch is, gezien de achtergrond van de kinderen, onderwijs hun enige redding.'

Maar u organiseert ook andere activiteiten voor de kinderen?

'Ja, er is een activiteitenagenda. Ze krijgen dansles en zwemles. Er worden kooklessen gegeven en handenarbeid. We doen aan sport, voorlichtingsactiviteiten, er worden groepsgesprekken gehouden en natuurlijk vieren we carnaval en kerst e.d. Dat vinden ze heel leuk. Maar daar gaat het niet alleen om. Hun dagen zijn daardoor gestructureerd. Ze leren zich aan afspraken te houden en op tijd te komen. Naar mijn mening worden dit de werkelozen van Curaçao of in ieder geval de groep met de laagste inkomens. We leren ze iets met hun tijd te doen. Nu leren ze pastechi's te maken en dat is leuk. Maar straks kunnen ze ze maken om te verkopen. Ze zitten op naailes. Als ze nu een rok voor zichzelf leren maken, is dat leuk. Later kunnen ze de kleding van hun eigen kinderen maken. Dat merken ze nu niet. We zijn voor onze aktiviteiten wel afhankelijk van het geld van anderen en als het op is, is het op. Er is geen continuïteit.'

Jules Tunk: 'De operationele kosten en de personeelskosten worden gesubsidieerd. De rest niet. Als bestuurslid ben ik een professionele bedelaar geworden. Vorig jaar zei Lucy bijvoorbeeld dat ze zo graag eens met de kinderen naar Bonaire zou gaan. Dat leek ons onmogelijk, maar het is ons gelukt. De meeste kinderen zaten voor het eerst van hun leven in een vliegtuig en voor de meesten was het ook voor het eerst dat ze op vakantie gingen. Als we ergens geen subsidie voor krijgen, moet het bestuur zorgen dat het geld er komt. Zo is er bijvoorbeeld een nieuw gasfornuis nodig. Dat geld is nu binnen. Maar we moeten ook nieuwe meubelen hebben. Casa Manita staat goed aangeschreven bij onze gemeenschap. Ik heb nog nooit nee te horen gekregen bij het bedrijfsleven. Natuurlijk is het niet altijd zoveel als we zouden willen, maar er komt nooit een nee. Soms kunnen we een cadeautje teruggeven, b.v. iets wat de kinderen gemaakt hebben. Dat vinden ze leuk. We zeggen ook altijd aan de gevers wat we met het geld gedaan hebben en ook wat we gedaan hebben om de onkosten te dekken, wat gebruikt is voor het personeel, de leidsters e.d. We zijn erg afhankelijk van donaties, ook wat betreft kleding. Als we een kerst- of sinterklaasviering hebben, doen de service clubs fantastisch werk. Wat dat betreft hebben we niet te klagen. We staan echt hoog aangeschreven en we hopen dat dat zo blijft.'

Krijgt u ook subsidie van Sede Antias?

Jules Tunk: 'Als we een bepaald project indienen en het wordt positief beoordeeld door Sede Antias, kunnen zij bijdragen. Een van onze agendapunten voor het komende jaar is iets te doen voor meisjes van 16 jaar en ouder. Dat is een project. Als kinderen bij ons 14, 15, 16 jaar oud worden, hebben ze de deadline bereikt en moeten ze weg. Eigenlijk moeten ze dan naar Huize Rose Pelletier, maar dat heeft maar 24 plaatsen en zit al jaren vol. Hier achter Casa Manita is nog een braakliggend stuk terrein, dat bij het huis hoort. Daar willen we een tuinproject beginnen, maar er is genoeg ruimte om iets op te zetten voor de oudere meisjes. Dat terrein zou dan onze bijdrage zijn. Misschien is het mogelijk iets op te zetten samen met de Dienst Sociale Zaken.'

Lucy Martes: 'Het is zeer frustrerend voor de mensen in het veld. Met een zeer hart laat je de kinderen weggaan, terwijl er ruimte is voor een doorgangshuis naar de maatschappij. De kinderen gaan weg als ze 14 of 16 jaar oud zijn. Dat hangt af van hun gedrag. Soms zijn ze nog te handhaven, soms ook niet. We kunnen ze niet veel vrijheid verlenen, we zijn meer een tehuis voor kleinere kinderen. Oudere meisjes hebben een andere aanpak nodig. Vroeger konden ze naar Rose Pelletier, maar dat is vol. De doorstroming is maar heel beperkt, dus moeten ze naar huis. Maar ze kunnen eigenlijk niet naar huis terug. Daar hebben ze niets te zoeken. Ze moeten naar een doorgangshuis, waar ze kunnen leren zelfstandig te worden.'

Jules Tunk: 'Samen met de FKP moet het mogelijk zijn éénpersoonshuishoudinkjes te bouwen, waar de meisjes eraan gewend raken zelfstandig te leven. We moeten ze begeleiden naar de volwassenheid. Dan hoeven ze als ze daar wonen ook niet meer persé naar school, maar zouden ze werk kunnen gaan zoeken.'

Lucy Martes: 'De bedoeling van een internaat is dat de kinderen na een poosje terug kunnen naar huis. Nu blijkt het internaat echter als oplossing gebruikt te worden. Aan de thuissituatie gebeurt niets. Die blijft hetzelfde of wordt zelfs erger. Er is een maatschappelijk werkster die de intern/extern contacten moet verzorgen. De plaatsingscommissie, maatschappelijk werk en sociale zaken plaatsen het kind in een internaat met de bedoeling verder te werken met het gezin totdat het kind terug kan. Dat nu gebeurt niet. Daar is geen mankracht voor. En de kinderen ervaren het als: 'Ik ben de schuldige, want ik moest eruit'. Dat is niet zo, maar zij moesten eruit en de ouders vertellen niet waarom ze weg moesten.'

Foto Ken Wong

JULES TUNK

ONTWIKKELING

Er is nog een nieuwe ontwikkeling gaande. Casa Manita kent nu ook mannelijk personeel.

Jules Tunk: 'Het idee van mannelijk personeel leeft al veel langer bij me, maar eerst had Casa Manita een zeer conservatief bestuur. Nu ik in het bestuur zit, is een van mijn eerste activiteiten geweest dit voorstel naar voren te brengen en het werd aangenomen. Het is voor het eerst in de historie dat er mannelijk personeel in dienst werd genomen. Voor de leidsters is dat ook een hele ervaring. We hebben een selectieprocedure gevolgd om het juiste personeel te krijgen. Daarvan zijn er drie aangenomen. Van die drie zijn er twee weer teruggegaan naar San Fernando. Die vonden het eerst wel interessant, maar later wilden ze toch weer liever met jongens werken. Eén is gebleven en dat gaat heel goed. We verwachten van de mannelijke leider net zoveel als van de leidsters, hij moet net zo goed onderbroeken vouwen of het ontbijt klaarmaken als zij.'

Lucy Martes: 'Toch is het wel moeilijk. Mannen hebben niet zo'n goed overzicht. Een vrouw is gewend honderd dingen tegelijk te zien.'

Jules Tunk: 'Een vaderfiguur is belangrijk.'

Lucy Martes: 'Ja, het is belangrijk voor de kinderen dat ze zich kunnen identificeren met gewone mannen. En ook voor pubers is het belangrijk. Ze moeten kunnen oefenen.' Ze stellen hem ook vragen over jongens en meisjeszaken. De tieners van ons zijn er echt mee bezig: 'Menen mannen het echt als ze zeggen, dat....' Het is ook goed voor meisjes die moeilijkheden hadden met mannen.'

Jules Tunk: 'Als ze niet in contact komen met mannelijke personen worden de dingen opgekropt en later worden het frustraties.' en hij vervolgt: Alles bij elkaar is het hier een gezellige tent'

Lucy Martes: 'We hebben een prima sfeer onderling. Er wordt veel geholpen en er wordt veel gelachen. Dat is ook nodig om het aan kunnen.'

COÖRDINATOR

Een ander nieuw fenomeen [...] de pedagogisch coördinat[...] die sinds kort in dienst is va[...] Casa Manita. Dat leek ee[...] onmogelijk, door de pers[...] neelsstop, maar omdat er e[...] oude formatieplaats v[...] kwam, kon zij komen. Ook [...] organisatorisch terrein zijn v[...] anderingen op til. [...] besturen van alle interna[...] samen zijn bezig een federa[...] op te richten om hun kracht[...] te bundelen. Tot nu to[...] bleven de contacten bepe[...] tot een enkel overleg als [...] b.v. een kind overgeplaat[...] moest worden. De federa[...] zal eerst op eilandelijk nive[...] plaatsvinden, maar Luc[...] Martes dringt al aan op land[...] lijk niveau. Er komen [...] kinderen van Sint Maa[...] naar Casa Manita.

Jules Tunk begon [...] carrière op de sociale [...] demie, werkte bij de voog[...] raad en werd directeur [...] het internaat van de zeeva[...] school. Maar hij belandde [...] de politiek en werd p.r.- fu[...] tionaris. Dat beviel hem [...] goed, dat hij zijn loopba[...] keerde en naar de Verenig[...] Staten ging om public re[...] tions en bedrijfskunde te st[...] deren. Nu werkt hij bij FIA[...] (Foreign Investment Agenc[...] Maar het bloed kruipt wa[...] het niet gaan kan. Hij is we[...] terug op zijn oude plek, zij[...] nu als voorzitter van het be[...] tuur. Het is een wisselw[...] king, de kinderen hebben he[...] nodig, en hij de kindere[...] Want zoals Lucy Martes z[...] 'Alles draait om de kinderen[...]

Kerk in Rusland niet kapot te krijgen

Sovjet Unie is de grootste christelijke natie ter wereld

= door Henk de Beijer =

IEDEREEN die ook maar een greintje belangstelling heeft voor datgene wat buiten zijn eigen leefwereld ligt, kent de prachtige torens van de 'Wasili Blazjeni' of Basilius kathedraal op het Rode Plein in Moskou, op een steenworp afstand van de muren van het Kremlin. Ikzelf heb er in 1970 prachtige dia's van gemaakt, waarop de bollen, die zo uit hout gesneden lijken, tegen de fel[...]e zomer hemel van Moskou afsteken. Er binnen in [...]aar weinig te zien. Het was een museum, toen al [...]vijftig jaar een van de zeer vele museums, die men [...] de grote steden van Rusland en de Oekraine kon [...]ijken.

[O]nze Intourist gids, een [...]te kommunistische pro[pag]andiste èn atheïste, ver[tel]de het verhaal van de [...] van het monument [...]christelijke geloofsbele[...]. Het was gebouwd door [...]e broers, in opdracht van [Tsa]ar Iwan de Verschrikke[lijk]e (16e eeuw). Zij waren [...]huis uit timmerlieden [...]de stenen bouw mate[ria]len op dezelfde manier [pr]obeerden te bewerken als [...] met hout gewend waren. [Toe]n het schitterende bouw[wer]k af was, vroeg de Tsaar [...]nog zo'n kerk konden [...]en. Op hun bevesti[gend]e antwoord liet hij hen [...]en uitsteken, omdat hij [...]wenste dat er ergens in [...]rijk nog zo'n wonder [...]architectuur zou ver[...].

Op zondag 14 oktober [...] zeventig jaar [...] [kath]edraal door de Bolsje[wike]n was gesloten als gods[...] om het om te vormen [tot] een onaantrekkelijke [m]useum, klonken er voor [het] eerst weer de schitte[ren]de byzantijnse gezangen [va]n de Russisch Orthodoxe [...] niet alleen binnen de [mur]en maar ook er buiten, [via lu]idsprekers. De Basilius [kath]edraal, met zijn prach[tige] torens en torentjes, is [terug]gegeven aan de kerk. [Voor] wie er in heeft gestaan, [en o]ok de mooie, wat primi[tief a]andoende ikonostasen [heeft] bewonderd, is dit een [histo]rische dag zonder [...]a, temeer daar het ook [de da]g is waarop aan Mik[hail] Gorbatsjov de Nobel [prijs] voor de vrede is toege[kend]. Ik heb nog niet [geho]ord of ook de Paulua [kath]edraal van Leningrad [...] is hersteld als kerk.

[W]aarschijnlijk wel, maar [de] westelijke nieuwsmedia [hebb]en meer aandacht voor [...]tisering van het ekono[mi]sch potentiëel dan voor [de] wederopbloei van het [christ]endom in de Sovjet [...].

[We] keken vanuit onze hotel[kam]er iedere avond uit op [de g]roen verlichte koepel [van] de Paulus kathedraal in [de sta]d van Tsaar Peter de [Grote]. Ook dat is een monu[ment]aal bouwwerk, van [binne]n veel mooier dan de [Basi]lius kathedraal in [Mosk]ou. Er hing, vanuit het [...]gewelf een zware bal [aan] een lange kabel in, die [cons]tant heel licht rond [draai]de, als gevolg van de [draaiin]g van de aarde en de [ikon]ostasen waren veel kleur[rijker] door de schittering [van d]e marmeren vloeren en [...].

[...] Intourist[gids] in [Moskou], Margareta, was een [vrouw] van in de veertig, die [vloei]end Nederlands sprak, [...] woord [...] -Reva[...] dat zij altijd op zijn [...]ach uitsprak. Ons [...] Lena Jemeljanova, in [Lenin]grad, was een meisje [van no]g geen twintig jaar, [die] Duits sprak, en geen [mom]ent ook maar één woord communistische propaganda over haar lippen liet komen. In tegendeel. Ze stond zeer open voor wat wij te vertellen hadden.

'DER LIBER HERRGOTT'

De kerk in Rusland was ook toen niet dood, ondanks dat Margareta beweerde dat er alleen nog maar wat oudere mensen die niet goed bij hun hoofd waren, gelovig waren. In Moskou liepen we een keer een gebouw binnen, waar we werden tegen gehouden door een orthodoxe monnik, in habijt, die ons probeerde duidelijk te maken dat er binnen een kerkdienst aan de gang was. Op de vraag aan Lena in Leningrad hoeveel kerken er nog open waren, gaf zij onmiddellijk het exacte antwoord: 'Veertig orthodoxe, twee [...] moskee'.

Voor een stad als Leningrad was dat niet veel, maar veel meer dan wij verwacht hadden. Toen zij de derde dag van ons bezoek bij ons hotel aan kwam zonder stem, zei ze op fluistertoon: *'Ich hoffe der Liber Herrgot wird mir bald meine Stimme zurck geben.'* (=Ik hoop dat Onze Lieve Heer mij gauw mijn stem teruggeeft.). Wij hebben de Lieve Heer een handje geholpen met wat zuigtabletten, die wij bij ons hadden.

We hebben haar, terug van onze reis naar het atheïstische bolwerk een foto van haarzelf en wat nylonkousen gestuurd, die in de Sovjet Unie niet te krijgen waren. Aan Margareta dachten we niet eens. Ik kan me niet herinneren of ik haar wel op de foto vereeuwigd had.

Margareta was nogal boos op mijn vrouw en mij, omdat wij weigerden mee te gaan schuifelen langs het lijk van Lenin in zijn mausoleum onder de buur van het Kremlin. Ik had geen zin mijn foto appatatuur in de hotelkamer achter te laten en meenemen was verboden. Bovendien zei ik botweg dat ik niet geïnteresseerd was in pseudo religie. Want dat was de Lenin verering. In plaats daarvan gingen mijn vrouw en ik naar het warenhuis Goem ook op het Rode Plein en kregen daarbij nog een kleine parade te zien bij het wisselen van de wacht voor het Lenin Mausoleum.

De kerk in de Sovjet Unie is alles behalve dood. Zeventig jaar atheïstische propaganda en opvoeding hebben het geloof niet kunnen uitroeien. Er is al weer een nieuwe kathedraal gebouwd in Moskou, die in de volksmond de naam *'Perestrojka kathedraal'* heeft gekregen, omdat het het eerste kerkgebouw was, dat nieuw gebouwd kon worden in zeventig jaar tijds, dankzij de *perestrojka* en *glasnost* politiek van Mikhail Gorbatsjov. Wat ook het effect moge zijn van Gorbatsjovs economische politiek, hij zal ook in de analen van het christendom geboekstaafd worden als de man die de kerkdeuren weer open wierp.

Het intrigerende 'Grottenklooster' bij Kiev (de hoofdstad van de Oekraine) is teruggegeven aan de monikken die eruit verbannen waren en de jaarlijkse manifestaties op 15 juni bij het machtige beeld van de kruisdragende Wladimir in het heuvelland net buiten Kiev, ter herdenking van: 'De doop van de rus' hebben weer plaats en trekken enorme groepen gelovigen, waaronder zeer vele jongeren. Wladimir de Grote was de tiende eeuwse grootvorst van Kiev, die zich liet dopen en zijn volk liet kerstenen vanuit Byzantië en die daarom als heilige wordt vereerd.

DE DOOP VAN DE RUS

De bekering van Rusland is opnieuw een feit tien eeuwen na de eerste dopeling. Het tiende eeuwfeest van de eerste kerstening van het Slavische rijk werd vorig jaar groots gevierd, zowel in Moskou met vele buitenlandse gasten, als in Kiev, waar duizenden mensen bijeengekomen waren om de doop van de Rus te herdenken en een stortbui over zich heen kregen die zij ervoeren als een wederdoop.

De beroemde Basilius-kathedraal in Moskou met op de foto koningin Beatrix en prins Claus tijdens een bezoek aan de hoofdstad van de Sovjetunie.

Als we even de Russische Federale Sovjet Republiek, De Oekraine en Wit Rusland, samen de Moldavië, Georgië en Armenië afscheiden van de andere, voornamelijk mohammedaanse republieken als Azerbeidjan, Oesbekistan, Kirchizië, Kazakhstan en Turkmenistan, hebben we te maken met verreweg het grootste christelijke land ter wereld, dat zich uitstrekt van zijn westelijke grenzen met de Baltische staten, Polen, Tsjechoslowakije, Roemenië en Bulgarije tot aan de Japanse zee bij Wladiwostok. Men bedenke wel: een treinreis van Moskou naar Wladiwostok met de Trans Siberië express duurt zes dagen!

Die Christelijke natie grenst in het westen aan andere christelijke naties: de Baltische staten, in hoofdzaak katholiek, evenals Polen en voor een groot deel Tsjechoslowakije. Roemenië en Bulgarije zijn voornamelijk Orthodox (in Roemenië geünieerd met Rome), en dus zeer christelijk. Als de Russisch Orthodoxe kerk ook nog in staat zal blijken te zijn zichzelf innerlijk te vernieuwen en zich los te maken van zijn zucht naar een status als Staatskerk, kan de christelijke vernieuwing aan het eind van de twintigste eeuw wel eens een grotere omwenteling teweeg brengen dan de christelijke vernieuwers in West Europa zich ooit hebben kunnen dromen.

Piere Teilhard de Chardin, die de ontwikkelingen in het communistische blok nauwlettend volgde, niet alleen omdat het dialektisch materialisme op vele punten overeenkwam met zijn eigen overtuigingen, maar ook omdat hij heel helder inzag dat het basis streven naar collectivisatie door het Marxisme van levensbelang was voor de mensheid, heeft in meerdere van zijn geschriften voorspeld, dat ergens op hun weg naar een betere toekomst voor de mens de christen en de marxist elkander zouden ontmoeten om samen verder te gaan, niet langer de eerste op zoek naar een vertikale weg recht omhoog, noch de tweede op louter een horizontale weg recht vooruit, maar samen op een diagonale weg, omhoog en vooruit.

Het heeft er alle schijn van dat de handreiking al tot stand is gekomen. Voor het eerst sprak een Sovjet leider persoonlijk met een paus en het meest merkwaardige (geschiedkundig toeval?) was, dat zij dat volledig onder vier ogen konden doen, omdat de betrokken paus vloeiend Russisch sprak. De beide mannen namen afscheid van elkaar als vrienden, zoals jaren eerder Teilhard de Chardin — als diep religieus christen — een warme vriendschapsrelatie aanknoopte met Sir Julian Huxley — een overtuigd agnosticus, telg uit een beroemd Brits geslacht van geleerde agnostici.

Het verzet tegen de godsdienst door het Marxisme kan, filosofisch gezien een grote misser zijn geweest, in zijn historische kontekst was het uitermate begrijpelijk, aangezien het juist de kerken waren die zich met hand en tand verzetten tegen een materialistisch (in filosofische zin wel te verstaan) benadering van de werkelijkheid. Daar kwam nog bij de reactie tegen de 'belerende' domhouderij van het gelovige kerkvolk, dat werd voorgehouden dat het lijden en de verdrukking het kruis was, dat de mens te dragen had om zijn zaligheid te verwerven.

Het marxisme wilde lotsverbetering van de mens, op basis van een materialistische filosofie die ook Teilhard de Chardin uiterst sterk aansprak. Hij noemt zichzelf bij herhaling een pure materialist, d.w.z. dat er voor hem geen onderscheid tussen geest en materie bestaat, dus ook geen tweedeling van de mens in ziel en lichaam. Alleen wierp het marxisme met het badwater ook het kind overboord en het heeft er alle schijn van dat althans de leidende Sovjet ideologen dat nu eindelijk hebben ingezien en hun weg hebben verlegd met een handreiking aan het christendom.

Men moet alleen vrezen dat de kapitalistische krachten uit Noord Amerika alles in het werk zullen stellen om de ommezwaai naar hun hand te zetten teneinde ook aan de honderden miljoenen Sovjet burgers miljarden te gaan verdienen, zonder enig ander doel dan de zelfverrijking van het moment. Wij mogen hopen en bidden dat de Sovjetleiders meer hersens zullen hebben dan zich daartoe te laten verleiden. Hun colectiviserings moloch van boven af moet radikaal omgekeerd worden, niet naar een individualistische samenleving volgens Amerikaans model, maar naar een colectivisatie van de basis af omhoog, waarover een hele verhandeling op zich kan worden geschreven.

Wat het christendom zal moeten begrijpen, wil de handreiking inderdaad het succes hebben, dat Teilhard ervan verwachtte, is, dat ook daar die omkering noodzakelijk is. De 'belerende kerk' moet een 'lerende kerk' worden, die mensen opvoedt tot zelfstandige individuen, die bereid en in staat zijn in vrijheid persoonlijk verantwoordelijkheid te aanvaarden voor zichzelf en de ander, vooral ook voor hun persoonlijke Gods beleving. Als de kerken daar niet toe komen en blijven trachten de geloofsgemeenschappen in een collectief keurslijf te dwingen waarin eigen verantwoordelijkheid wordt onderdrukt, waarin 'belerende' geestelijke leiders niet alleen geen respons krijgen, maar ze ook niet dulden, zal de kerken hetzelfde lot beschoren zijn als het atheïstisch marxisme in het Sovjet blok: uiteindelijk en onomkeerbaar falen!

De Wijding: g
voor een rega

HET MEEST VERBAZINGWEKKENDE geheim van de zee is haar ontstellende en alles ontluisterende wreedheid. De diepe dreiging van deze wreedheid onderging ik voor het eerst en blijvend vele jaren geleden, midden op de Atlantische oceaan, toen wij, met een klein volschip van zo'n zevenhonderd ton en op weg naar de West, de bemanning oppikten van een Deense brik op terugreis vanuit de Caribbean.

Het was één van die zeldzame dagen dat de macht van de zee teder kan overkomen; zoals een sterke man een enkele keer zijn zachtheid kan tonen in een ogenblik van stille intimiteit. Een ijle, zilverkleurige mist omhulde in serene pracht het schaduwloze licht van een half verborgen zon, waardoor de hemel minder ver en de oceaan minder wijd leek. Bij het opgaan van de zon ontwaardden wij vaag een zwarte stip naar het Westen, hoog hangend in de leegte achter een golvende sluier van blauw, zilveren tule, die nu en dan bewoog op de zelfde koelte die ook ons schip langzaam voorwaarts dreef. De vredigheid van de betoverende ochtend doordrong ons zo diep en was zo onbesmet, dat elk luid uitgesproken woord het geheim zou kunnen schaden, dat verborgen ligt daar waar lucht en zee samen komen. Daarom hielden wij onze stemmen in.

= door Bart Bredero =

'Een volgelopen wrak denk ik, mijnheer', zei de tweede stuurman zachtjes toen hij uit de mast naar beneden klom met de verrekijker in een hoes over zijn schouder. Zonder antwoord te geven, gebaarde de kapitein de roerganger op die stip aan te houden. Enige tijd daarna zagen wij een korte gesplinterde stomp uit het voorschip op steken; dat was alles wat overbleef van de overboord geslagen masten.

De kapitein was juist begonnen de eerste stuurman, op gedempte toon het gevaar dat deze wrakken oproepen, uit te leggen en vooral het gevaar van een ontmoeting met zo'n wrak 's nachts, toen de man vooruit luidkeels uitschreeuwde: 'Er zijn mensen aan boord, mijnheer. Ik kan ze zien'. Die stem klonk zo vreemd, zo van buiten af, als een stem die nog nooit op het schip geklonken had; de schrikaanjagende stem van een aanstormende onbekende. Die stem was tevens het teken voor een plotseling algemeen lawaai en verwarde uitroepen. De wacht te kooi stoof als één man het voordek op; de kok schoot uit de kombuis met de koekepan in de hand. Iedereen zag de arme drommels nu ook. Zij waren er wis en waarachtig.

TAAIE STROOP

Opeens leek ons schip, dat terecht bekend stond als zonder haar gelijke in snelheid bij weinig wind, de kracht om vooruit te komen te verliezen; alsof de zee een taaie stroop was geworden die aan haar huid kleefde. Wat echter gebeurde was, dat de wispelturigheid van de wind, de onafscheidelijke en moeilijk te gerieven metgezel van een schip onder weg, juist op dat moment besloot ons schip zo zacht te beademen alsof het een slapend kind was. Het lawaai van onze opwinding verstomde tot verlegenheid en ons levendige schip, befaamd om altijd het roer te volgen zolang er genoeg wind was om ook maar een veertje te doen opwaaien, dreef onmachtig, stil en wit als een spook naar haar toegetakelde zuster, die op punt van sterven stond in het heiïge zonlicht van een kalme dag op zee.

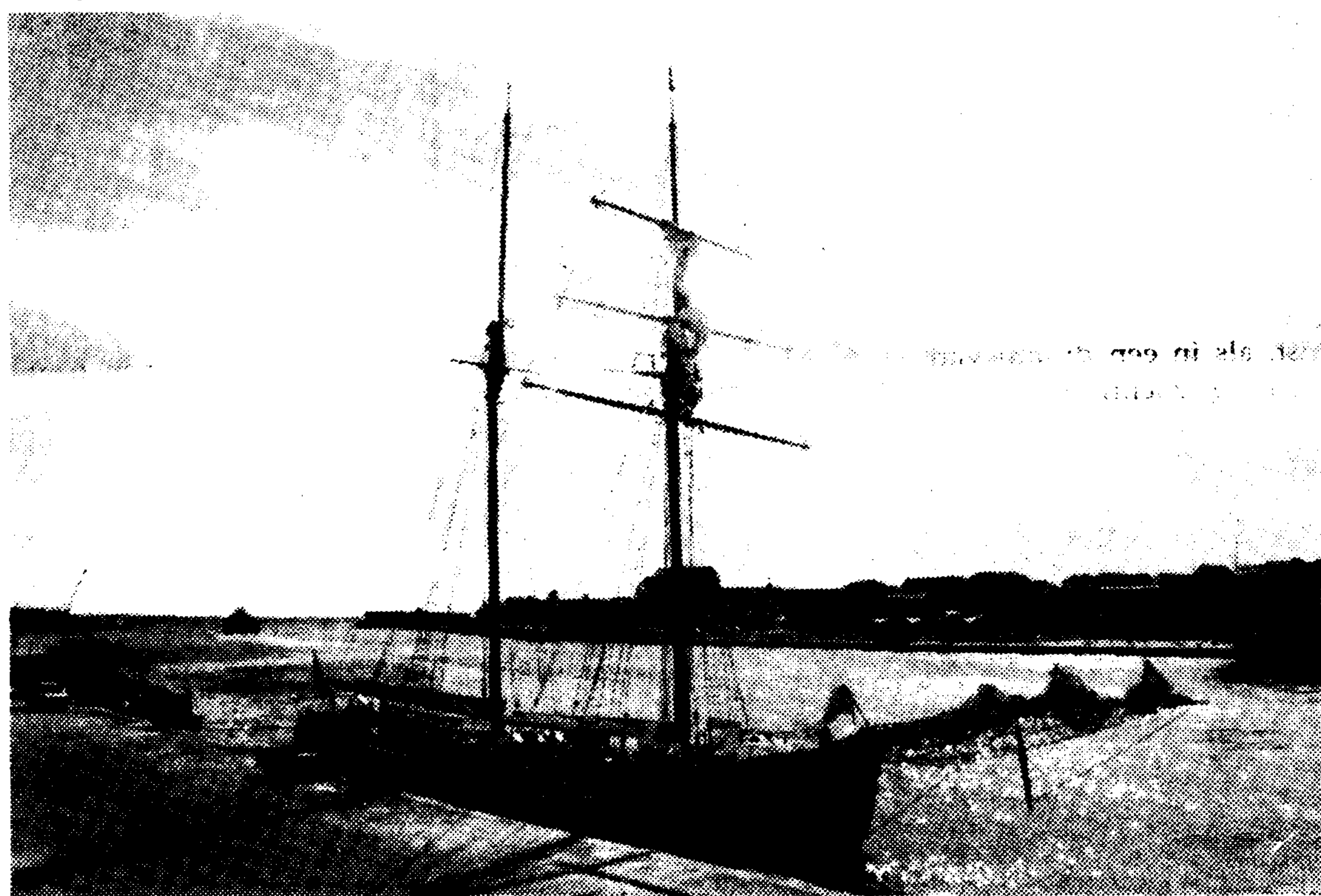
Met de verrekijker tegen de ogen geplakt zei de kapitein aarzelend: 'Zij zwaaien naar ons met iets vanaf het achterschip'. Hij legde de kijker met een bruusk gebaar op het deklicht en begon verbeten te ijsberen over het achterschip. 'Een vlag of een hemd', riep hij geprikkeld uit. 'Ik kan het niet zien... Eén of ander vod'. Hij liep nog enkele keren op en neer en tuurde nu en dan over de verschansing om te zien hoe snel wij gingen. Zijn verbeten stappen klonken duidelijk door de stilte rondom ons schip, terwijl de bemanning, allen dezelfde kant opkijkend, zich besluiteloos scheen te verliezen in een onbeweeglijk staren in de verte.

'Dat wordt niks zo', riep de Ouwe plotseling. 'Laat de boten neer, onmiddellijk! Strijk de boten'. Vóór dat ik in mijn boot sprong, voor het eerst als stuurman van een scheepsboot!, nam de kapitein mij apart. Als zijnde nog een jong broekie, weliswaar met enige ervaring, gaf hij mij toch een waarschuwing mee. 'Pas op, als je langszij komt, dat ze je niet meetrekt. Begrijp je, jongeman?' Hij mompelde deze woorden vertrouwelijk, zodat geen van de mannen aan de vallen ons kon horen. Zijn woorden sloegen door mijn jeugdig en enthousiast gemoed als een steen door een glasruit. 'Stel je voor, alsof iemand in een noodgeval als dit ook maar kon denken aan gevaar voor zich zelf', riep ik verontwaardigd in mij zelf uit en ik voelde mij kwaad worden over zoveel voorzichtigheid waar het om mensenlevens ging.

HARDE LESSEN

Het vergt veel harde lessen om een echte zeeman te worden en ik kreeg mijn antwoord lik op stuk. Met één scherp onderzoekende blik scheen mijn ervaren gezagvoerder mijn onstuimige gedachten op mijn gezicht af te lezen. 'Jij gaat er op uit om levens te redden, niet om je bemanning voor noppes te verdrinken', snauwde hij streng in mijn oor. Maar toen wij afduwden, leunde hij breed over de verschansing en riep luid: 'Mannen, alles rust nu in de kracht van jullie armen. Roei voor je leven!'

Wij maakten er een wedstrijd van en ik had nooit kunnen geloven dat een ploeg van gewoon koopvaardijvolk zoveel gericht geweld in de regelmatige en harde zwaai van hun halen kon leggen. De felle schreeuwen van de stuurlieden: 'Haal dóóór, hei hoh! Haal dóóór, hei hoh, schalden over het stille, zondoordrengde water. De mannen gaven alles, wel drie kwartier lang. De kolken van de riembladen trokken diepe schuimputten in de kome deining en dreven als omgekeerde puntmutsen tot ver achter de boten.

Een zeiljacht in de haven van Curaçao anno 1990

Wat onze kapitein al duidelijk had gezien, vóór dat wij het schip achter ons lieten, drong nu pas goed tot mij door. Het slagen van onze onderneming leek mij, opeens, als aan een zijden draadje boven de diepe afgrond van het kille, onpeilbare water te hangen, het water dat zijn doden niet prijs geeft vóór de Dag des Oordeels. Aan dat draadje hing, bij wijze van spreken, niet alleen het leven van de mannen op het wrak, maar ook dat van de mannen in de boten. Het wrak van de brik was zeker groot genoeg om, wanneer het in de diepte zou weg glijden als wij langszij waren, ook onze boten mee te trekken.

Dit inzicht maakte deze redding voor mij tot een wedstrijd van twee scheepsboten tegen de Dood met het leven van twaalf schipbreukelingen en achttien mannen in de boten als inzet en de Dood had een ruime voorsprong. Toch was er geen ogenblik enigerlei aarzeling in ons; de opwinding, maar vooral de absolute noodzaak van de redding had ons te pakken. Wij bleven vechten om elke seconde.

Van verre zagen wij de bemanning van de brik aan de pompen -steeds maar pompen op dat stukke wrak, dat al zo diep stak in de lange, lage deining waarover onze boten, zonder enige hinder voor hun snelheid, rezen en daalden, dat het water al reikte tot de verschansing van het wrak en nipte aan de einden van het gebroken tuig dat onder de kale boegspriet heen en weer slingerde.

REGATTA MET DOOD

Al hadden wij het gewild, dan hadden wij geen betere dag voor deze regatta met de Dood kunnen uit kiezen, zelfs al hadden wij de vrije keus gehad uit alle dagen die zijn gekomen over de eenzame worstelingen van schepen met de zee sinds de eerste Viking zwervers westwaards tegen de golven van de Atlantische oceaan stuurden. In het rustige, gladde water pakten de riemen voluit; geen slag werd gemist. De mannen hijgden en zwoegden om het aanhoudende ritme door te zetten; de stuurlieden bleven aanmoedigen. Bij de eindstreep was er nog geen riemlengte verschil tussen de eerste en de tweede boot met de Dood als een goede derde op de top van de volgende, gladde golf, zelfs al hoopten wij op het tegendeel.

Terwijl de boten uitdreven om ons te doen beramen over de eindbenadering zagen wij, het nu zieltogende, wrak dwars op de deining waggelen. Het langs de boorden opkruipende water gorgelde met een zacht geruis uit de spuigaten als het weer langzaam, bijna slaperig, van het overspoelde dek weg trok; zoals de deining een lief en dartel speletje kan spelen met een rots aan een stille kust. Op het wrak waren de betimmeringen voor en achter en gedeelten van de verschansing al ruw weg geslagen; alleen het naakte vlakke dek was over gebleven. Behoedzaam en argwanend langszij gekomen, met de dringende waarschuwing van de Ouwe als een noodklok als maar herhalend in mijn oren, leek de brik, schoon geveegd van boten, rondhouten, dekhuizen — van alles, behalve de ringbouten in het dek en de pomphuizen, op een laag liggend, snel zinkend vlot. Dit alles zag ik met een laatste, verwezen oogopslag, terwijl ik mij schrap zette om de laatste man van het schip tegen mijn borst op te vangen, de kapitein, die zich letterlijk in mijn armen liet vallen.

Het werd een vreemde, stille redding — een redding zonder één uitroep, zonder zelfs een woord te spreken, zonder gebaar of teken of ook maar de bewuste wisseling van een blik. De mannen aan boord bleven tot op het laatste ogenblik aan de pompen, waaruit twee heldere waterstralen over hun blote voeten spoten. Hun uitgeteerde en uitgeputte lijven toonden zich door de scheuren van hun rafelige kleren. Twee kleine groepen half naakte mannen bogen, in uitputtend gezwoeg vanuit hun middel, alsmaar door naast elkaar, ononderbroken op en neer, op en neer, met zelfs geen tijd voor een blik over de schouder naar de hulp die op hen af kwam.

Toen wij, als onopgemerkt, langzij schoven, schreeuwde een stem één hese bevelkreet en precies zoals zij daar stonden, zonder muts, met het zout, grijs gedroogd, in de rimpels en trekken van hun behaarde, ontdane gezichten, hun rooddoorlopen ogen knipperend tegen ons, hun redders, sprongen zij weg van de handgrepen, botsend en struikelend tegen elkaar en stortten zich letterlijk boven op onze hoofden. Het misbaar en lawaai waarmee zij in onze boten tuimelden, had in mijn jong gemoed een uitzonderlijk vernietigende uitwerking op de schone schijn van tragische waardigheid die ons gevoel van eigen waarde zo graag over het gevecht tussen mens en zee werpt.

Op die verukkelijke dag van zacht ademende vrede en gesluierde zonneschijn stierf mijn jeugdige en romantische liefde voor wat het voorstellingsvermogen van de mens tot één van de meest Koninklijke Schouwspelen in de Natuur heeft verklaard; de zee, de grote majesteitelijke zee. De cynische onverschilligheid van de zee ten aanzien van menselijk lijden en menselijke moed, blootgelegd in deze belachelijke, paniek vervulde vertoning en onttrokken aan de laatste krachten van twaalf goede en eerzame zeelieden, maakte mij onpasselijk. Ik doorzag opeens met de helderheid van een visioen, het valse dubbelspel van de zee's liefelijkste stemmingen.

ONTLUISTERING

Geschonden door de duivelse grijns van dit dubbelspel sloeg de bekoring van haar betoverend gelaat om in een plotselinge walging voor totale ontluistering. Het moest misschien zo zijn omdat de zee het zelf ook niet kan helpen, maar de bevangen eerbied van mijn vroegere dagen was voorgoed verdwenen. Ik voelde mij nu in staat om smalend te glimlachen om haar betovering en om brutaal uitdagend te staren naar haar wrede woede. Op het ogenblik dat wij, zo snel als mogelijk, als was het wrak bezeten door melaatsheid, afduwden, keek ik plots tot diep in de keuze van mijn leven.

De illusies waren verdwenen maar, desondanks maar vreemd genoeg bleef heel flauw de geboeidheid. Al had ik het gewild, en de ondergane ontgoocheling gaf daar alle aanleiding toe, dan nog had ik haar, de zee, niet kunnen verwerpen. In dat ogenblik van stille verwijfeling werd ik gewijd tot zeeman. Pas jaren later zou ik de wet van de tegenstellingen leren begrijpen, de wet die leert dat waar geen ontluistering bestaat, ook geen schoonheid kan voorkomen; maar zo ver was ik op dat ogenblik zeker niet.

DE SCHRIJVER

Joseph Conrad werd in 1857 in Oost Polen geboren onder de naam van: Jóseph Teodor Konrad Korzeniowsky. Op vijftien jarige leeftijd raakte Conrad bevangen door de majesteit van de zee en de schoonheid van de Engelse taal. Is een dergelijke bevangenheid, op zo'n jeugdige leeftijd, op zich al verwonderlijk, nog wonderlijker wordt het wanneer men weet dat het deel van Polen waar Conrad geboren werd a) onder Russische overheersing stond, b) als besloten landbouwgemeenschap mijlen ver van iedere oceaan verwijderd was, terwijl c) de Polen in die tijd zich cultureel verbonden voelden met Frankrijk.

Gesteund door zijn oom en voogd Tadeusz Bobrowski gaat Conrad inderdaad op vijftien jarige leeftijd naar zee en hij bevoer gedurende ruim twintig jaar de zeven zeeën voornamelijk op de toen nog veel voorkomende zeilschepen met al hun pracht aan tuig en zeilen. Conrad vond het stoomschip in vergelijking tot het zeilschip minderwaardig. Nadien schreef Conrad verhalen en boeken in het Engels over zijn ervaringen op zee (ook andere boeken). Als schrijver van zeeverhalen, vooral over de glorie van het zeilschip, werd Joseph Conrad wereldberoemd.

Een aantal van deze verhalen verscheen oorspronkelijk afzonderlijk in Blackwood's Magazine en werden later gebundeld in het boek 'Mirror of the Sea'. De vertelling die hier volgt, is een vertaling en een bewerking van het verhaal 'Initiation' uit deze bundel.

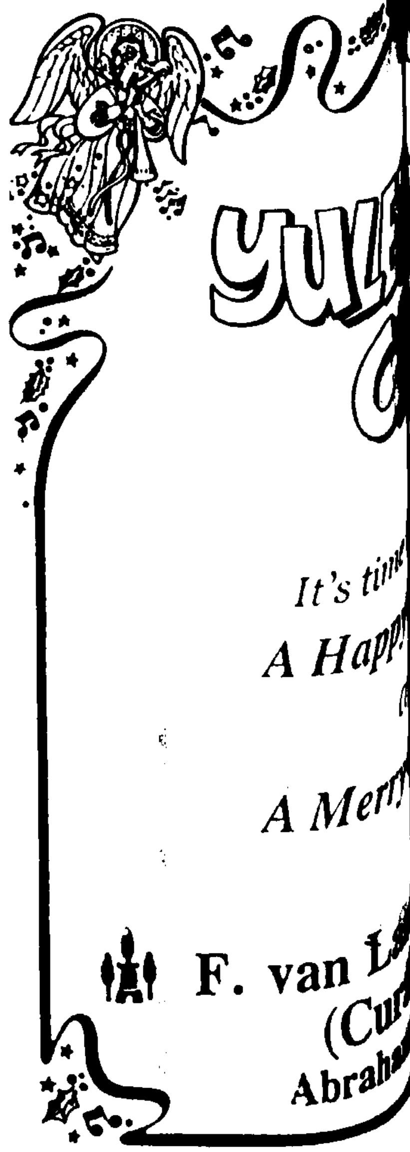
Waarom juist dit verhaal om te vertalen en te bewerken? Wel, in de eerste plaats is Joseph Conrad een Grootmeester zonder weerga in goed taalgebruik. In onze snelle, moderne tijd, waarin goed taalgebruik, vooral in de dagelijkse omgang, zo veel minder aandacht krijgt, is het een verademing, bijna een sensatie, een schrijver te ontmoeten, die het instrument van de taal bespeelt zoals Paganini de viool.

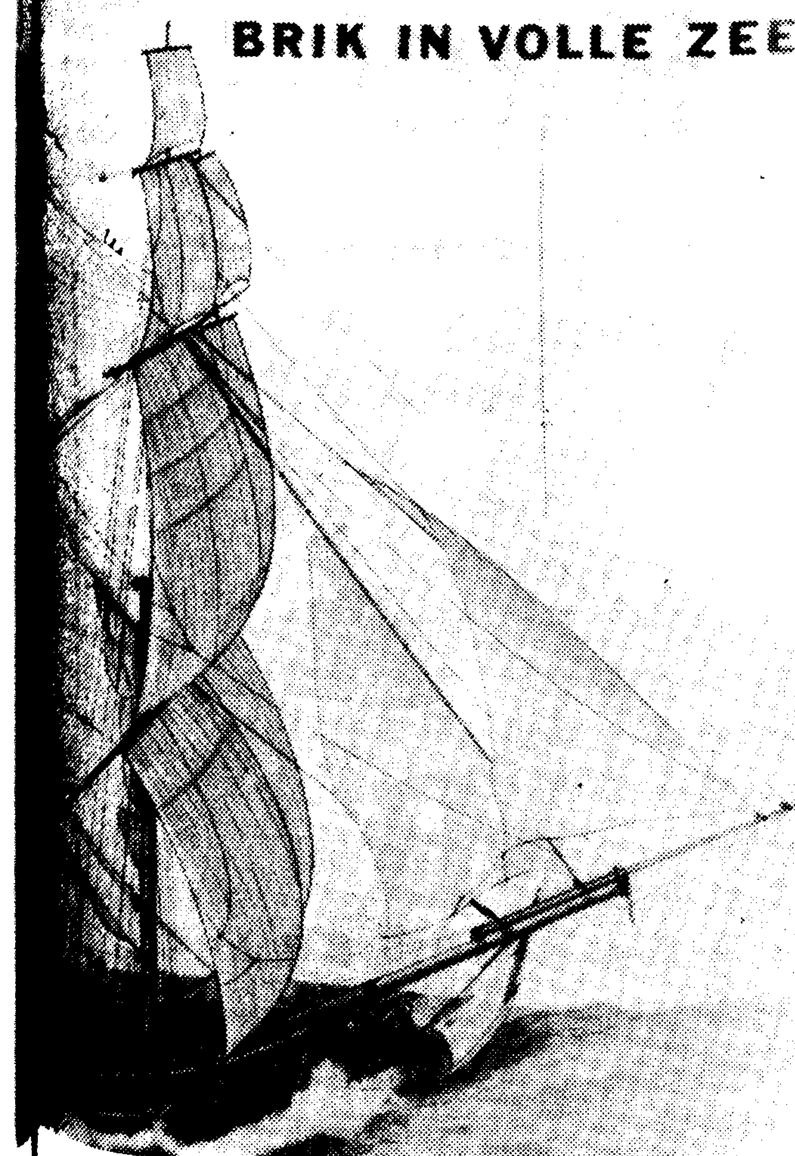
Maar ook het thema boeit; de overgang van de adolescentie naar de volwassenheid. In onze jeugd krijgen wij begrippen bijgebracht als eerbied voor ouders, zorgvuldigheid in de omgang, trouw aan het gegeven woord; kortom ontzag voor en onderwerping aan de Grote Deugden van het leven.

Daarna ontdekken wij dat deze Deugden vaak veel meer te maken hebben met schone schijn, dan met oprechte waarheid. Het leven blijkt niet het schoolse schema te volgen van de eeuwige strijd tussen goed en kwaad, waarin de Grote Deugden altijd overwinnen.

Het leven is hard, grillig en zelfs onbetrouwbaar naar onze maatstaven. Vooral bij de onbetrouwbaarheid komt de huichelachtige schone schijn naar voren. Dit thema, de overgang van de adolescentie naar de volwassenheid, verwoordt Conrad in het verhaal 'Initiation' (dat ik maar als 'Wijding' heb vertaald; je zou ook het woord 'ontgroening' mogen gebruiken) en dat zich afspeelt bij één van zijn eerste, serieuze ontmoetingen met de zee. In dit verhaal werkt Conrad dat thema zo indringend, doorvoeld en universeel uit, dat de zee als het ware de personificatie van het leven zelf wordt.

De grootheid van Conrad schuilt in het feit, dat hij niet alleen een voortreffelijk schrijver is, maar dat hij ondanks zijn gevoelige aard (in zijn jeugd leed hij aan zenuwaanvallen) toch die rauwe zee is blijven bevaren en dienen, twintig jaar lang, en dat hij er bovendien in slaagde de zee, in al haar verhevenheid en verdorvenheid, te aanvaarden en in zijn boeken en verhalen te bezingen, met de hartstocht van een levensgenieter.

n betere dag a met de dood

Een kwartier lang trokken wij weer flink aan de riemen en streken toen om op ons schip te wachten. In de langzaam wijkende nevel kwam het schip met flauw bollende zeilen op ons af en leek op eens een fijn besnaard, hoog en onuitsprekelijk edel instrument; een zilveren harp betokkeld door een licht briesje. De aanblik van haar prachtige lijnen maakten mij, zo verward en ontdaan ik nog was van de redding, op slag weer een jonge, verliefde zeeman, vol overgave. Ai, de gevoelens van een jong hart worden heen en weer geslingerd als schuimvlokken in een wervelwind.

SHEEP

De kapitein van de brik zat naast mij in de achtersteven van de boot, met zijn gezicht in zijn handen verborgen. Moeizaam richtte hij het hoofd op en begon te spreken in een traag en mat gemompel. Door zijn accent — hij zei maar 'the sheep, the sheep' en bedoelde 'the ship' — en het gebroken Engels, leek zijn relaas als een verhaal uit een andere wereld, misschien uit de wereld van gnomen en trollen uit het land waar hij vandaan kwam?

In een orkaan hadden zij de masten en vijf man verloren en waren lek geslagen; dreven rond, weken lang en ontmoetten meer slecht weer. De schepen die in zicht kwamen, zagen hen niet; het lek won steeds meer op hun krachten en de zee had hun niets overgelaten om een vlot van te maken. Het was om gek te worden, dat in de verte schip na schip hun voorbij voer, alsof: 'iedereen had uitgemaakt dat zij maar moesten verdrinken', voegde hij er gelaten aan toe.

Maar zij hielden volde brik drijvende te houden, zo lang mogelijk en werkten verbeten door aan de pompen met te weinig eten, meestal rauw. 'Tot gisteren avond', vervolgde de kapitein met zijn matte stem. 'Juist toen de zon onderging, verloren de mannen alle moed'. Hij maakte een nauwelijks merkbare onderbreking en ging verder op dat zelfde uitgeputte toon: 'Zij kwamen mij vertellen dat de brik niet meer te redden was en meenden, dat zij genoeg voor zich zelf hadden gedaan. Ik had daar geen antwoord op. Zij hadden gelijk; het was geen muiterij. Er was ook niets meer dat ik hun zeggen kon. Zij legden zich neer, achteruit en lagen stil als dode mannen. Ik zelf kon niet gaan liggen; ik bleef uitkijken.

Met het eerste licht van de ochtend zag ik jullie schip. Ik wachtte voor meer licht, maar de bries langs mijn gezicht werd minder. Toen riep ik zo hard als ik kon: 'Kijk, een schip!' Slechts twee mannen kropen langzaam overeind en kwamen op mij toe. Eerst stonden zij maar te staren, een tijd lang en keken hoe jullie kwamen en merkten dat de bries week, tot een volledige stilte over ons kwam. Daarna stonden ook de anderen op; de één na de ander en tenslotte had ik de gehele bemanning bijeen. Ik draaide mij om en zei tegen hen dat zij zelf konden zien dat het schip onze kant uitkwam, maar met deze flauwte zou zij toch nog te laat komen, tenzij wij aanpakten en probeerden de brik drijvende te houden om jullie een kans te geven ons te redden met de boten. Dat zei ik hun en toen gaf ik hun bevel weer aan de pompen te gaan'.

HARTEN GEBROKEN

De kapitein gaf niet alleen het bevel, maar ook het voorbeeld door zelf één van de pompgrepen te pakken. Toch bleven de mannen eerst achter en keken elkaar wijfelend aan voordat zij hun kapitein volgden. 'Hi, hi, hi', onderbrak hij zichzelf opeens in een onverwacht, stompzinnig en zielig benepen giecheltje. 'Hun harten waren gebroken! Er was te lang met hun gesold', lichtte hij ter verontschuldiging toe, sloeg de ogen neer en zweeg verder.

Al die tijd dat de kapitein sprak, hield de zee ons schip nog in de verte gevangen; niet kwaadaardig, ook niet speels, zelfs niet glimlachend; zij leek gewoon in de verte te blijven hangen. Mij omwendend, zag ik dat onze boten het ontmaste carcas van de brik achter lieten in de wijde, stille omarming van dezelfde heiïge zee; half verscholen in een sluier van mist, als in een droom van oneindige zachtmoedigheid. De aanblik van de zee vertoonde geen frons, geen plooi, zelfs geen rimpel. De loop van de flauwe deining was zo glad, dat de zee één onmetelijke groot en sierlijk stuk golvende, grijze zijde geleek, doorschoten met stukken groen en turkoois.

Luchtig trokken wij verder aan de riemen, maar toen de kapitein van de brik, na een blik over zijn schouder, met een zachte kreet, eerder een kreun, opstond, streek ieder van de roeiers werktuigelijk zijn riem, zonder bevel en de boot verloor haar gang.

De kapitein steunde zich door mijn schouder stevig beet te grijpen; zijn andere arm, recht uitgestrekt, wees met een kaarsrecht veroordelende vinger over de immense ruimte van de oceaan. Na zijn eerste uitroep, die ons de riemen deed strijken, maakte hij geen geluid meer; maar zijn gehele houding scheen in uiterste verontwaardiging uit te roepen: 'Kijk daar!' Ik kon mij niet voorstellen welk spookbeeld zo tot hem kwam. De onverwachte kracht van zijn gebaar vervulde mij echter met een voorgevoel van iets afschuwelijks en enorms, dat mij ook deed omkijken.

Nog vervolgden de zijdeachtige welvingen van de deining hun weg. Elke reus van een naderende golf stuwde de heiïge lijn van de horizon vanuit onze boot tot ver voorbij de kapotte brik en omhoog. Dan, met een vriendelijke por tegen de kiel van onze boot, gleed de waterrug onder ons door en verder in de richting van de brik. Het wiegende ritme

De bemanning rust uit na een lange zeereis...

omhoog, omlaag en het overweldigende besef van mij in een nietige scheepsboot zwevend te weten boven de oneindige diepte van de grote, dreigende oceaan, bedwelmde mijn gevoel. Maar die bedwelming duurde slechts één ogenblik, totdat ook ik opsprong en de boot deed wankelen zoals een domme landrot dat zou doen.

MAGISCH TEKEN

Er was iets verbijsterend verwarrends en schimmig aan de hand. Ik keek er naar met een afwerend en tegelijk geboeid ontzag, zoals men kijkt naar de verwarde en snelle bewegingen van een gewelddaad in het duister. Als bevolen door een magisch teken van de grote Natuur hield de loop van de gladde golvingen bij de brik plotseling op. Het leek alsof rond de brik de gehele zee, door een vreemd gezichtsbedrog, in één grote opstuwing haar zijdeachtige huid open scheurde en sperde in een wilde uitbarsting van schuim en vlokken als de briesende muil van een gigantisch zeemonster.

Toen gleed de inspanning weg. Het was voorbij. Daar waar de brik was geweest, kromp nu een gemene witte vlek, doortrokken met groene puisten, wiegend op het staalgrijze water, geluidloos ineen, als een plak natte sneeuw smeltend in de warme zon. Het was voorbij. De gladde deining vervolgde weer haar eindeloze ritme, nu ongestoord, tot aan de wijze horizont. Mijn wijding als zeeman was voltooid; ik voelde mij ontgoocheld als na mijn eerste ontmoeting met een vrouw. De grote stilte en de verborgen haat van de zee vervulde mij plots met angstige gedachten en schaduwen van onheil.

'Zij is weg; laten wij gaan', gooide de man in de boeg, als een laatste afscheid, er ut. Hij spuwde in zijn handen en greep zijn riem weer stevig vast. De kapitein van de brik liet zijn verstijfde arm langzaam zakken, draaide zich om en keek plechtig en stil, maar diep ontroerd, in onze gezichten, waardoor wij zijn eenvoudige, onthutsende eerbied konden delen. De mannen trokken met lange, lichte halen en hielden hun ogen op zijn trouwhartig gezicht gericht.

GEJUICH

De kapitein van de brik, weer naast mij gezeten, met de handen bijeen los tussen de knieën, sprak geen woord en bleef stil tot de schaduw van de hoge zeilen van ons eigen schip zich onmerkbaar als een rouwfloers over hem uitstrekte. Het luide gejuich van de bemanning vòor de overwinnaars die met hun prijs terug keerden, deed hem het gezicht met een zwakke glimlach van zielige berusting oprichten. De bemanning juichte met de beste overtuiging, de brave borsten. Als of iemand er ooit zeker van kan zijn de zee te hebben overwonnen; de wrede zee, die al zoveel schepen van faam heeft verraden en zoveel trotse mannen, met hun machtige strevingen voor roem, rijkdom en grootheid, heeft omgebracht.

Ik was niet meer dezelfde jonge man, die met de scheepsboot vertrok om schipbreukelingen te redden, vol ongeduld voor een wedstrijd tegen de Dood met een prijs van twaalf mensenlevens in het vooruitzicht. Mijn innerlijke was geschokt. Van nu af aan beschouwde ik de zee met andere ogen. Ik wist haar nu in staat de eerlijke inzet van de jeugd, zonder een zweem van wroeging, te negeren, zoals zij dat in een zelfde onverschilligheid ook doet met de grootste heldendaad en de laagste schurkenstreek. Ik had de echte zee gezien, de zee die slechts solt met mannen tot zij breken en de sterkste schepen als wrakken de vernieling in jaagt.

Nu, na jaren van ervaring en er in gedachten veel mee bezig te zijn geweest, zou ik de omgang met de zee willen samenvatten met: Open voor allen, trouw aan niemand oefent de zee haar betovering uit tot zelfs de besten ten onder gaan. Daarom is het niet goed de zee te beminnen, zoals gewone mensen willen beminnen; dat is te naïef. De zee erkent geen verbintenis voor samengaan, een leven lang en geen trouw in tegenspoed. De belofte die zij altijd opnieuw inhoudt, is inderdaad groot en groots, maar het geheim om haar die belofte te doen waarmaken, is kracht, volharding en nog eens kracht; de kracht van een vol leven met een volledige inzet van lichaam, hoofd en hart; een inzet met huid en haar. Maar wees gewaarschuwd, want zelfs dan nog kan zij opeens weer haar eigen gang gaan en je in de steek laten, maar je hebt wel de voldoening van een intens leven te hebben geleid.

Kerstcadeau voor Rachel

NOOIT IS EEN bevredigende verklaring gevonden voor het bizarre kerstcadeau dat Vincent van Gogh nu precies honderd jaar geleden schonk aan de prostituée Rachel, een 18-jarige brunette, die bij pas een paar maanden daarvoor had leren kennen. De kunsthistoricus prof. W. van der Pluym suggereerde in 1941 dat het Rachel zelf is geweest die de labiele kunstschilder op het idee bracht zijn linkeroor af te snijden. Bij een eerder bezoek aan de 'Maison de tolérance no.1' in de rue des Ricolettes, zou Vincent aan Rachel gevraagd hebben wat zij voor Kerstmis wilde hebben. Zij zou hem lachend geantwoord hebben: 'Je oor'.

Niet onmogelijk is dat Rachel alleen maar wilde dat Vincent eens naar haar luisterde, haar het oor wilde lenen. Avoir l'oreille, het oor hebben, is een Franse uitdrukking die Vincent mogelijk letterlijk heeft genomen, in plaats van overdrachtelijk.

= door Rob Ruggenberg =

Het lijkt van weinig belang of Vincent zijn hele linkeroor afsneed, of alleen het lelletje, maar de affaire is zo merkwaardig, dat wetenschappers er nog altijd over strijden. In het Franse artsenblad 'Aesculape' verschenen artikelen als 'Vincent van Gogh et le drama de l'oreille coupée. Volgens Jo van Gogh-Bonger, de weduwe van Vincents broer Theo, heeft Vincent alleen het lelletje afgesneden.

Sommigen menen dat het de blakerende zon en de gekmakende mistral-wind zijn geweest, die Vincent in die dagen het verstand deden verliezen. Maar zij zien daarbij een opmerkelijk feit over het hoofd, dat pas vorig jaar aan het licht werd gebracht door Van Goghkenner Ronald Pickvance: toen Vincent zijn oor afsneed, regende het al vele dagen onophoudelijk.

In die koude decembermaand van 1888 viel in Arles *tien maal* de normale hoeveelheid regen. En het meeste daarvan plensde dag en nacht neer juist in die donkere periode van 19 tot 23 december. Het moet voor Van Gogh en zijn vriend Paul Gauguin onmogelijk zijn geweest om buiten te schilderen.

'De toch al gespannen verhouding tussen de twee schilders zal dan ook beslist zijn verergerd door die gedwongen opsluiting in de kleine kamertjes van het Gele Huis waarin ze samen woonden', zegt Pickvance.

Arles moet toen een verschrikking zijn geweest, vooral in de regen. Dat is moeilijk voor te stellen voor iemand die nu het Zuidfranse stadje bezoekt en de vriendelijke smalle straatjes ziet, de groengrijze daken, de kobaltblauwe, soms okerrode gevels en de mooie, gerestaureerde hoge wallen waartussen de Rhone stroomt. Maar een Franse reisgids (uit 1904) noemde Arles 'een van de treurigste steden van de Midi' en voegde eraan toe: 'het is er onbeschrijfelijk lelijk en eenzaam'.

ROOIE GEK

Eenzaam was Van Gogh er zeker. De bevolking meed hem om zijn opvallende gedrag. 'Iedereen is bang voor me, maar dat zal na verloop van tijd wel slijten', schreef hij hoopvol aan zijn broer Theo in Parijs. Maar het sleet niet. Integendeel, kinderen en ook wel volwassenen begonnen hem op straat uit te jouwen. 'Fou roux', rooie gek.

Als gevolg daarvan lukte het hem niet of nauwelijks vrienden te maken en vriendinnen al helemaal niet. Het Gele Huis ligt 'teveel in het zicht om mogelijk een vrouwtje te kunnen verleiden', schreef hij Theo.

Hij leerde Rachel kennen toen hij, wandelend in de wijk van 'les petites demoiselles' (de lichte vrouwtjes), per ongeluk in een volksoploopje terecht kwam. Er waren twee mannen vermoord. 'Ik heb een onderzoek bijgewoond naar een misdaad voor de deur van een bordeel alhier, en ik heb van de gelegenheid gebruik gemaakt om een van die bordelen te bezoeken', meldde hij zijn broer.

Zeer waarschijnlijk beperkte Vincents verhouding met Rachel zich tot een sexueel-commerciele en is van een diepergaande relatie geen sprake geweest, We weten weinig van het meisje, zelfs niet hoe ze er uit heeft gezien. Vincent heeft wel geprobeerd haar over te halen tot poseren, maar dat wilde ze niet.

'Ik vrees dat een heel mooi vrouwelijk model niet zal komen; ze had het beloofd en heeft toen — naar het schijnt — wat geld verdiend door aan de boemel te gaan en ze heeft dus wat beters te doen....' schrijft hij verongelijkt aan Theo.

En wat later meldt hij dat géén van de prostituées voor hem model wil staan, bang als ze zijn dat hun klandizie daardoor schade lijdt. 'De beste hoeren zijn bang om zich te compromitteren en dat men hen zou bespotten om hun portret'.

Niettemin bleef hij het bordeel frequenteren. 'Ik heb nu eenmaal geen vrouw', schrijft hij verontschuldigend. Hij gaat niet alleen voor Rachel; hij kijkt ook met schildersoog rond. Aan zijn vriend Emile Bernard meldt hij opgetogen: 'Ik heb hier een bordeel gezien zondag — de andere dagen niet meegerekend — een grote zaal beschilderd met blauwgemaakte kalk, als een dorpsschool. Ruim vijftig militairen in het rood en burgers in het zwart, met gezichten van een prachtig geel of oranje (wát een tinten in de gezichten van hier), de vrouwen in hemelsblauw, in vermiljoen, zo hard en schreeuwerig mogelijk. Dat alles met geel verlicht'. Wat later schildert hij, in de rust van zijn atelier in het Gele Huis, voor Bernard, uit het hoofd een 'bordeelstudie'.

Wat zich in de dagen voor het drama met het oor precies heeft afgespeeld, is niet te achterhalen. Vincent heeft er weinig over geschreven en de versie van Paul Gauguin in diens autobiografie 'Avant et après (1903) is helaas op sommige punten onbetrouwbaar gebleken.

Gauguin was eind oktober in Arles gearriveerd en bij Van Gogh in het Gele Huis ingetrokken. Gauguin was veertig, vijf jaar ouder dan Vincent, en hij had zich ontwikkeld tot een schilder van grote betekenis. Vincent keek erg tegen hem op. De eerste weken vlotte het goed tussen beide kunstenaars, hoewel hun discussies steeds hoger oplaaiden. En toen ging het fout.

Gauguin: 'Vncent werd uitermate ruw en lawaaiig. Op verschillende nachten verraste ik hem als hij opstond en naar zijn bed sloop. Steeds was het dan voldoende voor mij om kordaat te zeggen: 'Wat is er aan de hand, Vincent?'. Hij ging dan, zonder een woord te zeggen, terug naar zijn bed en viel in een zware slaap'.

Voor Gauguin raakte de maat vol toen Vincent tijdens een nachtelijk cafébezoek plotseling een glas absinth (een soort pernod) naar zijn hoofd gooide. De volgende morgen kondigde Gauguin aan dat hij overwoog te vertrekken.

Vincent stuurde een kort briefje naar zijn broer Theo: 'Ik geloof dat Gauguin een beetje teleurgesteld is in de goede stad Arles, in het gele huisje waarin wij werken, en vooral in mij'.

Gauguin: 'Sinds de vraag was gerezen of ik Arles zou verlaten gedroeg Vincent zich zo raar dat ik nauwelijks nog durfde ademen. Hij zei zelfs tegen mij: 'Je gaat weg', en toen ik zei 'Ja', scheurde hij een bericht uit een krant en stopte het in mijn hand. Er stond: 'De moordenaar is gevlucht'.

'Op kerstavond', zo verhaalt Gauguin in zijn memoires (maar die datum is onjuist en moet 23 december zijn), 'ging ik na het avondeten een luchtje scheppen en ik had al bijna het plein overgestoken toen ik achter me een bekende stap hoorde. Ik draaide me om en zag dat Vincent op me af vloog, een geopend scheermes in zijn hand.

Mijn blik moet op dat moment nogal gebiedend zijn geweest, want Vincent bleef ineens stokstijf staan, boog het hoofd en rende toen terug naar huis'.

Wat is waar van dit verhaal? Feit is dat Gauguin in de eerste jaren na het gebeurde een heel andere versie vertelde: 'De dag voor mijn vertrek uit Arles liep Vincent achter me aan — het was nacht — en ik draaide me om, want sinds enige tijd deed hij heel zonderling en ik was op mijn hoede. Hij zei me toen: 'U bent zwijgzaam, dat zal ik ook zijn'.

In deze versie is geen sprake meer van een scheermes. Verzon Gauguin dat er later bij, om goed te praten dat hij die nacht zijn kameraad in de steek liet? Want een ander feit is dat Gauguin niet naar het Gele Huis terugkeerde, maar een kamer nam in een hotel, waar hij pas de volgende dag laat wakker werd.

Van Gogh ondertussen nam in het Gele Huis een scheermes ter hand, sneed een deel van zijn linkeroor af, probeerde het bloeden te stelpen met doeken, zette een alpinopet op en ging naar het bordeel. Hij gaf het in krantepapier gepakte oor aan Rachel en zei iets in de trant van 'Wees er zuinig op'. Er ontstond grote opschudding. De postbode Joseph Roulin werd geroepen die bevriend was met Van Gogh en deze kalmeerde hem en bracht hem terug naar huis.

Toen Gauguin die volgende ochtend naar het Gele Huis wandelde werd hij aangehouden door de politie. 'Wat heeft u met uw kameraad gedaan?' Gauguin antwoordde dat hij dat niet wist. 'O ja, u weet dat erg goed, hij is dood'.

Gauguin: 'Overal lagen bebloede doeken en ook het trapje naar onze slaapkamer was door bloed besmeurd. Vincent lag in bed, opgerold als een bal in zijn lakens. Hij leek levenloos. Zachtjes raakte ik het lichaam aan, maar het was warm, hij was in leven! Met zachte stem zei ik tegen de politieman: 'Wees zo vriendelijk hem heel voorzichtig te wekken. Hij mag me niet zien; dat zou fataal voor hem kunnen zijn. Als hij naar me vraagt zeg dan dat ik naar Parijs ben vertrokken'.

De politie liet Van Gogh naar het Hotel Dieu, het ziekenhuis, overbrengen, waar hij in enkele weken tijds herstelde. Maar vanaf dat moment zouden Vincents aanvallen steeds vaker terugkeren en uiteindelijk de oorzaak zijn van zijn zelfmoord, anderhalf jaar later, in Auvers-sur-Oise.

Voor het zover was zou Vincent nog één keer terugkeren naar het bordeel in Arles om, zoals hij schreef, 'het meisje op te zoeken waar ik die nacht in mijn verwarring ben heengegaan. Daar zeggen ze me dat zulke dingen in deze streek niets wonderlijks hebben. Ze had er onder geleden en was flauwgevallen, maar ze had haar kalmte teruggekregen. Ze zeggen trouwens goede dingen over haar'.

Uit het rapport van politieagent Robert, gedateerd Arles, 24 december 1888: 'Toen ik vannacht langs Bordeel no.1 kwam, dat beheerd wordt door een zekere Virginie, overhandigde de publieke vrouw Rachel, een schuilnaam, haar echte naam is Gaby, mij in het bijzijn van haar bazin een krant en zei me: 'Dit heeft de schilder mij cadeau gedaan'. Ik ondervroeg haar, gaf me rekenschap van het pakket en stelde vast dat het een heel oor bevatte'.

● *Het zelfportret dat Van Gogh maakte met zijn linkeroor in het verband. Doordat hij echter zijn spiegelbeeld naschilderde, zit op het schilderij zijn rechteroor ingepakt.*

Honderd jaar geleden sneed Van Gogh zich een oor af

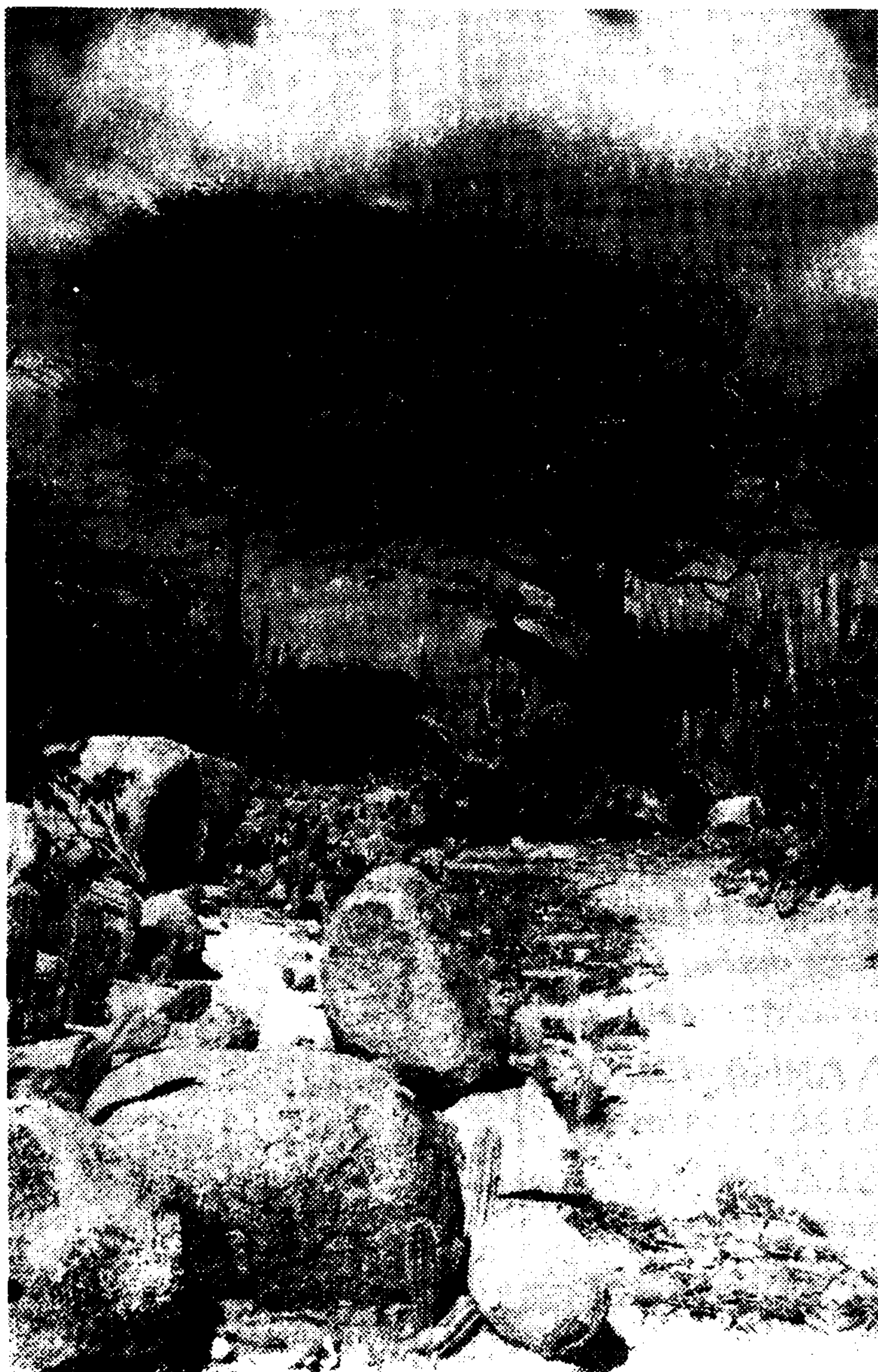
● *Het Gele Huis in Auvers. Het huis bestaat niet meer; het werd in 1944 bij een bombardement verwoest*

Yonkumannan tabata buska galeinsnan

E companashi ku a bai

= door Ernesto E. Rosenstand =

COMPANASHI tabata nomber di e kunuku. E kunuku aki tabata algo sin igual. Hopi ora di nos bida nos a pasa ei den. Ei den bo tabata haya tur kos ku un mucha por deseá! Di unda e nomber a bin esei ku ningun hende tabata sa! Algun hende bieu tabata bisa ku hopi tempu pasá tabatin un homber tabata biba den e kas di e kunuku. E tabatin un outo Nash! I nan tabata yama e shon aki Compa! I for di e kombinashon Compa i Nash a nase e palabra Companashi!

Segun e leyenda aki asina e kunuku a bin haya su nomber! Despues e bario a bin haya e nomber di e kunuku. Pues dedukshonnan sin ningun sorto di prueba, ma ku ta pencha imaginashon di un i tur! Ku otro palabra, ku siguransa ningun hende sa for di unda e nomber aki a originá. Ma un kos ta sigur i esei ta ku for di basta tempo e kunuku aki tabata yama asina! Poko poko un bario a kuminsá forma ront di djei asina pues e bario tambe a bin haya e nomber di Companashi! Ma tur esaki ta kos di hopi tempo pasá! Masha poko kas tabatin ei banda. Despues poko poko nan a keda traha kas i a hasi e bario loke ku e ta awó!

HISTORIA

I meskos ku tur kos den bida desaroyo di Companashi tambe tin su historia. E konstrukshon di kas no a bai poko poko, ma den un temporada kortiko nan a bin pone masha hopi kas unda un tempo tabata e kunuku! Esaki manera ta di komprondé a trese masha hopi kambio den e bario. Ora ku e kasnan aki a bin kla, masha hopi yufrou hulandés a bin biba ei banda. Nos no mester lubidá ku e temponan ei masha hopi mener i yufrou tabata bin tur aña Aruba pa hasi skol. Mayoría di maestronan di skol tabata makamba! I ora ku tur e kasnan aki a bin kla i por bisa ku a bira un bario mucho mas grandi i den e parti moderno aki mayoria di hende ku tabata biba tabata makamba ku a bin traha aki.

E kambio drástiko aki a hasi ku Companashi a bira mucho mas interesante, no solamente pa esunnan ku ya tabata biba ei, ma pa hendenan di afó di e bario! Den dia el a keda mes keto ku promé ku e kambio, ma asina bira anochi ta un kambio total ta tuma lugá den e besindario ei! Masha hopi movishon! Yonkumannan tabata yega buska e galeinsnan o bin bishitá ei! Masha hopi movishon! Yonkumannan tabata yega buska e galeinsnan o bin bishitá nan. Outo na granel tabata bai bin! No ta por nada nan tabata yama Companashi e temponan ei — Honky Ponky! Ma e nomber popular, esun den bo ka di pueblo tabata Hollywood! Meskos ku e bario na Los Angeles e bario aki tabatin hopi, ma hopi bida mes! No tabata pasa un anochi ku un o otro yufrou tabata sali for di su kas na gritamento pasobra ora el a yega kas el a topa un gai ta ward'e bou kama!

GALIÑANAN

O si no nan tabata lur dor di bentananan ora ku e kita su paña! Hopi di e galiñanan aki tabata risibí nan gai den e kasnan aki. ! hubentut di Companashi tabata sa esei! E galiñanan mas tribí te asta lus korá nan tabata usa. Den dia nan tabata eduká hubentut, anochi nan tabata entretené adultonan!.

Ma esaki tabata kosnan ku a pasa hopi tempo despues, ora ku e kunuku a desparse. E kunuku mes, promé ku nan a traha tur e kasnan aki, pues promé ku el a bira Hollywood, tabata algo nunka bisto! Den tur sentido! Interesantísimo manera su so! Den e kunuku aki tabatin tur kos ku un mucha por deseá! Luganan grandi pa hunga, matanan unda bo por a skonde i basta bestia pa mata! Pa no papia mes di e dadelnan ku nos tabata haya na e kantidat di kadushi ku tabata forma su trankera.

Anto p'afo di e kunuko bo tabata haya den kurá di e poko kasnan ku tabata keda ei banda matanan di tamarein ku tabata duna tamareinnan dushi! Esei tambe tabata trese aventuranan pa nos! Nos tabata drenta den e kuránan aki sin ku e doño sa i picha kuanto tamarein ku nos tabata kier! E temponan ei bo no tabata horta, ma picha! Ta hopi tamarein nos a baha for di e matanan aki!

NI TAMAREIN

Ta p'esei ku awor aki ora mi pasa banda di un mata di tamarein i mi mira kon e frutanan ta seka na e palo mi ta puntra mi mes:

- Ta ki sorto di hubentut nos tin awendia ku ni tamarein nan ta picha fo'i palo mas?

E kunuku di Companashi tabata un lugá unda mucha por a pasa henter dia ta hunga i eksplorá! E tabata un kunuku masha grandi mes! Ora bo kana den dje e tabata duna bo e impreshon ku ta na Venezuela bo ta, o na Colombia! En todo kaso e impreshon ku bo tabata haya ta, ku bo tabata den yano suramerikano! Kantidat di kwihi banda di bo i aki aya un grupito di baka! I esakinan tabata hasi e hungamento ei den asina peligroso! Tin biaha un di e bestianan aki tabata haya un kek i e ta kuminsá kore nos tras.

Anto e ora nos mester demostrá ku nos por kore mas duro ku ne! E kunuku aki pa e muchanan di Companashi tabatin un importansia enorme! Den e kunuku aki nos a biba aventuranan di mas ekstravagante ku un mucha por biba! I ta p'esei ku nos tabata stim'é masha hopi mes! E tabata parti di nos bida!

WILD WEST

Den e kunuku aki tabatin un abatuar. Bon mihó bisá un di e hopi lugánan di mata bestia ku tabatin na Aruba e temponan ei! No tabata asina ku nos tabatin un abatuar so! Na varios lugá nan tabata sa mata baka i un di nan, esun di mas grandi tabata esun di Companashi! Aki nan tabata mata hopi bestia, no baka so! I den e kunuku nan tabatin e bestianan ta warda nan ora yega. Tin biaha kantidat di nan tabata kana ront. Nan tabata pone bo kere ku ta den Wild West di e pelikulanan ku bo tabata mira, bo tabata! E bestianan aki tabata bin for di Colombia o Venezuela den e barkonan ku tabata sa bin Aruba.

I ora di baha nan ya e aventura tabata kuminsá, pasobra ta den truknan tabata transpotá nan. I ora ku un hui ta pániko tabatin den kayanan di Playa. Koremento p'aki p'aya! Skondemento unda bo haya lugá pa skonde! Gritamento di otro mundo! E bestia ku no tabata kustumbrá ku e desorden aki tabata perde kabes i tabata kuminsá kore pa loko! Hendenan tabata kore skonde! Den kayanan tiendanan tabata sera nan porta! I pa skref di porta i bentana nan tabata purba mira loke tabata pasando. Hopi biaha tabata sosodé ku e bestia tabata pasa bai i nan tabata kere ku e peliguer a pasa, ma ata nan tabata habri porta pa mira kon leu el a bai i nan tabata keda konfrontá ku e echo ku e bestia tabata bin derechito riba nan! Ata nan atrobe kareda p'aden! I ban sera tur kos atrobe.

Oranan yen di tenshon, ma ku despues bo ta konta ku sierto humor. Korda toro drenta bo lugá. Lo tabata un tragedia. E kustumber tabata trese e bakanan na Companashi. Aki nan tabata warda nan. Den e kunuku e bakanan tabata keda. Warda te ora nan bin buska nan pa mata. Den kunuku nan tabata pasa nan tempo trankil trankil! Nan tabata parse bestianan ehemplar! Ma no bruha!

E abatuar mes tabata masha chikito i primitivo. Nan tabata mata e bestianan manera nos antepasadonan tabata hasié! Ora yega ora pa mata nan, nan tabata sali buska nan den e kunuku. Esaki mes tabata pasa di un manera aparte. Promé ku las e baka pa mata esaki tabata un akontesimento di otro mundo. Bo tabata bib'é te den bo delaster porio. Mará nan tabata trese nan na abatuar, unda ku kuchiu nan tabata kaba ku nan. Ora yega ora pa bai buska e baka pa mata tabata un seremonia interesante. Na pia e venezolanonan tabata sali buska nan. Nan no tabata bai armá. Blo ku un las basta largo. E hendenan aki no tabatin miedo di nada. Promé ku nan bai si nan ta dal dos palito. Pa kenta kurpa. I ora nan tabata un poko hai, nan tabata sali bai.

VENEZOLANO

Na e kas ei ta blo venezolano tabata biba. I den nan tabatin dos ku no tabatin miedo di nada. Nan tabata hopi mas mihó ku e koboinan ku nos tabata mira den e pelikulanan. Nan tabatin masha forsa mes. Si tin mester nan tabata tene e baka o toro na su kacho i tabata domin'é! A lo macho! E hendenan aki tabatin un forsa di mil demoño! Tabata inkreibel loke nan por a hasi. Anto un di nan no tabata di e grandi ei. E tabata yama Chilano. Ora ku nan las e baka i esaki buska manera di hui nan tabata par'é seko, den su kareda. Hopi biaha nan tabata lastra nan, ma e venezolanonan tabata sali vensedor. Nan tabata kalkuladónan friu!

Hende masha keto. Masha poko nan tabata sa hisa nan stem. Si bo tende nan kombersá bo no por a kere ku nan tabata e sorto di homber ku tabata dominá e bakanan den e kunuku di Companashi.

Nan tabata rebibá solamente ora ku nan tabata organisá pelea di gai. Esaki tabata nan delirio. Den e kunuku aki nan tabata kria gai di pelea. Na kantidat. I ora nan organisa pelea anto bo tabata mira kon nan tabata gosa. Hopi biaha nan tabata esaltá mas ku e bestianan. Pa e gainan aki nan tabatin un amor spesial. Nan tabata kuida nan ni hende. I te asta spor falso nan tabata pone pa nan. Un kuido ni señorita.

I ora bo tende nan papia riba e gainan, anto bo tabata keda boka habrí. Bo no tabata rekonosénan. Den e tereno aki nan tabata kompletamente otro ku ora nan tabata sali desidido pa bai las e bakanan ku nan mester a mata e dia ei. I nan tabata sa esei tambe. Hopi biaha nan tabata konta nos kon nan a lanta na Venezuela i kon nan a bin para aki na Aruba. Nan tabata hombernan simpatiko ku e temponan ei tabata heroenan di e hubentut. Tur e muchanan ku tabata konosé nan tabata soña pa un dia nan lo por tin mes tanto forsa ku nan.

No ta un biaha nos a purba hunga koboi den e kunuku ei. Ku tur e peliguer ku esaki tabata trese ku ne. Ma ora bo ta mucha ta ken ta pensa den peliguer? Ta heroe bo kier ta, i heroe bo ta! Bon esei bo ta kere.

Pa nos Companashi tabata tur kos. I mi ta kere ku e kunuku aki a yuda forma nos masha hopi mes. Aki nos a sera amistat ku te ainda ta perdurá!. I den grupo nos a biba e aventuranan di mas bunita ku por tin. Un mas ekstravagante ku e otro, ma tur asina interesante ku nos no a lubidá nan asina fasil. Nos ta hiba nan grabá den nos memoria komo parti di nos hubentut. Companashi a hasi di nos loke a keda den boka di pueblo: 'E muchanan di Companashi!' Klase aparte!!!

Here's to you, our many good friends - We wish you the best of the festive season.

*** Zunoca Freezone Aruba N.V.**
*** Propiedades Habibe N.V.**

Kerst 1990

DEPEND ON

Dictograph

also in 1991

MERRY X'MAS
and a
HAPPY NEW YEAR

We're hoping you have a safe and happy holiday season. Thank you for your patronage. For your safety at your service again in next year.

NORMARK
Fergusonstraat 26 - Aruba

Kerst 1990

BEST WISHE

Our sincere good wishes to our many good friends as well as our clients

Thanks for your patronage

Supermercado Favorito

Pasku 1990

We're sending our thoughts and hopes to all for

a Merry Christmas

filled with good luck and good health.
Thanks for your patronage during 1990.
In 1991 we're at your service again

BOTICA SANTA ANNA N.V.
Noord 41-B - 41-C - Tel.: 24010 - 28181
BOTICA POPULAR N.V.
Stradacomplex

Pasku 1990

Wij wensen in het bijzonder onze klanten en relaties alsmede de gemeenschap in het algemeen

PRETTIGE KERSTDAGEN
en
VOORSPOEDIG 1991

Wij hebben Uw bezoek aan de Deli en onze banketbakkerij bijzonder op prijs gesteld en zijn ook het komende jaar gereed ten Uwe dienste.

Pasku 1990

HYUNDAI

PRIMA AUTO SALES Inc.
Fergusonstraat 42A - Oranjestad

Prettige Kerstdagen
en
Voorspoedig Nieuwjaar

Masha Danki voor het in ons gestelde vertrouwen.

Ook in het nieuwe jaar staat Hyundai voor U klaar als de meest verkochte wagen van Aruba.

Pasku 1990

Wij wensen de Arubaanse gemeenschap in het algemeen en onze klanten in het bijzonder

PRETTIGE KERSTDAGEN
en

Dank zij dit vertrouwen zullen wij blijven groeien

Ook in het nieuwe jaar geheel ten Uwe dienste.

BOPEL TECHNICAL SERVICES N.V.

Kas Paloma 70 - telefoon 33030

Kerst 1990

GREETINGS

There's no greater ...
than wishing you the best

MERRY X-MAS and
A HAPPY NEW YEAR

At your service in ...

KONG HING Supe...

Pasku 1990

... het gehele ... zijn, in goede gezondheid en voorspoed.

Bon Pascu
Bon Aña Nobo

... ook in 1991 op de ...

Pasku 1990

Koolman

Merry Christmas

ARUBA'S BEST
CERTIFIED JEWELRY

Happy New Year

Pasku 1990

Directie en Personeel
wensen U
Prettige en Veilige Feestdagen
en een in alle opzichten
Voorspoedig Nieuwjaar

Dank U voor het in ons gestelde vertrouwen

TOPCAR N.V.
NISSAN

Pasku 1990

A HOLIDAY GREETING

Especially for You

Our warm and heartfelt wishes for the happiest holiday season and good fortune throughout the coming year.

from

TOYOTA

Kerst 1990

Ditjes-en-datjes man Delgeur:

'Mijn equilibristische toeren op literair gebied'

= door Wim Rutgers =

DE BEGIN twintigste eeuw zo populaire Amigoe-feuilletonist Jan Paul Delgeur verdedigde ook in de letterkude een R.K. moraal: woorden wekken, voorbeelden strekken. Hij was overtuigd van de zowel negatieve als mogelijk positieve invloed van literatuur op hoorders en kijkers voorzover het toneel en film betreft, en lezers van boeken.

Op 6 oktober 1928 reageerde hij, zoals hij soms vaker deed, door middel van een 'recensie' op een door hem gelezen boek. Het gaat om A.M. de Jongh, Merijntje Gijzen's jeugd. Ik citeer enkele stukjes ter adstructie van Delgeurs opvattingen omtrent literatuur, die juist als ze goed geschreven is als een 'verborgen verleider' en verderver functioneert.

'Op de vaardigheid van De Jongh's pen valt niets af te dingen... zoo onweerstaanbaar sleept ie je vaak mee, dat ge je al spoedig één voelt met die sappige soepele kernachtige woordenschat en zinnenbouw... En toch, van deez' boeken gaat 'n fatale invloed uit, die men niet onderschatten moet, vooral voor de eenvoudige kleine Roomsche luyden, luttel bedeeld met logisch beredeneerd denken; geloof me, 'n boek met geprononceerde anti-katholieke tendenz is lang zoo gevaarlijk niet... En dat is toch zoo jammer, zoo door en door jammer, want wat enorm veel goed had De Jongh met z'n heerlijk talent kunnen doen, en nu... mag er niet aan denken hoevelen er door zijn schrijven verloren zijn gegaan, voor tijd en eeuwigheid.

MORALISEREND

Arme, verdoolde, keer terug tot 't aloude vaderhuis, voor 't te laat is'.

Daartegenover pleitte Delgeur in een stukje op 22 december 1923 voor de moraliserende literatuurideeën in het werkje *Honor i Birtud*, waarvan zeker is dat wanneer de mensen
'dit boekje serieus zullen lezen en herlezen, en vooral 't gelezene in practijk brengen, ons volk binnenkort in 'n heel wat reiner atmosfeer zal ademen... Nu weet ik wel, dat dit soort van litteratuur, veelal gerekend wordt onder 't genre ennuyeux, men leest liever lichte kost, 'n novelletje, 'n romannetje, men wordt zoo noode er aan herinnerd, dat magere Hein je ook eenmaal met z'n zeis de eeuwigheid zal inmaaien, en dat na 'n onhebbelijk leven, als van zoovelen onder ons, de entree hierboven helaas 'n reuze-deceptie zal blijken te zijn. En toch, als ge dit gulden boekje: -*'Honor i Birtud'*, 'Eer en Deugd' is de titel,-eenmaal begint te lezen, dan kunt ge er niet mee uitscheiden, zoo smakelijk-populair is 't geschreven'.

GEEN LITERATUUR

Nu is dit zedekundige werkje geen literatuur. Maar daarvoor gelden dezelfde omstandigheden, waarbij literaire techniek in dienst moet staan van zedelijkheid, getuige het volgende heldere statement in de *Amigoe* van 24 oktober 1925:
'En kom nu, in Godsnaam, weer niet aanzeulen met de dooddoener, *l'art pour l'art*, holklinkende woorden die niets zeggen. Luister 'ns: Kunst dient om den mensch *te verbeteren, omhoog te heffen*. Door de kunst tracht men 't schoone te bereiken. Het schoone bestaat in de harmonie, in 't evenwicht. Die harmonie bevindt zich *volmaakt* alleen in God. En 't Volstrekte Schoone is God'.

Delgeur wees dus de Nederlandse Tachtiger Woordkunst radicaal af. Dat adstrueerde hij twee keer heel uitvoerig, naar aanleiding van een stukje proza en een stukje poëzie uit de moderne Nederlandse letterkunde. Al op 30 maart 1907 schreef hij:
''n Tijdje geleden heeft men mijn geschrijf in de Amigoe iet of wat blameerend 'te modern' geheeten. Ik heb dat natuurlijk voor kennisgeving aangenomen. Die persoon schijnt echter niet op de hoogte van de draagkracht van zgn. moderne litteratuur. Daarom hier 'n staaltje dat heusch geen fantasie is. Ge kunt 't vinden in één der oude afleveringen van de 'Jonge Gids'. 't Moet 'n indruk geven van 't Amsterdamsche Café Riche:
Attentie!
Lodder, klodder, klodderkop met dompig-grijze oogen; lodder, klodder klodderwang; lodderwang, kloddersnor, loddermond, lodder klodder klodder'.

Hij citeerde uitvoerig nog een aantal zinnen van dit impressionistische fragment en besloot met
'En voor dien klinkklaren onzin had n.b. de Holl. Revue nog wel een goed woord over. Als ik zulk 'n lodderkloddercopie naar den redacteur van den Amigoe stuurde, dan zou die goeie man me zeker rijp achten voor Monte Cristo. Neen, modern ben ik niet, zeker niet te modern, zooals die criticaster beweert. Wat dunkt U????'

NIET VERANDERD

Ruim twintig jaar later, op 3 maart 1928, bleek de opvatting van Delgeur niet veranderd, al is de literaire moderniteit intussen geen impressionisme meer, maar expressionisme geworden. Delgeur schreef,
'Nu voel ik al heel weinig voor de hedendaagsche poëzie, misschien 'n soort jaloezie de métier, omdat ik in mijn vlegeljaren, in m'n studententijd ook schriften vol heb gerijmeld'.

Delgeur eiste van de poëzie begrijpelijkheid en die vond hij niet bij Victor Brunclair's 'De Fontein', dat hij in de *Amigoe* in zijn geheel liet afdrukken, met daaraan een soort van prijsvraag verbonden wie zou kunnen uitleggen wat daar stond. Een klein stukje uit het begin om een idee te geven van wat Delgeur afwees:

Wellen
de
Kaskatellen

Huppel
druppel

neig
narcis
voorover
fris
tinteltover

Klets de kring
(enzovoort, nog elf verzen lang)

Dat leverde een maandje later inderdaad een reactie op, die in zijn geheel werd overgenomen, en waarin het gedicht in feite belachelijk werd gemaakt —wat Delgeur's bedoeling ook uiteraard was. Zijn opvatting over letteren en leven was 'Catholique avant tout, en in de laagste maar ook in de hoogste rangen'.

PAPIAMENTO

Waren de eerste tropische ervaringen van Delgeur als zelstandig missionaris op het Engelstalige Sint-Eustatius, en kwam hij pas vanaf 1912 met het Papiamento in aanraking, hij zal het op Band'Abao wel degelijk beheerst moeten hebben, al schreef hij daar eigenlijk nooit over.

Op 3 maart 1928, dus na meer dan vijftien jaar Curaçaos verblijf, bekende hij dat hij één keer geprobeerd had om in het Papiamento te dichten, onder de titel 'Lamar'. Zou hij daarbij aan zijn collega's gedacht hebben die zo vaak van die taal gebruik maakten voor toneel, poëzie en kerklied? Hij maakte er duidelijk een farce van; was de feuilletonist hier serieus, ik denk van niet.

'Bientoe ta soepla,
Barcoe ta hoepla!!
Y capitano...
Heb toen mijn Papiamentsche lier, bij ontstentenis van 'n wilg, maar in de takken van 'n dividiviboom gehangen, waar ze nog zoetekes deinend wiegt op de cadans van 't gefluit van onze Oost-passaat'.

In deze passage wil ik geen badinerende toon tegen het Papiamento lezen, omdat de landstaal wel degelijk serieus genomen werd, zeker in het onderwijs, waar Delgeur zich geheel aansloot bij de heersende opvattingen in de R.K. kerk, getuige zijn ideeën op 13 mei 1916 en 28 april 1917:

'Heb 'n jaar in 't hoofdbestuur gezeten van 't Nederlandsch Verbond. Aan mijn voorstander zijn van spreken en beoefenen en verspreiding van onze Hollandsche taal zal men dus wel niet twijfelen. Maar ik herhaal en herhaal 't, dat 't 'n onding is om Hollandsch als *voertaal* te gebruiken bij 't onderwijs op onze *buiten*scholen'.

Delgeur schreef niet over de stad, waar Nederlands wel noodzakelijk zou zijn volgens de gangbare opvattingen van de paters: Papiamento voor het volk, Nederlands voor de elite. Maar geen minachting voor het Papiamento:

'Van 't Papiamentsch was met weinig moeite, maar met veel talenkennis en veel geld, 'n wereldtaal te maken, gemakkelijker aan te leeren voor alle tongen dan 't Esperanto'.

Professor Lenz had hier al enkele jaren voor zijn *El Papiamento* zou uitkomen een uitgesproken voorganger! Laten we Delgeur nog even volgen:

'Dat 'n Hollander nooit Papiëmentsch of goed Spaansch zal spreken als 'n geboren Curaçaoënaar, staat bij mij als 'n paal van gewapend beton boven water. Evenmin zal 'n Curaçaoënaar ooit Hollandsch kunnen spreken, als 'n geboren Hollander... Ik zou die kleine buitennegertjes in hun eigen moedertaal vlot leeren lezen, schrijven en rekenen... Gaan ze later naar de kust, in eenige maanden hebben ze 't Spaansch, gaan ze later naar Amerika, binnen 't jaar hebben ze 't Engelsch voldoende onder de knie. Dan zou ik een Papiamentsch schoolboek in elkaar laten zetten...'

Daarin wilde Delgeur praktische lessen over planten, ambachten, knip-, naai-en nuttige handwerkcursussen, enz.

'De jeugd opleiden tot degelijke menschen, menschen van principe en karakter, trouw aan God, aan moederland en plicht, maar ook tevens opleiden voor de practijk van 't leven, dat is opvoeden in je ideale beteekenis'.

ORALE LITERATUUR

Door deze waarderende houding op afstand tegenover het Papiamento had Delgeur ook oog en oor voor literatuur in die taal, zodat we een keer een oogstlied tegenkomen, 'een melancholische melodie... in hun taal zoo vol poëzie', dat men zingt nadat de pastoor hun bekend heeft gemaakt met een nieuw soort mais:

'Waarom zoo lang door ons miskend?
Feterita! Feterita!
Zoo menig hongerende hadt ge kunnen spijzen,
Feterita! Feterita!

Tranen van zoovele schreiende moeders kunnen drogen,
Feterita! Feterita!
Want haar lief kinderke zou dan niet gestorven zijn,
Feterita! Feterita!
Maar nu komt ge tot ons, als Gods barmhartige engel,
Feterita! Feterita!
En vol vreugde kussen we uw reddende hand.
Feterita! Feterita!
Uw lelieblanke korrel zal gedijen in onze grond 'n honderdduizendvoud
Feterita! Feterita!
En in ons land zal niet mer schrijnen 't felle hongerwee.
Feterita! Feterita!
Welvaart zal heerschen in onze dorpen,
Feterita! Feterita!
En na God, danken wij zulks aan u.
Feterita! Feterita!

Al jaren eerder, op 28 april 1906, bleek Delgeur een goed oor te hebben voor een werklied op Sint-Eustatius, toen men de door hem zo begeerde steiger aan het bouwen was.

'Timber, 'n Statiaansch sloepkapitein, aldra tot mandoer gepromoveerd, stemt dan 'n lustig liedje, en met z'n longen van ijzer galmt ie onvermoeid:
'Old man, old man, your horse is dead'.
En met 'n paar flinke duwschokken dreunt 't refrein uit dekelen van 'n 20 handspaakmannetjes:
'We know so, we say so'.
'Oh, if he is dead, Ik will ride him again' gooit Timber er met bravour uit.
'Poor old man'!!!! dondert 't in 3 tempo's
Typisch zooals dat zingen de lui opwekt, hun vermoeienis doet vergeten, als 't ware hun spierenstaalt'.